

Інформаційно-аналітичний журнал «Як працює твій депутат»

ЗМІСТ

Інформаційно-аналітичний журнал
«Як працює твій депутат»

Відповідальна
за випуск
Леся Шевченко

Коректор
Інна Борик

Дизайн та верстка
Олександра Борисова

Свідectво про державну
реєстрацію: серія КВ
№ 8574
від 23.03.2004 р.

Видання часопису
здійснюється
за сприяння
Національного фонду
підтримки демократії
США (National
Endowment
for Democracy)

У разі передруку
матеріалів посилення
на часопис обов'язкове

Засновник і видавець
ГО Фондація
«Відкрите суспільство»
01024, Київ, а/с 124
e-mail: info@osf.kiev.ua
press@osf.kiev.ua
www.deputat.org.ua

Підписано до друку
23.08.2005

Формат 60x84/8

Наклад 3000 примірників

Надруковано
ТОВ «Азбука»

2	Моніторинг діяльності депутатів ВРУ протягом травня-липня 2005 року
24	Результати діяльності депутатських фракцій та груп протягом травня-липня 2005 року
30	Парламентсько-урядова співпраця в умовах відсутності більшості: на війні як на війні
44	Результати законотворчої роботи Верховної Ради України за період з травня до липня 2005 року
70	До проблеми сумісництва в Україні
80	Закон базару як спосіб входження у СОТ
84	Україна на шляху до СОТ
86	Поточний стан відносин: Україна – СОТ
90	Парламентські торги
94	Західні ЗМІ про Україну
98	Сьома сесія закінчилася

Моніторинг діяльності депутатів ВРУ протягом травня-липня 2005 року

*Леся Шевченко,
президент Фондації
"Відкрите суспільство"*

Політичне життя парламенту

Робота законодавчого органу протягом останніх трьох місяців яскраво засвідчила неминуче наближення наступних парламентських виборів, і вже можна судити, до якої тактики вдаватимуться сторони в цьому процесі. Насамперед це процедурні зачіпки та використання політичних голосів з найбільшою для себе користю.

Отже, зовні процес виглядатиме, як затягування часу, а зсередини це нагадуватиме шахову партію, в якій противники ретельно обмірковують декілька ходів наперед.

Це засвідчило недавнє протистояння між опозиційними фракціями (комуністи, СДПУ(о), "Регіони України") та депутатами-сумісниками, яке на момент голосування пакету законопроектів, необхідних для вступу до Світової організації торгівлі (СОТ), набуло особливого загострення.

Розглядаючи стратегічний пакет з 14 законопроектів, необхідних для вступу України до СОТ, що був представлений Кабінетом Міністрів, наприкінці сьомої сесії Верховна Рада прийняла в цілому тільки чотири закони (з питань інтелектуальної власності, аудиторської діяльності, ввозу транспортних засобів та розвитку автомобільної промисловості), в першому читанні підтримала три законопроекти (про експортне мито на насіння соняшника, про експорт брухту кольорових металів і відкриття філій іноземних банків в Україні), а інші сім законопроектів парламент відклав.

Таке політичне протистояння, що не є новиною для українського парламенту, вкотре засвідчує відсутність домовленості про співпрацю Верховної Ради та Уряду країни.

Отже завдяки чи всупереч запланованим діям парламентарів-опозиціонерів протягом травня-липня 2005 року залишили свої депутатські крісла 23 народних обранці, що суміщали депутатські повноваження, та один депутат – Плужников І.О. (СДПУ (о)) через передчасну смерть.

Таким чином, фракція "Наша Україна" недорахувалась тринадцятьох депутатів-мажоритарників та п'ятьох депутатів-списочників. Фракція СПУ – одного мажоритарника та трьох списочників. Блок Юлії Тимошенко – двох депутатів-списочників.

На кінець сьомої сесії у Верховній Раді України все ще залишилось 13 депутатів-порушників: восьмеро депутатів із фракції "Наша Україна": Порошенко П.О., Гринів І.О., Гурвіц Е.І., Катеринчук М.Д., Стецьків Т.С., Тополов В.С., Морозов О.В., Балоба В.І.; двоє депутатів з Народної партії: Бойко В.О. та Бондарчук С.В.; один позафракційний Павлюк М.П.; Кінах А.К. з ПППУ та Тарасюк І.Г. з Української народної партії.

Переформування парламенту

Протягом травня-липня 2005 року у Верховній Раді України продовжилась розпочата в лютому 2005 року фаза активних міжфракційних переходів, яка засвідчила триваючий процес пошуку власних політичних перспектив на виборах 2006 року.

Втрат зазнали сім парламентських фракцій: "Демократичні ініціативи", СДПУ(о), ПППУ, "Єдина Україна", "Демократична Україна", "Регіони України" та

БЮТ. До цього списку слід додати екс-провладну групу "Союз", яка 31 травня 2005 року оголосила про свій саморозпуск.

Лідером утрат протягом цього періоду стала фракція колишнього координатора більшості Степана Гавриша "Демократичні ініціативи" – шість депутатських мандатів, на другому місці СДПУ(о) та ПППУ – по два депутатських голоси, всі інші ("Єдина Україна", "Демократична Україна", "Регіони України" та БЮТ) втратили по одному депутатському голосу.

Лідером же депутатських поповнень стала фракція Юлії Тимошенко, яка за три місяці отримала ще 16 голосів, і на кінець сьомої сесії у своєму складі мала 39 народних обранців.

Закономірний чисельний приріст у наступні 100 днів роботи парламенту отримала фракція спікера Володимира Литвина, яка 1 березня 2005 року перейменувалася із фракції Народної аграрної партії на фракцію Народної партії. За цей час вона збільшилася ще на 12 депутатських багнетів і на кінець сьомої сесії вже налічувала 46 депутатів.

Фракція "Наша Україна" після найбільших чисельних змін на початку сьомої сесії, пов'язаних з переходом в іншу гілку влади та до новоствореної фракції Української народної партії на чолі із Юрієм Костенком, за травень-липень 2005 року поповнилася двома перебіжчиками (Горбатов В.М. з СДПУ(о) та Довгий Т.О. (депутат, який, будучи обраним за списками "Нашої України", був виключений з її складу та повернувся в останній рік роботи парламенту) та п'ятьма новими парламентськими обличчями, що отримали мандати унаслідок просування передвиборчого партійного списку (Ружицький А.М., Діденко Ю.В., Корчинський А.І., Усаченко Л.М., Буца Б.Е.).

У порівнянні з минулим стартом фракції СПУ після лютневих президентських призначень, що принесли їй додаткових десять мандатів, протягом зазначених трьох місяців вона поповнилася лише двома депутатськими голосами.

Нечисленні поповнення лав (по одному голосу) відбулися у фракціях "Єдина Україна", "Демократична Україна" та "Регіони України".

Залишилася без кількісних змін фракція Української народної партії Юрія Костенка, яка утворилася шляхом виходу партійної групи УНП зі складу фракції "Наша Україна" 16 березня 2005 року.

Загалом парламентські міграції охопили 47 народних депутатів, тобто майже кожен десятий представник ВРУ змінив свою фракційну приналежність або склав депутатський мандат.

Вісімнадцять народних депутатів вийшли з попередніх фракцій та стали позафракційними. На момент закінчення сьомої сесії ВРУ їх було 37.

Таблиця 1. Перелік депутатів-сумісників, що склали свої депутатські повноваження протягом травня-липня 2005 року

№	Прізвище депутата	Приналежність депутата	Посада	Дата призначення в органи виконавчої влади	Дата складення депутатських повноважень
1.	Артеменко Ю.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Запорізької облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
2.	Атрошенко В.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Чернігівської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
3.	Бондар В.Н.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Волинської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
4.	Бульба С.С.	СПУ (списки)	Голова Полтавської облдержадміністрації	04.02.2005	19.05.2005
5.	Васюник І.В.	"Наша Україна" (списки)	Перший заступник Державного секретаря України	17.03.2005	19.05.2005
6.	Єхануров Ю.І.	"Наша Україна" (списки)	Голова Дніпропетровської облдержадміністрації	01.04.2005	23.06.2005
7.	Жебрівський П.І.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Житомирської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
8.	Жовтяк Є.Д.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Київської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
9.	Іванов С.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Севастопольської міськдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
10.	Івченко О.Г.	"Наша Україна" (списки)	Перший заступник міністра палива та енергетики України – голова правління Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України"	02.03.2005	07.07.2005
11.	Капустін В.В.	"Наша Україна" (списки)	Голова правління Укр-ексімбанку – універсальної кредитно-фінансової установи із 100% державним капіталом	21.03.2005	16.06.2005
12.	Матвієнко А.С.	БЮТ (списки)	Прем'єр-міністр уряду АРК	03.04.2005	19.05.2005
13.	Ніколаєнко С.М.	СПУ (мажоритарник)	Міністр освіти і науки	04.02.2005	07.07.2005
14.	Олійник П.М.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Львівської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
15.	Пинзеник В.М.	"Наша Україна" (списки)	Міністр фінансів	04.02.2005	07.07.2005
16.	Поліщук М.Є.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Міністр охорони здоров'я	04.02.2005	07.07.2005
17.	Рябікін П.Б.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Заступник міністра транспорту	05.03.2005	07.07.2005
18.	Семенюк В.П.	СПУ (списки)	Голова Фонду державного майна	13.04.2005	08.07.2005
19.	Стойко І.М.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Тернопільської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
20.	Терьохін С.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Міністр економіки з питань європейської інтеграції	04.02.2005	07.07.2005
21.	Ткач Р.В.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Івано-Франківської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
22.	Турчинов О.В.	БЮТ (списки)	Голова СБУ	04.02.2005	07.07.2005
23.	Цушко В.П.	СПУ (списки)	Голова Одеської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005

Законодавча робота парламенту

Успішність роботи кожного депутата неминуче пов'язана з оцінкою його законотворчої роботи та можливості впливати на соціально-економічне життя країни шляхом внесення законопроектів, подання запитів та виступів, відстоюючи як інтереси виборців, так і власні амбіції.

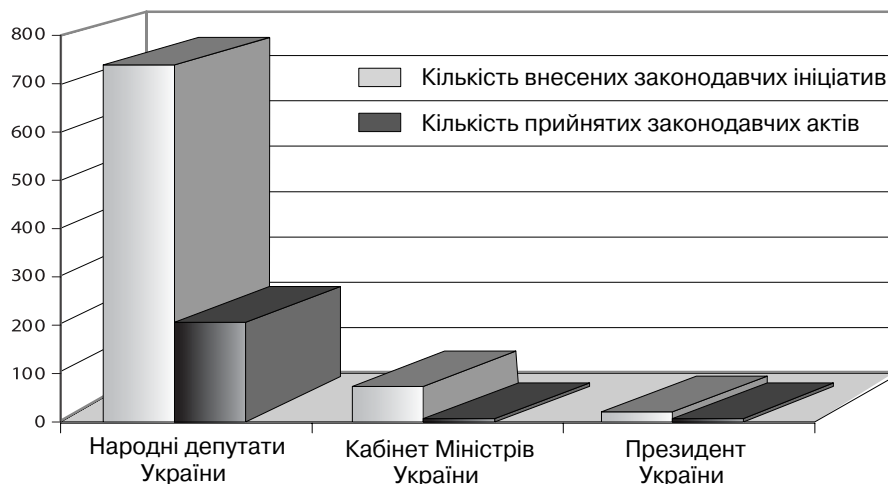
Протягом травня-липня 2005 року Верховна Рада України прийняла 152 законодавчих акти, з них 130 постанов та 22 закони. Структура прийнятих законів така: тринадцять стосувались змін до чинного законодавства, один був новим законом, шість ратифікацій міжнародних договорів, внесених Президентом, та дві ратифікації, внесені Урядом.

Розподіл внесених законопроектів за суб'єктами законодавчої ініціативи говорить про домінування депутатських інтересів у формуванні законодавчої бази країни (див. таблицю 2 та діаграму 1).

Таблиця 2. Розподіл внесених на розгляд та прийнятих законодавчих актів за суб'єктами подання законодавчих ініціатив

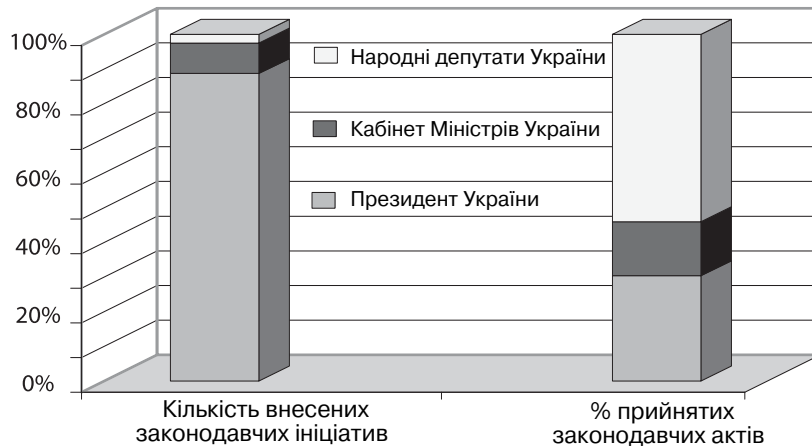
№	Суб'єкт законодавчої ініціативи	Кількість внесених законодавчих ініціатив	Кількість прийнятих законодавчих актів
1.	Народні депутати України	736	138
2.	Кабінет Міністрів України	73	7
3.	Президент України	21	7
	ВСЬОГО:	830	152

Діаграма 1. Структура ініційованих та прийнятих законодавчих актів за суб'єктами подання

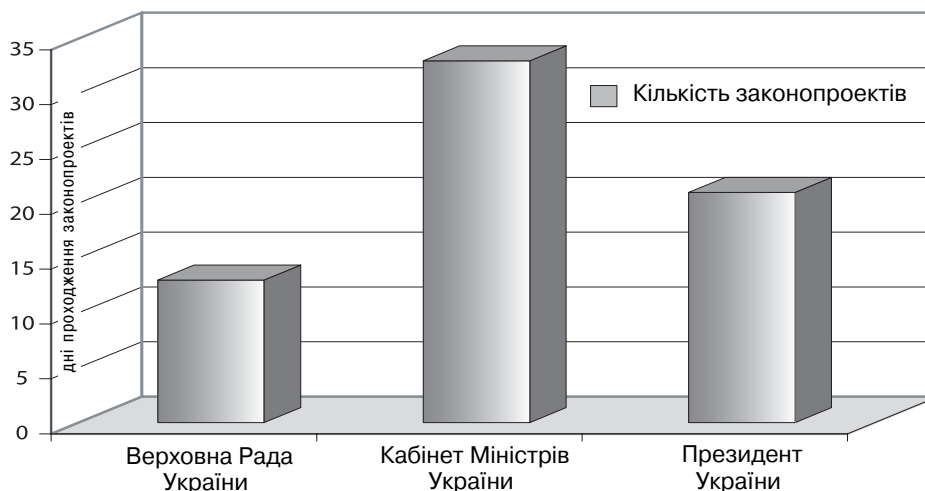
З огляду на відсоток прийняття законів найбільш "вдалим" розробником був Президент України (33,3% прийнятих законодавчих актів відносно поданих, але майже всі вони стосувалися ратифікацій договорів між країнами), на наступній позиції – народні депутати України (18,7% прийнятих), слідом за ними Кабінет Міністрів – 9,6% прийнятих законодавчих актів із загальної кількості поданих (див. діаграму 2).

Діаграма 2. Розподіл прийнятих законодавчих актів за суб'єктами права законодавчої ініціативи

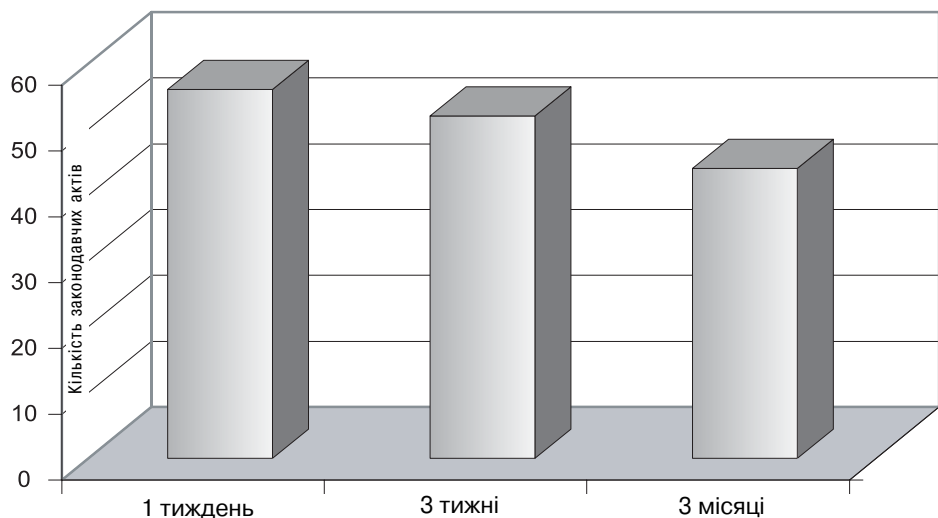
Якщо розглядати результати другої половини сьомої сесії з точки зору швидкості проходження законопроекту через усі стадії – від його внесення до прийняття (див. діаграму 3), то "найшвидшим" суб'єктом права законодавчої ініціативи став парламент – середня тривалість розгляду понад 13 днів. Друге місце за швидкістю проходження законопроектів посіли законодавчі акти Президента України – їх середня швидкість проходження трішки більше 21 дня. "Найповільнішим" суб'єктом права законодавчої ініціативи став Кабінет Міністрів України – середня тривалість розгляду законодавчих актів 33 дні.

Діаграма 3. Середня тривалість проходження законопроектів (дні)

56 прийнятих законодавчих актів знаходились у Верховній Раді до одного тижня, і всі були постановами (див. діаграму 4).

Діаграма 4. Швидкість проходження законодавчих актів з моменту подання до прийняття

Протягом 25 днів (понад три тижні) з моменту подання і до кінцевої стадії прийняття знаходилося на розгляді 52 законодавчих акти.

44 прийнятих законодавчих акти знаходились у Верховній Раді в середньому до трьох місяців.

Найдовший термін розгляду прийнятого законопроекту протягом травня-липня 2005 року – 4,5 місяця: Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" (щодо впорядкування операцій, пов'язаних з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, обладнання та сировини для їх виробництва).

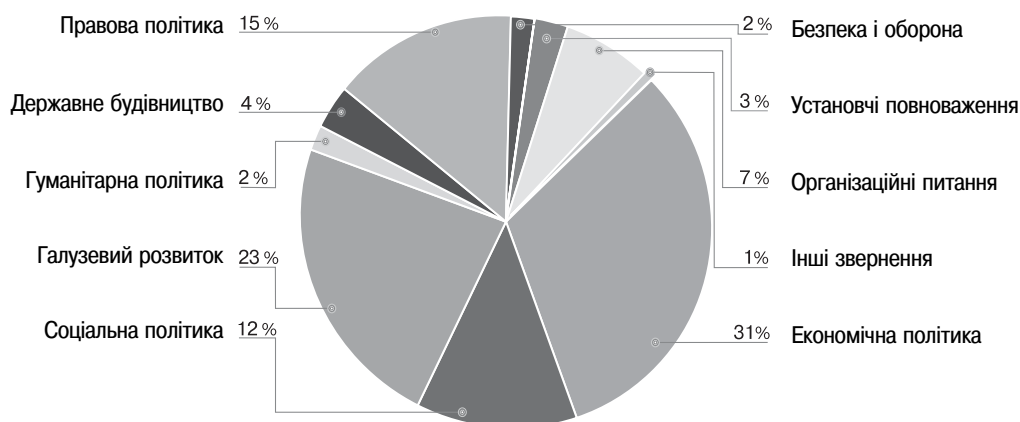
Під час розгляду законопроектів за суб'єктами подання за тематичними блоками (див. таблицю 3) була використана класифікація, встановлена ВРУ. Найбільші блоки – "Економічна політика", "Соціальна політика" та "Правова політика", які відповідно склали 28,9%; 23,2% та 14,5% всіх поданих законопроектів.

Таблиця 3. Розподіл ініційованих законопроектів протягом травня-липня 2005 року за суб'єктами права подання законодавчих ініціатив

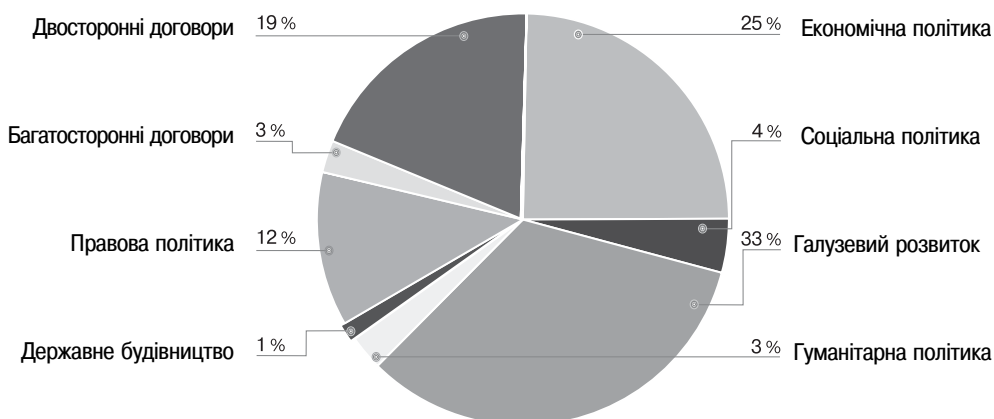
Спрямування законодавчих актів	Народні депутати України	Кабінет Міністрів України	Президент України	Всього ініційованих законодавчих актів за спрямуванням
Економічна політика	235	18	0	253
Соціальна політика	91	3	0	94
Галузевий розвиток	169	24	0	193
Гуманітарна політика	14	2	0	16
Державне будівництво	26	1	0	27
Правова політика	112	9	0	121
Безпека і оборона	12	0	1	13
Багатосторонні договори	0	2	4	6
Двосторонні договори	0	14	15	29
Установчі повноваження	20	0	1	21
Організаційні питання	51	0	0	51
Інші звернення	6	0	0	6
Всього внесено від суб'єктів законодавчої ініціативи	736	73	21	830

Протягом травня-липня 2005 року народні депутати віддали перевагу таким блокам: "Економічна політика", "Галузевий розвиток" та "Правова політика". Кабінет Міністрів – блокам "Галузевий розвиток", "Економічна політика" та "Двосторонні договори". Президент України зосередив свою увагу на ініціюванні законопроектів у блоці "Двосторонні та багатосторонні договори" (див. таблицю 3, діаграми 5–8).

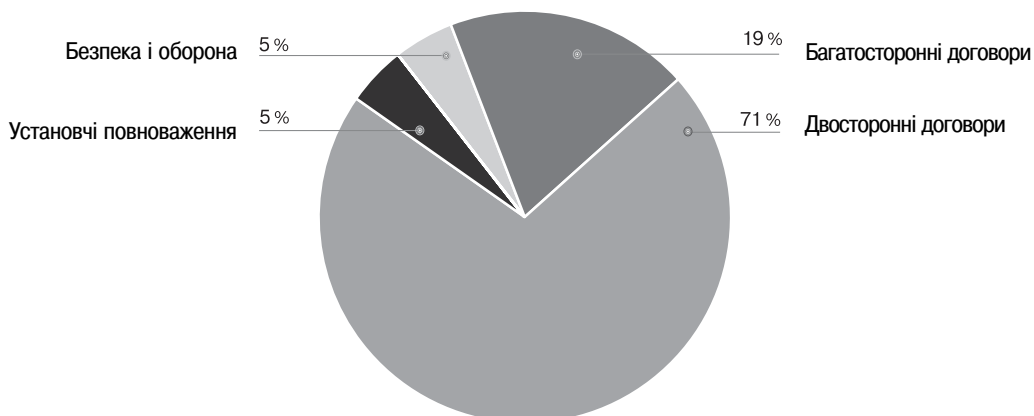
Діаграма 5. Структура законодавчих актів, ініційованих народними депутатами України

Діаграма 6. Структура законодавчих актів, ініційованих Кабінетом Міністрів України

Діаграма 7. Структура законодавчих актів, ініційованих Президентом України

Діаграма 8. Розподіл прийнятих законодавчих актів за основними тематичними блоками та суб'єктами законодавчої ініціативи

Законотворча робота депутатів

Протягом 20 сесійних днів роботи парламенту народні депутати ініціювали 271 законопроект, 456 проектів постанов, 8 пропозицій Президента та один проект акта.

Найбільш активним депутатом-законотворцем стала Супрун Л.П. (позафракційна), яка 6 березня 2005 року вийшла зі складу фракції НДП та групи "Республіка". Протягом травня-липня 2005 року вона внесла на розгляд 58 законопроектів.

У десятку найбільш активних законотворців увійшли такі депутати: Матвеев В.Г. (фракція комуністів) – 45 законопроектів, Буряк С.В. (фракція ПППУ) – 35 законопроектів, Онопенко В.В. (фракція БЮТ) – 28 законопроектів, Гуренко С.І. (фракція комуністів) – 25 законопроектів, Хара В.Г. (фракція "Регіони України") – 24 законопроекти, Цибенко П.С. (фракція комуністів) – 24 законопроекти, Томич І.Ф. (фракція "Наша Україна") – 20 законопроектів, Хомутильник В.Ю. (фракція "Регіони України") – 20 законопроектів, Демьохін В.А. (позафракційний) – 18 законопроектів.

195 депутатів не ініціювали та не були співавторами жодного законопроекту.

Таблиця 4. Рейтинг найактивніших депутатів-законотворців протягом травня-липня 2005 року

№	Народний депутат України	Приналежність до фракції	Кількість ініційованих законопроектів
1.	Супрун Людмила Павлівна	позафракційна	58
2.	Матвеев Валентин Григорович	фракція комуністів	45
3.	Буряк Сергій Васильович	фракція ПППУ	35
4.	Онопенко Василь Васильович	фракція БЮТ	28
5.	Гуренко Станіслав Іванович	фракція комуністів	25
6.	Хара Василь Георгійович	фракція "Регіони України"	24
7.	Цибенко Петро Степанович	фракція комуністів	22
8.	Томич Іван Федорович	фракція "Наша Україна"	20
9.	Хомутинник Віталій Юрійович	фракція "Регіони України"	20
10.	Демьохін Володимир Анатолійович	позафракційний	18

Депутатом-оратором зазначеного періоду став Кармазін Ю.П., який 118 разів виступав з місця та 48 разів з трибуни. Він має найбільші показники як за виступами з місця, так і за виступами з трибуни і тримає лідерство з початку роботи парламенту IV скликання.

Серед найбільш активних парламентських ораторів за виступами із місця були: Безпалій В.Я., Рудьковський М.М., Симоненко П.М., Мельничук М.В., Соломатін Ю.П., Чорновіл Т.В., Шкіль А.В., Заєць І.О., Матвієнков С.А. (див. таблицю 5).

Незважаючи на те, що період травня-липня характеризувався продовженням політичних протистоянь, у порівнянні з активністю минулих опозиційних фракцій активність теперішніх до цього часу залишається невисокою. У десятку найактивніших промовців цього періоду майже на умовах паритетності увійшли депутати і опозиційних фракцій, і провладних. Однак спостерігається тенденція не лівої опозиції досить неактивно використовувати інструменти публічної політики – виступи в сесійній залі Верховної Ради України.

Таблиця 5. Рейтинг найактивніших ораторів за виступами з місця протягом травня-липня 2005 року

№	Народний депутат України	Приналежність до фракції	Кількість виступів з місця
1.	Кармазін Юрій Анатолійович	фракція "Наша Україна"	118
2.	Безпалій Борис Якович	фракція "Наша Україна"	52
3.	Рудьковський Микола Миколайович	фракція СПУ	51
4.	Симоненко Петро Миколайович	фракція комуністів	47
5.	Мельничук Михайло Васильович	фракція СПУ	35
6.	Соломатін Юрій Петрович	фракція комуністів	32
7.	Чорновіл Тарас В'ячеславович	фракція "Регіони України"	31
8.	Шкіль Андрій Васильович	фракція БЮТ	30
9.	Заєць Іван Олександрович	фракція УНП	29
10.	Матвієнков Сергій Анатолійович	фракція "Регіони України"	27

Та ж тенденція спостерігалася і щодо показників виступів з трибуни. Паритет у цій категорії забезпечила фракція комуністів, яка спочатку роботи парламенту IV

скликання перейшла в опозицію до чинної влади і активно використовувала трибуну парламенту для того, щоб донести свою політичну позицію (див. таблицю 6).

248 депутатів не виявили жодного бажання виступати з трибуни. І тільки по одному разу виступили 64 депутати.

Таблиця 6. Рейтинг найактивніших ораторів за виступами з трибуни протягом травня-липня 2005 року

№	Народний депутат України	Приналежність до фракції	Кількість виступів з трибуни
1.	Кармазін Юрій Анатолійович	фракція "Наша Україна"	48
2.	Соломатін Юрій Петрович	фракція комуністів	25
3.	Пузаков Володимир Тихонович	фракція комуністів	19
4.	Шурма Ігор Михайлович	фракція СДПУ(о)	17
5.	Мельничук Михайло Васильович	фракція СПУ	16
6.	Надрага Василь Іванович	фракція Народної партії	15
7.	Заєць Іван Олександрович	фракція УНП	13
8.	Матвеев Валентин Григорович	фракція комуністів	13
9.	Гірник Євген Олексійович	фракція "Наша Україна"	11
10.	Супрун Людмила Павлівна	позафракційна	11

Найбільш допитливим депутатом Верховної Ради України за згаданий період став народний депутат із фракції "Регіони України" Комар М.С. – 32 депутатських запити, 19 з яких було направлено до Прем'єр-міністра і Генерального прокурора та 4 запити до Президента України (див. таблицю 7).

Єдина категорія дослідження, в якій опозиційні фракції проявили свою активність – це використання права публічного нагляду за органами виконавчої та судової влади (подання депутатських запитів). Використання такого механізму засвідчує спроби розпочати легальні комунікації з владою, до яких теперішня опозиція вдається не так часто. Адже сьогодні це один з вагомих інструментів опонування владі та тиску на неї.

Таблиця 7. Рейтинг найдопитливіших депутатів за поданими запитами протягом травня-липня 2005 року

№	Народний депутат України	Приналежність до фракції	Кількість поданих запитів
1.	Комар Микола Степанович	фракція "Регіони України"	32
2.	Кармазін Юрій Анатолійович	фракція "Наша Україна"	27
3.	Шурма Ігор Михайлович	фракція СДПУ(о)	27
4.	Сулковський Павло Гнатович	фракція "Регіони України"	24
5.	Пузаков Володимир Тихонович	фракція комуністів	23
6.	Родіонов Михайло Кузьмич	фракція комуністів	22
7.	Оржаховський Анатолій Володимирович	фракція комуністів	21
8.	Рудковський Дмитро Олександрович	фракція СПУ	20
9.	Писарчук Петро Іванович	фракція "Регіони України"	20
10.	Чорновіл Тарас В'ячеславович	фракція "Регіони України"	20

Результати роботи народних депутатів України за травень – липень 2005 року

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місяця	з трибуни		
1	Абдулін Олександр Рафкатович	0	0	0	0
2	Авраменко Володимир Федорович	0	0	0	0
3	Акопян Валерій Григорович	0	0	0	0
4	Александровська Алла Олександрівна	4	5	0	12
5	Алексєєв Ігор Вікторович	0	0	2	5
6	Альошин Валерій Борисович	0	0	0	0
7	Анастасієв Валентин Олексійович	0	2	0	1
8	Андрєйук Борис Павлович	0	0	0	0
9	Анісімов В'ячеслав Олександрович	2	2	1	8
10	Аніщук Володимир Васильович	1	1	0	6
11	Антємюк Віктор Дмитрович	0	0	0	8
12	Антоньєва Ганна Петрівна	0	0	1	0
13	Артеменко Юрій Анатолійович *	0	0	0	0
14	Асадчев Валерій Михайлович	15	3	3	8
15	Астров-Шумілов Геннадій Костянтинович	0	0	0	4
16	Атрошенко Владислав Анатолійович *	0	0	0	0
17	Бабурін Олексій Васильович	5	0	0	5
18	Баграєв Микола Георгійович	0	0	0	0
19	Байсаров Леонід Володимирович	1	0	0	0
20	Балога Віктор Іванович	0	0	0	0
21	Бандурка Олександр Маркович	5	3	5	0
22	Бартків Василь Павлович	0	0	2	12
23	Бастрига Іван Михайлович	2	1	1	0
24	Бауер Михайло Йозефович	0	1	0	5
25	Бахтєєва Тетяна Дмитрівна	0	0	1	2
26	Безпалый Борис Якович	52	5	11	11
27	Безпалов Олег Павлович	0	0	0	1
28	Бичков Сергій Анатолійович	1	0	4	5
29	Біловол Олександр Миколайович	0	1	0	0
30	Білорус Олег Григорович	8	6	6	17
31	Бірюк Лев Васильович	0	0	0	0
32	Блохін Олег Володимирович	0	0	0	0
33	Богатирьова Раїса Василівна	1	3	3	5
34	Бойко Віктор Олексійович	0	0	0	0
35	Бойко Володимир Семенович	1	0	0	0
36	Бойко Юрій Анатолійович	0	0	2	9
37	Бокий Іван Сидорович	6	8	5	7
38	Бондар Володимир Налькович *	0	0	0	0
39	Бондаренко Володимир Дмитрович	8	0	2	9
40	Бондаренко Григорій Іванович	0	2	1	8

* вибули станом на 1 червня 2005 року

** прийняли депутатські повноваження станом на 30 червня 2005 року

*** прийняли депутатські повноваження станом на 31 липня 2005 року

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місця	з трибуни		
41	Бондаренко Олена Федорівна	0	0	0	3
42	Бондарчук Олександр Васильович	2	4	1	2
43	Бондарчук Сергій Васильович	0	0	0	0
44	Борзих Олександр Іванович	0	0	1	0
45	Борзов Валерій Пилипович	0	0	1	1
46	Борщевський Віктор Валентинович	0	0	0	0
47	Бронніков Володимир Костянтинович	13	1	4	6
48	Бубка Сергій Назарович	0	0	2	0
49	Будаг'янц Микола Абрамович	0	0	0	2
50	Буждиган Пилип Пилипович	0	9	1	1
51	Буйко Георгій Володимирович	3	3	5	6
52	Буряк Олександр Васильович	0	0	0	0
53	Буряк Сергій Васильович	3	8	35	1
54	Буца Богдан Емануїлович**	0	0	0	0
55	Васадзе Таріел Шакрович	1	0	0	0
56	Васильєв Олександр Андрійович	1	0	1	3
57	Ващук Катерина Тимофіївна	14	6	7	1
58	Вереvський Андрій Михайлович	0	0	0	0
59	Веретенников Віктор Олександрович	10	1	0	0
60	Вернигора Леонід Михайлович	1	2	0	2
61	Вернидубов Іван Васильович	3	0	2	6
62	Вінський Йосип Вікентійович	3	0	0	1
63	Волинець Михайло Якович	3	1	1	4
64	Волков Олександр Михайлович	0	0	0	0
65	Воюш Володимир Дмитрович	0	3	3	2
66	Гаврилюк Василь Васильович	7	2	6	5
67	Гаврилюк Іван Ярославович	0	0	0	3
68	Гавриш Степан Богданович	0	3	5	2
69	Гадяцький Леонід Миколайович	4	0	0	2
70	Гайдош Іштван Ференцович	0	2	2	8
71	Галієв Ернест Едуардович	0	0	0	0
72	Гапочка Микола Михайлович	1	0	0	2
73	Гармаш Галина Федорівна	0	0	0	0
74	Герасимов Іван Олександрович	2	5	2	2
75	Гінзбург Ольга Петрівна	10	3	1	10
76	Гірник Євген Олексійович	17	11	7	16
77	Гіршфельд Анатолій Мусійович	1	3	5	1
78	Гладій Михайло Васильович	1	0	5	0
79	Гладкіх Василь Іванович	0	0	0	4
80	Гмиря Сергій Петрович	12	3	1	1
81	Головатий Сергій Петрович	1	1	0	1
82	Голуб Олександр Володимирович	0	0	1	14
83	Горбаль Василь Михайлович	0	0	0	4
84	Горбатов Валерій Миронович	0	0	0	6
85	Горбачов Віктор Сергійович	1	0	2	0
86	Горлов Геннадій Васильович	0	0	0	1

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місця	з трибуни		
87	Гошовський Володимир Сергійович	0	0	1	1
88	Грановський Олександр Геннадійович	0	0	0	0
89	Грач Леонід Іванович	0	1	0	3
90	Грачев Олег Олексійович	4	1	1	2
91	Григорович Лілія Степанівна	5	4	5	6
92	Гринів Ігор Олексійович	1	0	2	0
93	Грязев Анатолій Дмитрович	0	2	2	6
94	Губський Богдан Володимирович	1	6	4	2
95	Гудима Олександр Миколайович	0	0	0	3
96	Гуменюк Олег Іванович	1	0	0	1
97	Гурвіц Едуард Йосипович	0	0	0	0
98	Гуреєв Василь Миколайович	0	1	3	1
99	Гуренко Станіслав Іванович	10	2	25	0
100	Гуров Вадим Миколайович	6	7	14	1
101	Давидова Людмила Іванівна	0	0	0	1
102	Давимука Степан Антонович	1	0	1	3
103	Дашутін Григорій Петрович	0	0	0	1
104	Дем'юхін Володимир Анатолійович	4	6	18	5
105	Деркач Андрій Леонідович	0	0	0	1
106	Деркач Леонід Васильович	0	0	0	0
107	Джемільєв Мустафа	0	0	0	0
108	Джоджик Ярослав Іванович	0	0	1	3
109	Дзюнь Валентин Михайлович	0	0	0	2
110	Димінський Петро Петрович	0	0	0	0
111	Діденко Юрій Володимирович***	1	0	0	1
112	Добкін Михайло Маркович	4	1	4	11
113	Довгий Станіслав Олексійович	0	0	0	0
114	Довгий Тарас Олексійович	0	0	0	0
115	Доманський Анатолій Іванович	6	1	1	3
116	Дорогунцов Сергій Іванович	10	1	2	3
117	Драч Іван Федорович	1	0	1	1
118	Драчевський Віктор Васильович	2	0	0	1
119	Дубицький В'ячеслав Володимирович	0	0	3	0
120	Євдокимов Валерій Олександрович	0	0	0	1
121	Єдін Олександр Йосипович	0	0	2	2
122	Єремєєв Ігор Миронович	3	3	7	2
123	Ещенко Володимир Миколайович	19	2	0	19
124	Жеваго Костянтин Валентинович	0	0	0	0
125	Жижко Сергій Андрійович	12	8	5	5
126	Жулинський Микола Григорович	0	0	1	2
127	Загрева Борис Юхимович	0	0	1	9
128	Задорожній Олександр Вікторович	0	0	0	0
129	Заєць Володимир Володимирович	7	4	8	6
130	Заєць Іван Олександрович	29	13	10	1
131	Заїчко Віктор Олександрович	0	2	2	4
132	Заклунна-Мироненко Валерія Гавриїлівна	1	3	1	0

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місяця	з трибуни		
133	Заплатинський Володимир Михайлович	1	0	1	0
134	Зарубінський Олег Олександрович	6	7	5	2
135	Засуха Тетяна Володимирівна	0	0	0	2
136	Звягільський Юхим Леонідович	0	1	1	1
137	Зімін Олег Петрович	0	0	0	0
138	Зубанов Володимир Олександрович	0	0	0	0
139	Зубець Михайло Васильович	0	1	1	2
140	Зубов Валентин Сергійович	7	2	0	1
141	Іванчо Іван Васильович	1	1	2	2
142	Юффе Юлій Якович	1	0	0	0
143	Ісаєв Леонід Олексійович	2	1	0	10
144	Каденюк Леонід Костянтинович	0	4	2	4
145	Калетнік Григорій Миколайович	0	2	1	3
146	Калінчук Василь Антонович	8	7	5	1
147	Кальніченко Ігор Вікторович	0	0	0	2
148	Каратуманов Олег Юрійович	0	0	0	1
149	Кармазін Юрій Анатолійович	118	48	9	27
150	Карнаух Микола Васильович	1	0	0	0
151	Карпов Олександр Миколайович	0	0	0	0
152	Касьянов Сергій Павлович	3	2	2	0
153	Катеринчук Микола Дмитрович	0	0	0	0
154	Катушева Зарема Гафарівна	6	1	2	5
155	Кафарський Володимир Іванович	3	2	1	0
156	Качур Павло Степанович	11	0	5	1
157	Келестин Валерій Васильович	0	0	0	0
158	Кеменяш Олександр Михайлович	0	0	8	4
159	Кендзьор Ярослав Михайлович	5	4	0	3
160	Кириллов Віктор Дмитрович	0	0	8	0
161	Кирильчук Євген Іванович	14	2	3	8
162	Кириченко Людмила Федорівна	3	1	0	4
163	Кисельов Олександр Володимирович	0	0	0	1
164	Кіроянц Сергій Георгійович	0	1	1	0
165	Кіссе Антон Іванович	0	0	1	0
166	Клименко Анатолій Володимирович	0	0	2	2
167	Климуш Орест Дмитрович	2	2	5	1
168	Клімов Леонід Михайлович	0	0	0	0
169	Клюєв Андрій Петрович	0	0	6	0
170	Ключковський Юрій Богданович	2	3	3	0
171	Коваль В'ячеслав Станіславович	3	1	7	5
172	Козаченко Олексій Олексійович	4	0	0	2
173	Козловський Анатолій Михайлович	4	0	1	5
174	Колісник Микола Дмитрович	0	0	0	0
175	Колоніарі Олександр Петрович	0	0	2	3
176	Комар Микола Степанович	3	6	3	32
177	Коновалюк Валерій Ілліч	0	3	6	3
178	Константинов Євген Семенович	1	0	0	3

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місця	з трибуни		
179	Корж Віталій Терентійович	9	0	1	4
180	Король Віктор Миколайович	0	0	0	0
181	Корсаков Олексій Якович	3	1	0	19
182	Корчинський Анатолій Іванович	0	0	0	0
183	Косів Михайло Васильович	3	0	0	8
184	Косінов Станіслав Анатолійович	0	1	2	0
185	Костенко Юрій Іванович	0	2	1	9
186	Костинюк Богдан Іванович	6	0	1	6
187	Косьяненко Олександр Володимирович	0	0	0	0
188	Кравченко Микола Васильович	8	2	3	1
189	Кравчук Леонід Макарович	0	2	7	0
190	Криворучко Юрій Зиновійович	0	0	0	3
191	Круглов Микола Петрович	1	1	1	0
192	Крук Юрій Борисович	0	1	1	3
193	Круць Микола Федорович	0	0	1	3
194	Крючков Георгій Корнійович	1	2	6	0
195	Кузьменко Петро Павлович	0	0	1	4
196	Кузьмук Олександр Іванович	0	0	0	1
197	Кукоба Анатолій Тихонович	0	0	0	3
198	Кульчинський Микола Георгійович	2	0	0	3
199	Курас Іван Федорович	0	0	3	2
200	Кухарчук Микола Андрійович	4	0	1	1
201	Ландик Валентин Іванович	0	0	0	0
202	Лапін Євген Васильович	1	0	0	8
203	Ларін Сергій Миколайович	1	0	0	2
204	Лебедівський Валерій Анатолійович	3	0	3	10
205	Левцун Володимир Іванович	1	0	1	2
206	Лелюк Олексій Володимирович	0	0	0	4
207	Лещенко Володимир Олексійович	16	7	1	18
208	Лещинський Олександр Олегович	0	0	0	3
209	Литвин Вадим Валентинович	0	0	0	0
210	Литвин Володимир Михайлович	0	0	2	0
211	Лісін Микола Павлович	0	0	0	1
212	Лобода Михайло Васильович	7	5	14	4
213	Лукашук Олег Григорович	0	0	1	2
214	Лук'яненко Левко Григорович	4	1	2	7
215	Льовін Анатолій Іванович	1	0	2	0
216	Ляпіна Ксенія Михайлівна	2	1	7	1
217	Мазуренко Володимир Іванович	0	0	0	1
218	Майко Віталій Іванович	10	4	6	2
219	Майстришин Володимир Якович	9	3	7	2
220	Макеєнко Володимир Володимирович	0	0	1	2
221	Малиновський Олексій Петрович	1	0	0	2
222	Манчуленко Георгій Манолійович	20	4	1	18
223	Маркуш Марія Андріївна	4	5	1	14
224	Мартиненко Микола Володимирович	0	0	2	0

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місяця	з трибуни		
225	Мартинівський Валерій Павлович	1	1	0	0
226	Мартинюк Адам Іванович	0	0	0	0
227	Масенко Олександр Миколайович	6	5	2	4
228	Матвеев Валентин Григорович	11	13	45	6
229	Матвеев Володимир Йосипович	6	4	0	3
230	Матвієнко Павло Володимирович	0	0	0	3
231	Матвієнков Сергій Анатолійович	27	9	6	4
232	Матвійчук Едуард Леонідович	0	0	0	1
233	Мельник Микола Євтихійович	25	6	2	9
234	Мельников Микола Петрович	0	0	0	0
235	Мельничук Михайло Васильович	35	16	7	11
236	Мигович Іван Іванович	2	4	0	8
237	Миримський Лев Юлійович	0	0	4	3
238	Мироненко Віктор Андрійович	4	8	0	2
239	Місюра Вадим Ярославович**	0	0	0	0
240	Мішура Валерій Дмитрович	1	4	1	2
241	Мовчан Володимир Петрович	0	0	2	0
242	Мовчан Павло Михайлович	4	1	3	16
243	Мойсик Володимир Романович	1	1	11	2
244	Мокроусов Анатолій Олексійович	1	0	2	0
245	Мордовець Леонід Михайлович	0	0	1	2
246	Мороз Анатолій Миколайович	4	3	0	5
247	Мороз Олександр Олександрович	6	3	1	5
248	Морозов Олександр Валерійович	0	0	4	0
249	Мусяяк Віктор Лаврентійович	1	7	7	1
250	Мухін Володимир Васильович	2	0	0	0
251	Мхітарян Нвер Мнацаканович	0	0	0	0
252	Надрага Василь Іванович	19	15	1	6
253	Наконечний Володимир Леонтійович	0	0	0	0
254	Наливайко Анатолій Михайлович	0	0	0	12
255	Насалик Ігор Степанович	0	0	3	4
256	Немировський Олег Анатолійович	0	0	0	0
257	Нечипорук Володимир Павлович	1	0	0	10
258	Новак Володимир Миколайович	7	4	1	6
259	Носенко Микола Петрович	3	1	0	3
260	Нощенко Микола Петрович	8	8	5	7
261	Одайник Микола Миколайович	2	0	2	2
262	Олексіюк Сергій Сергійович	0	0	2	5
263	Олійник Борис Ілліч	0	1	1	0
264	Олуйко Віталій Миколайович	0	4	7	6
265	Омельченко Григорій Омелянович	1	0	0	1
266	Омельченко Олександр Олександрович	0	0	0	1
267	Оніщук Микола Васильович	5	7	17	1
268	Онопенко Василь Васильович	1	5	28	4
269	Оржахівський Анатолій Володимирович	15	2	4	21
270	Оробець Юрій Миколайович	3	1	1	10

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місця	з трибуни		
271	Осика Сергій Григорович	0	2	6	1
272	Осташ Ігор Іванович	2	0	4	1
273	Павлюк Микола Пантелеймонович	0	0	0	2
274	Пак Володимир Петрович	0	1	1	8
275	Панасовський Олег Григорович	0	4	0	3
276	Парубок Омелян Никонович	0	0	0	2
277	Пеклушенко Олександр Миколайович	14	1	1	3
278	Петренко Володимир Сергійович	2	1	0	18
279	Петров Віктор Борисович	2	1	0	5
280	Петров Олег Володимирович	2	1	3	6
281	Пехота Володимир Юлійович	3	0	0	2
282	Писаренко Анатолій Григорович	1	0	1	0
283	Писарчук Петро Іванович	0	1	2	20
284	Пінчук Віктор Михайлович	0	0	0	0
285	Плохой Ігор Іванович	0	0	0	2
286	Плютинський Володимир Антонович	1	0	0	1
287	Плющ Іван Степанович	0	0	1	0
288	Подобедов Сергій Миколайович	0	0	0	0
289	Поживанов Михайло Олександрович	5	0	2	1
290	Політ Андрій Анатолійович	4	3	2	9
291	Поліщук Кирило Ананійович	1	0	1	14
292	Полякова Лариса Євгенівна	1	1	2	1
293	Полянчик Михайло Михайлович	0	0	0	4
294	Пономаренко Георгій Григорович	2	0	2	1
295	Поплавський Михайло Михайлович	0	0	0	0
296	Порошенко Петро Олексійович	0	0	0	0
297	Потапов Василь Іванович	0	0	1	0
298	Потебенько Михайло Олексійович	1	1	0	0
299	Правденко Сергій Макарович	2	5	9	2
300	Прошкуратова Тамара Сергіївна	0	2	3	12
301	Пузаков Володимир Тихонович	3	19	0	23
302	Пустовойтенко Валерій Павлович	0	3	13	1
303	Пхиденко Станіслав Семенович	2	1	1	2
304	Развадовський Віктор Йосипович	0	0	0	14
305	Райков Борис Сергійович	0	0	0	2
306	Ратушний Михайло Ярославович	15	6	1	7
307	Ратушняк Сергій Миколайович	1	1	0	1
308	Раханський Анатолій Варфоломійович	0	2	4	15
309	Резнік Ігор Йосипович	0	0	0	0
310	Ременюк Олексій Іванович	1	0	1	0
311	Рибак Володимир Васильович	0	0	0	0
312	Римарук Олександр Іванович	0	0	0	2
313	Рішняк Іван Миколайович	0	3	0	2
314	Родіонов Михайло Кузьмич	11	3	3	22
315	Руденко Геннадій Борисович	3	0	14	7
316	Рудковський Дмитро Олександрович	1	0	1	20

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місяця	з трибуни		
317	Рудьковський Микола Миколайович	51	4	9	18
318	Ружицький Антон Матвійович**	1	0	0	1
319	Рябіка Володимир Леонідович	0	0	0	0
320	Сабашук Петро Павлович	0	1	1	0
321	Савицький Валентин Вікторович	0	0	0	7
322	Садовий Микола Ілліч	1	0	2	1
323	Салигін Василь Вікторович	0	0	0	0
324	Салмін Олег Володимирович	0	1	1	0
325	Самойлик Катерина Семенівна	10	3	2	6
326	Самоплавський Валерій Іванович	0	0	0	10
327	Самофалов Геннадій Григорович	0	0	0	1
328	Сандлер Дмитро Михайлович	0	0	0	0
329	Сас Сергій Володимирович	4	0	3	2
330	Сафіуллін Равіль Сафович	1	0	2	3
331	Сватков Леонід Борисович	0	0	0	0
332	Святаш Дмитро Володимирович	0	2	0	0
333	Семинога Анатолій Іванович	6	4	6	5
334	Сергієнко Леонід Григорович	4	2	3	1
335	Сидоренко Микола Якович	1	1	0	2
336	Симоненко Петро Миколайович	47	7	6	12
337	Ситник Костянтин Меркурійович	0	0	1	2
338	Сівкович Володимир Леонідович	1	0	3	6
339	Сігал Євген Якович	0	0	0	0
340	Сімонов Володимир Дмитрович	0	1	0	0
341	Сінченко Сергій Григорович	1	0	0	4
342	Сіренко Василь Федорович	0	0	3	1
343	Скудар Георгій Маркович	0	0	0	1
344	Слабенко Сергій Іванович	0	0	2	2
345	Слаута Віктор Андрійович	1	0	5	3
346	Слободян Олександр В'ячеславович	0	0	0	0
347	Сміяненко Ігор Миколайович	0	0	0	0
348	Соболев Сергій Владиславович	3	0	4	0
349	Сокирко Микола Васильович	1	0	1	3
350	Соломатін Юрій Петрович	32	25	5	16
351	Солошенко Микола Павлович	0	0	0	10
352	Співачук Володимир Леонідович	4	1	0	1
353	Сподаренко Іван Васильович	0	0	0	0
354	Станецький Геннадій Станіславович	0	1	1	0
355	Шашевський Станіслав Телісфорович	0	0	1	0
356	Степанов Михайло Володимирович***	0	0	0	0
357	Стецьків Тарас Степанович	1	0	0	0
358	Стоян Олександр Миколайович	7	3	0	4
359	Стребко Станіслав Кирилович	0	0	1	0
360	Стретович Володимир Миколайович	4	1	5	7
361	Сулковський Павло Гнатович	17	3	1	24
362	Супрун Людмила Павлівна	3	11	58	2

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місця	з трибуни		
363	Суркіс Григорій Михайлович	0	0	1	0
364	Сухий Ярослав Михайлович	9	9	10	7
365	Сушкевич Валерій Михайлович	3	3	2	1
366	Сятиня Михайло Лукич	1	2	1	1
367	Танюк Леонід Степанович	0	1	11	2
368	Таран Віктор Васильович	3	3	2	3
369	Тарасюк Ігор Григорович	0	0	0	0
370	Терещук Сергій Миколайович	2	4	2	0
371	Тимошенко Віктор Анатолійович	0	0	0	0
372	Ткаленко Олександр Сергійович	16	1	3	17
373	Ткаченко Олександр Миколайович	2	1	3	2
374	Толочко Петро Петрович	0	1	2	8
375	Томич Іван Федорович	2	3	20	4
376	Тополов Віктор Семенович	0	0	0	0
377	Трофименко Вадим Всеволодович	0	0	0	0
378	Турманов Віктор Іванович	3	1	1	9
379	Тягнибок Олег Ярославович	8	4	2	12
380	Удовенко Геннадій Йосипович	8	6	6	1
381	Ульянченко Віра Іванівна	1	0	1	0
382	Усаченко Лариса Михайлівна	0	0	1	0
383	Устенко Олександр Андрійович	0	1	1	0
384	Федорчук Ярослав Петрович***	0	0	0	0
385	Фельдман Олександр Борисович	1	0	7	0
386	Фіалковський Володимир Олександрович	0	0	0	0
387	Фікс Єфим Зіс'євич	0	0	5	5
388	Філенко Володимир Пилипович	0	0	0	1
389	Фоменко Катерина Олександрівна	0	1	0	7
390	Франчук Анатолій Романович	0	0	1	0
391	Франчук Ігор Анатолійович	0	0	0	0
392	Хара Василь Георгійович	1	2	24	6
393	Хмара Степан Ілліч	6	3	2	12
394	Хмельницький Василь Іванович	0	0	0	0
395	Хомутинник Віталій Юрійович	9	10	20	2
396	Царенко Олександр Михайлович	0	0	0	5
397	Царьов Олег Анатолійович	1	0	1	7
398	Цехмістренко Віталій Григорович	0	0	0	0
399	Цибенко Петро Степанович	11	3	22	0
400	Цкітішвілі Енвер Омарович	0	0	1	0
401	Цушко Василь Петрович	0	0	4	0
402	Чеботарьова Юлія Сергіївна	0	0	0	0
403	Челноков Сергій Дмитрович	1	0	0	2
404	Челомбітко Ігор Васильович	0	0	0	0
405	Черновецький Леонід Михайлович	2	5	11	3
406	Черняк Володимир Кирилович	12	7	0	1
407	Чечель Микола Йосипович	0	0	0	2
408	Чикал Адам Васильович	0	0	0	1

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Виступи		Внесені законодавчі ініціативи	Подані депутатські запити
		з місяця	з трибуни		
409	Чичканов Сергій Владленович	1	1	0	1
410	Чичков Валерій Михайлович	1	0	0	0
411	Чорновіл Тарас В'ячеславович	31	4	5	20
412	Чорноволенко Олександр Віленович	1	0	2	2
413	Чубаров Рефат Абдурахманович	10	1	2	2
414	Шаров Ігор Федорович	1	0	6	3
415	Шведенко Микола Миколайович	0	0	0	0
416	Шевченко Віталій Федорович	0	0	1	0
417	Шевченко Олександр Олександрович	8	3	3	3
418	Шевчук Сергій Володимирович	2	1	2	1
419	Шепетін Володимир Леонідович	1	0	0	4
420	Шершун Микола Харитонович	3	5	0	9
421	Шибко Віталій Якович	22	1	2	4
422	Ширко Юрій Володимирович	0	1	14	6
423	Шкіль Андрій Васильович	30	8	3	13
424	Шкіря Ігор Миколайович	0	0	0	1
425	Шкляр Володимир Борисович	0	0	1	0
426	Шпак Василь Федорович	0	0	3	3
427	Шпиг Федір Іванович	0	0	0	0
428	Шульга Микола Олександрович	2	1	0	0
429	Шурма Ігор Михайлович	26	17	10	27
430	Шуфрич Нестор Іванович	4	4	3	3
431	Юхновський Ігор Рафаїлович	1	1	8	1
432	Юхновський Олег Іванович	7	4	1	3
433	Ющенко Петро Андрійович	0	0	0	0
434	Яворівський Володимир Олександрович	6	7	1	16
435	Янковський Микола Андрійович	0	0	1	3
436	Ярославський Олександр Владленович	0	0	0	0
437	Ярославський Олексій Владленович	0	0	0	0

Результати діяльності депутатських фракцій та груп протягом травня-липня 2005 року

*Леся Шевченко,
президент Фондації
"Відкрите суспільство"*

Ключове місце у структурах парламентів країн з демократичним політичним режимом належить депутатським фракціям.

Парламентська фракція – об'єднання депутатів, наділене певними повноваженнями для реалізації парламентських функцій.

В Україні статус депутатських груп законодавчого органу визначений у Регламенті Верховної Ради України. Як різновид депутатських груп в парламенті України виділено депутатські фракції, сформовані на основі партійної належності членів парламенту. До складу фракції можуть входити позапартійні депутати, які підтримують програмні документи відповідної партії. Регламент також допускає утворення депутатських груп на позапартійній основі, однак застерігає, що такі групи не можуть формуватися для захисту приватних, комерційних, місцевих, професійних чи релігійних інтересів.

У 1998 році було зроблено спробу стимулювати партійне структурування парламенту через прийняття Постанови "Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України" (№ 7-XIV від 13 травня 1998 року), якою до Регламенту Верховної Ради вносилася вимога, щоб парламентські фракції створювалися виключно на основі політичних партій і їх блоків, представлених у парламенті. Однак тоді 51 депутат не погодився з таким формулюванням і звернувся до Конституційного Суду, вважаючи Постанову такою, що порушує права депутатів на свободу об'єднання в будь-які фракції та групи. На цій підставі зазначена Постанова була визнана Конституційним Судом незаконною (Рішення КСУ № 17-рп/98 від 03 грудня 1998 року).

Регламентом Верховної Ради України передбачено, що депутатські групи мають право на пропорційне представництво в усіх органах Верховної Ради України, на виступ їх представників з усіх питань порядку денного на засіданнях парламенту та його органів. Тому, аналізуючи виступи депутатських фракцій та груп в парламенті, ми брали до уваги регламентованість виступів з місця відповідно до чисельності

фракції. Адже, наприклад, під час обговорення законопроектів перед голосуванням із загального часу дебатів кожна фракція може використати тільки той відрізок часу, який пропорційний величині фракції. Тож нечисленні фракції часто не можуть бути учасниками сесійних дебатів з того чи іншого питання.

Виступи з місця та трибуни

Протягом травня-липня 2005 року депутати фракцій та груп виступили 1432 рази з місця та 729 разів з трибуни. Трійку найбільш активних ораторів склали фракції КПУ, СПУ та "Наша Україна".

Традиційно найбільше виступали представники КПУ, які в повній мірі скористалися своїм правом на виступ з парламентської трибуни та з місця: 332 виступи з місця і 189 виступів з трибуни. Це відповідно 23,2% та 25,9% від загальної кількості виступів з місця та трибуни всіх депутатів фракцій та груп.

Друге місце за кількістю виступів посідає фракція "Наша Україна", представники якої виступили 326 разів з місця та 116 разів з трибуни – 22,8% та 15,9% відповідно.

Третя – фракція СПУ: 167 та 47 виступів відповідно, що становить 11,7% від загальної кількості виступів з місця та 6,4% – від загальної кількості виступів з трибуни.

№	Назва фракції	Кількість членів	Виступи з місця			Виступи з трибуни		
			Кількість виступів	У % від загальної кількості виступів	У середньому на депутата фракції	Кількість виступів	У % від загальної кількості виступів	У середньому на депутата фракції
1.	Фракція "Наша Україна"	77	326	22,8	4,23	116	15,9	1,51
2.	Фракція КПУ	56	332	23,2	5,79	189	25,9	3,38
3.	Фракція "Регіони України"	51	154	10,8	3,02	56	7,7	1,1
4.	Фракція Народної партії	46	93	6,5	2,02	77	10,6	1,67
5.	Фракція БЮТ	39	102	7,1	2,62	37	5,1	0,95
6.	Фракція СПУ	25	167	11,7	6,68	47	6,4	1,88
7.	Фракція УНП	24	104	7,3	4,33	42	5,8	1,75
8.	Фракція "Єдина Україна"	20	21	1,5	1,05	27	3,7	1,35
9.	Фракція СДПУ(о)	20	43	3,0	2,15	35	4,8	1,75
10.	Група "Демократична Україна"	19	28	2,0	1,47	34	4,7	1,79
11.	Фракція ПППУ	15	32	2,2	2,13	24	3,3	1,6
12.	Група "Демократичні ініціативи"	4	0	0,0	0	5	0,7	1,25
13.	Позафракційні	37	30	2,1	0,81	40	5,5	1,08
Всього:		433	1432	100	x	729	100	x

Враховуючи регламентованість виступів з місця, що контролюється автоматично відповідно до чисельності фракції, своїм правом дебатовати у повній мірі скористалася фракція Комуністичної партії. Адже як за загальними показниками, так і за середніми вона залишається лідером виступів цього періоду у Верховній Раді України.

Ораторська активність фракції КПУ є не випадковою, адже, перебуваючи в опозиції до чинної влади, комуністи намагаються максимально використати можливість озвучити свої політичні та партійні позиції під час сесій Верховної Ради.

Найактивнішими ораторами з місця з-поміж фракцій були представники СПУ, адже, будучи на 6 місці за чисельністю, вони в середньому на одного депутата мали найбільше виступів з місця. Отже, кожен депутат фракції СПУ виступив приблизно по 6 разів. Активність парламентських соціалістів теж має своє логічне пояснення. З одного боку, дається взнаки багатолітня публічна опозиційна діяльність, а з другого — фракція СПУ займає послідовну позицію латентної опозиції по відношенню до певних дій Уряду, зокрема в сільськогосподарській і приватизаційній сферах.

Попри чисельність в 77 депутатських місць у фракції "Наша Україна" та 56 депутатських голосів у фракції КПУ, на кожного депутата в середньому припало по 4 та 5 виступів з місця відповідно.

Лідерами виступів фракції КПУ були: Симоненко П.М. – 47 виступів з місця та Соломатін Ю.П. – 32 виступи з місця та 25 з трибуни.

Лідером виступів фракції "Наша Україна" був Кармазін Ю.А. – 118 виступів з місця та 48 з трибуни.

Лідерами виступів фракції СПУ стали: Рудьковський М.М. з 51 виступом з місця та Мельничук М.В. з 16 виступами з трибуни.

Не виступили жодного разу з місця депутати групи "Демократичні ініціативи", яка протягом цих трьох місяців втратила ще 6 депутатських голосів. Опинившись на межі саморозпуску, представники цієї групи мали мінімальні можливості використати своє право на виступ з місця.

Ініційовані законопроекти

Загальна кількість внесених на розгляд Верховної Ради законопроектів протягом травня-липня 2005 року, авторами чи співавторами яких є депутати фракцій та груп, становить 1092. З них найбільше законодавчих актів ініціювали депутати фракції КПУ – 183, що становить 16,8% від загальної кількості внесених на розгляд Верховної Ради законопроектів депутатами фракцій та груп. Другу та третю сходинки поділили депутати фракції "Наша Україна" та позафракційні. На рахунку "Нашої України" 180 законодавчих проектів (16,5% від загальної кількості), а у позафракційних депутатів – 147 законопроектів (13,5% від загальної кількості).

№	Назва фракції	Кількість членів	Ініційовані законопроекти		
			Кількість законопроектів	У % від загальної кількості законопроектів	У середньому на депутата фракції
1.	Фракція "Наша Україна"	77	180	16,5	2,34
2.	Фракція КПУ	56	183	16,8	3,27
3.	Фракція "Регіони України"	51	95	8,7	1,86
4.	Фракція Народної партії	46	74	6,8	1,6
5.	Фракція БЮТ	39	79	7,2	2,03
6.	Фракція СПУ	25	61	5,6	2,44
7.	Фракція УНП	24	58	5,3	2,42
8.	Фракція "Єдина Україна"	20	53	4,9	2,65
9.	Фракція СДПУ(о)	20	47	4,3	2,35
10.	Група "Демократична Україна"	19	42	3,8	2,21
11.	Фракція ПППУ	15	65	6,0	4,33
12.	Група "Демократичні ініціативи"	4	8	0,7	2
13.	Позафракційні	37	147	13,5	3,97
Всього:		433	1092	100	x

Із середніх показників, зіставлених з чисельністю фракції, видно, що найактивніше працювала фракція ПППУ, на долю одного депутата якої припадає по 4 законотворчих акти, адже при чисельності в 15 депутатських мандатів вони ініціювали 6% від загальної кількості законопроектів.

Найбільше законодавчих ініціатив подали: Супрун Л.П. (позафракційна) – 58 законопроектів, Матвеев В.Г. (КПУ) – 45 та Буряк С.В. (ПППУ) – 35.

Закономірно, що лідерами за ініційованими законопроектами є депутати, що очолюють чи виконують функції керівників парламентських комітетів. Адже здебільшого вони виступають співавторами законопроектів, що проходять через їх профільні комітети: Супрун Л.П. - виконуюча обов'язки голови Комітету з питань бюджету; Матвеев В.Г. - голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України; Буряк С.В. - голова Комітету з питань фінансів і банківської діяльності.

№	Назва фракції	Кількість членів	Подані запити		
			Кількість запитів	У % від загальної кількості запитів	У середньому на депутата фракції
1.	Фракція "Наша Україна"	77	237	15,7	3,1
2.	Фракція КПУ	56	335	22,1	5,98
3.	Фракція "Регіони України"	51	254	16,8	4,98
4.	Фракція Народної партії	46	85	5,6	1,85
5.	Фракція БЮТ	39	106	7,0	2,72
6.	Фракція СПУ	25	103	6,8	4,12
7.	Фракція УНП	24	119	7,9	4,96
8.	Фракція "Єдина Україна"	20	34	2,2	1,7
9.	Фракція СДПУ(о)	20	81	5,4	4,05
10.	Група "Демократична Україна"	19	59	3,9	3,11
11.	Фракція ПППУ	15	13	0,9	0,87
12.	Група "Демократичні ініціативи"	4	8	0,5	2
13.	Позафракційні	37	80	5,3	2,16
	Всього:	433	1514	100	x

Депутатські запити

Протягом травня-липня 2005 року було внесено 1514 депутатських запитів. Найбільше запитів подали депутати фракції КПУ – 335 (це становить 22,1% від загальної кількості запитів, поданих за цей період депутатами фракцій та груп). На другому місці – депутати фракції "Регіони України" з 254 запитами (16,8%). Третє місце посіла фракція "Наша Україна", представники якої подали 237 депутатських запитів, тобто 15,7% від загальної кількості.

За кількістю депутатських запитів перші також комуністи – в середньому на одного депутата від фракції КПУ припадає понад 5 запитів. Не відставали протягом цього періоду фракція "Регіони України" та фракція УНП, маючи до 5 запитів у середньому на одного депутата.

Наведену статистику для своїх фракцій забезпечили в основному такі депутати: Комар М.С. (32 запити) для фракції "Регіони України", Кармазін Ю.А. (27 запитів) для фракції "Наша Україна", Пузаков В.П. (23 запити) для КПУ та Манчуленко Г.М. (18 запитів) для УНП.

Отже, підсумовуючи діяльність парламентських груп та фракцій, слід зазначити, що в останні три місяці роботи сьомої сесії ВРУ IV скликання більш продуктивні результати своєї діяльності продемонстрували фракції і групи, що упродовж попередніх шести сесій роботи ВРУ перебували у системній опозиції до минулої влади, незалежно від їх відношення до влади нинішньої. Так, парламентськими лідерами стали як опозиційна КПУ, так і провладні СПУ та "Наша Україна". Дещо погіршали результати парламентської діяльності фракції Блоку Юлії Тимошенко. І така тенденція певним чином закономірна. Фракції довелося кардинально перелаштовувати стратегію парламентської поведінки від жорсткої протидії будь-яким крокам влади у попередні шість сесій до конструювання проурядового центру тяжіння під час сьомої сесії. Окрім того, фракція БЮТ приблизно на 40% поповнилася представниками кучмівської экс-парламентської більшості, які не звикли діяти у форматі активної публічної політики та законотворчої діяльності.

Потрохи почали справджуватися обіцянки фракції "Регіони України" вчитися бути опозицією. Так, під кінець сьомої сесії "регіонали" стабільно почали посідати четверту позицію за всіма показниками парламентської діяльності, а за кількістю депутатських запитів навіть потрапили у призову трійку. Міцними середняками за показниками фракційної діяльності стали фракція першого віце-прем'єр-міністра Анатолія Кінаха (ПППУ) та проспікерська фракція Народної партії. Позиціонуючи себе як поміркованих прагматиків і центристів, вищезгадані політичні сили свою основну увагу акцентували на законотворчій роботі.

Завіса сьомої сесії, що супроводжувалася бурхливими дебатами навколо прийняття сотівського законодавства, окреслила нову проблему, яку парламент спробує розв'язати уже наступної сесії.

Переможці виборчих змагань, не володіючи у парламенті контрольним пакетом голосів, необхідних для проведення результативних рішень, опинилися перед дилемою: діяти до закінчення сесії в умовах формування ситуативної більшості, узгоджуючи свої позиції з Головою Верховної Ради, чи формувати сталу проурядову більшість, проти чого активно виступає спікер Володимир Литвин. У будь-якому випадку для забезпечення сталої роботи парламенту представникам пропрезидентських сил доведеться залучати окремих представників або фракції екскучмівської більшості для проведення результативних голосувань. Яку із моделей такого залучення оберуть провладні сили і наскільки робота єдиного законодавчого органу в таких умовах буде результативною, засвідчить остання восьма сесія ВРУ IV скликання, що стартує у вересні 2004 року.

Парламентсько-урядова співпраця в умовах відсутності більшості: на війні як на війні

*Юрій Сиротюк,
редактор інформаційно-аналітичного
веб-порталу "Депутат"*

Відносини законодавчої і виконавчої гілок влади в Україні з часів проголошення незалежності не відзначалися безхмарністю. Виконавчі структури влади постійно здійснювали спроби отримати більше повноважень і можливість контролювати роботу Верховної Ради. "Непоступливий парламент" залишався найбільшим головним болем упродовж 11 років керівництва країною спочатку Прем'єр-міністра, а згодом Президента Леоніда Кучми. Вся епоха його управління державою характеризувалася нарощуванням формальних (конституційних) і неформальних владних повноважень та спробами формування підконтрольного парламенту. Слід зазначити, що всі спроби экс-президента зазнали фіаско. Результати грудневого референдуму 2000 року, який надавав Президенту право розпускати парламент, так і не вступили в дію, а пропрезидентська більшість часів ВРУ IV скликання була не більш ніж паперовим утворенням, що давало збої у найбільш потрібні для глави держави моменти. Усе ж саме в часи колишнього Президента з'явилося формулювання "парламентсько-урядова коаліція". Вона передбачала взаємну відповідальність виконавчої і законодавчої гілок влади. Загалом прогресивна ідея парламентсько-урядової коаліції не могла дати і відповідно не дала жодних результатів за минулої влади. Адже у парламенті цю більшість складали аутсайтери виборчих перегонів 2002 року, а з іншого боку, Уряд був лише формальним учасником цієї коаліції; реально всі рішення приймалися у неконституційному органі – Адміністрації Президента. Тож і методи, які використовувалися для мобілізації сил у парламенті, м'яко кажучи, були неконституційними.

Нинішня влада у статусі экс-опозиції цілком справедливо критикувала так звану ПУК, вказуючи на силовий та репресивний характер її утворення та ефемерність її спроможностей. І справді, силами пропрезидентської більшості, а згодом ПУКу, в парламенті були прийняті рішення, які можна перерахувати на пальцях однієї руки. У більшості випадків результативного голосування необхідну план-

ку в 226 голосів вдавалося долати шляхом залучення голосів опозиції чи то з правого, чи то з лівого табору. Тому припинення існування парламентської більшості у розпал президентських перегонів восени 2004 року лише засвідчило природний стан речей.

Водночас після перемоги на виборах минулого року нова виконавча влада зіткнулася з ситуацією необхідності існування в умовах продовження роботи так званої "старої" Верховної Ради, розстановка сил і владних повноважень у якій були сформовані попереднім режимом.

Союз "трьох" – золота мрія Президента

Смерть прокучмівської парламентської більшості не давала можливості автоматично народити у стінах парламенту проющенківську більшість. Депутатів ВРУ, які входили до політичних сил представників ющенківської коаліції на момент президентських виборів, нараховувалося близько 150, та й після піврічної роботи ВРУ в умовах нової виконавчої влади коаліція переможців президентських виборів на кінець сьомої сесії нараховувала у своїх лавах приблизно 180 народних депутатів, чого явно бракувало для самостійного формування провладної більшості.

З іншого боку, Володимир Литвин (авторитет якого незрівнянно зріс під час помаранчевої революції) і в часи попередньої влади, що поставила його на посаду Голови ВРУ, негативно ставився до спроб формування більшості й намагався позиціонувати себе як спікера всього парламенту, а не якоїсь його частини.

Обріши двома сателітними фракціями – Народної партії та групою "Демократична Україна" – Володимир Михайлович міцно заволодів контрольним пакетом акцій у ВРУ, без участі якого фактично неможливо провести жодного рішення.

Таким чином, нова влада і її центральний виконавчий орган, Кабінет Міністрів, були змушені функціонувати в умовах відсутності оформленої більшості, а значить сталої підтримки Ради, та необхідності цю підтримку шукати за допомогою Голови парламенту.

Природно, що уже на початку роботи сьомої сесії ВРУ логіка політичної доцільності диктувала створення ситуативного союзу Президента, Прем'єр-міністра і спікера задля забезпечення консолідованої і результативної політики всіх гілок влади.

Усвідомлюючи необхідність такого об'єднання на оперативному рівні, Президент уже з початку роботи сьомої сесії заявив про намір створення подібної стратегічної коаліції і на парламентські вибори 2006 року.

Під час установчого з'їзду НСНУ, 5 березня 2005 року, глава держави назвав партію Литвина і блок партій Тимошенко учасниками майбутньої виборчої провладної коаліції. Отримавши ряд філософських реверансів з боку потенційних союзників, через півтора місяця, 22 травня, на Чернечій горі у Каневі Президент таки домігся, хоча й у формі обтічних фраз, потенційної згоди з боку спікера і Прем'єр-міністра на майбутній стратегічний союз на парламентських виборах 2006 року. Таким чином, в умовах фактичної відсутності численної і організованої опозиції у ВРУ сьома сесія мала стати часом плідної і консолідованої роботи усіх гілок влади.

Зрештою, під схожим прапором пройшло більше половини сьомої сесії. Парламент приставав практично на усі законодавчі ініціативи Уряду, незалежно від критичних зауважень з боку окремих її представників. Виконавча влада зі свого боку особливо не проявляла наполегливості (тиску) на дії та рішення законодавчої влади.

"Шлюбні" відносини парламенту і Уряду почали зазнавати певних труднощів, що під завісу сьомої сесії і після її закриття переросли у неприкриту парламентсько-урядову війну, серію взаємних звинувачень у намаганні підірвати політичну та соціально-економічну стабільність в державі та заяви з боку представників Уряду про необхідність створення сталої провладної більшості вже зі старту передвиборчої восьмої сесії ВРУ.

Спробуємо розібратися, у чому суть конфлікту, що переріс межі внутрішньоконституційних суперечок і чи формування парламентської більшості дозволить зняти протиріччя, що зародилися між різними гілками, а точніше людьми влади.

Парламентсько-урядова гармонія

Унікальним фактом парламентсько-урядової співпраці під час сьомої сесії стало те, що упродовж перших ста днів функціонування нового Уряду Верховна Рада України надавала йому законодавчу підтримку фактично конституційною кількістю голосів. Так, понад 300 народних депутатів підтримали кандидатуру Юлії Тимошенко на пост Глави Уряду. Так само конституційна більшість парламенту підтримала Програму Уряду "Назустріч людям", таким чином забезпечивши його недоторканність від ВРУ щонайменше до парламентських виборів. Більше того, парламент пішов на всі урядові пропозиції щодо корекції бюджету 2005 року.

З іншого боку, ситуація із урядовою підтримкою у парламенті виглядала зовсім не безхмарно. Чужими у таборі своїх раз-по-раз виявлялися не відкриті опоненти, що у другій половині сесії оголосили про перехід у опозицію, а партнери по переможній коаліції після президентських виборів. Фракція ПППУ не голосувала за урядовий проект бюджету, а соціалісти гостро критикували аграрну політику Уряду. При цьому ключові посади у виконавчій владі обіймали представники названих вище фракцій. Неоформленість стосунків усередині політичних сил, що сформувавши Уряд, подеколи спричиняла виникнення локальних конфліктів за фактом політичної приналежності урядовців. Так, в Уряді одразу ж виникли прохолодні відносини між креатурами секретаря РНБОУ та Прем'єр-міністра, окрему позицію зайняли міністри-соціалісти і досить часто особливу думку мав перший віцепрем'єр-міністр Анатолій Кінах. Зрештою, конфлікт усередині політичних сил переможців не міг не ослабити парламентську підтримку Уряду і влади в цілому. Різні погляди Президента і Прем'єр-міністра на вирішення бензинової кризи, суперечка щодо вирішення продовольчої кризи, яка спалахнула між економічним блоком Уряду і міністром сільського господарства, налаштували парламент на припинення фази беззастережної підтримки всіх урядових кроків, як це було раніше.

Від любові до ненависті

Початок зламу "вічної дружби ВРУ і Кабміну" виник під час загострення так званої цукрової кризи. Парламент відмовився беззастережно підтримувати урядовий варіант розв'язання проблеми, який передбачав ввезення в Україну імпортного цукру-сирцю для забезпечення балансу цього продукту в країні. З одного боку, така відмова спричинила неможливість Уряду зупинити стрімке зростання ціни на цукор. З іншого, небажання парламенту безоглядно підтримувати цю законодавчу ініціативу мало своє аргументування. Слід додати, що й сам аграрний міністр був категоричним противником згаданого кроку.

У кінцевому підсумку Прем'єр-міністр саме парламент назвала винуватцем цукрової кризи. У прямому ефірі на телеканалі "Інтер" у програмі "Подробиці тижня" 3 липня 2005 року Юлія Тимошенко у відповідь на запитання журналіста про причини різкого підвищення цін на цукор заявила, що основною причиною є неприйняття Верховною Радою України протягом двох місяців урядового законопроекту про інтервенцію на продовольчі ринки. При цьому такі дії парламенту Глава Уряду на пряму пов'язала з тим, що "сьогодні влада нова, а парламент, на жаль, зберігся у старому складі", а тому, на переконання Прем'єр-міністра, саме нардепи "притримують ті закони, які просто дуже необхідні сьогодні суспільству".

У відповідь 5 липня ВРУ виступила із заявою власної прес-служби, у якій йшлося, зокрема, таке: "що стосується законопроекту про імпорт цукру-сирцю тростинного та цукру-піску, то Кабміном до ВРУ такий проект у цьому році не вносився"(!). Далі Верховна Рада констатувала, що "Україна поступово втяглася у низку криз, причиною яких, на думку Уряду, є: м'ясної – спекулянти, енергетичної – Росія, а проблем з цукром – Верховна Рада України".

До речі, думку про те, що урядові законопроекти не проходять через парламент у зв'язку із тим, що він сформований у епоху Кучми, стали систематично пропагувати чільні урядовці у вітчизняних ЗМІ, відкриваючи шлях для неприкритого протистояння між виконавчою і законодавчою гілками влади. У червні в "Українській правді" з'явилася стаття віце-прем'єр-міністра Миколи Томенка, у якій були звинувачені "чільні представники команди Кучми" у спробах дестабілізувати ситуацію в державі. Микола Томенко "наїхав" і особисто на спікера, нагадавши, що Володимир Литвин "призначався за допомогою Кучми, податкової, міліції та прокуратури". Більше того, віце-прем'єр-міністр заявив, що у Раді "сьогодні де-факто діє більшість Кучми-Литвина-Симоненка". На його переконання, восени у Раді буде сформований "демократичний, цивілізований парламент". Рада і цього разу відповіла заявою своєї прес-служби, щоправда вдавшись до менш дипломатичного стилю, як це було у відповідь на заяву Юлії Тимошенко. Заяву Миколи Томенка було оцінено як "переведення стрілок та перекидання проблем з хворої голови на здорову". До того ж прес-служба ВРУ на закид віце-прем'єра про постійні порушення Регламенту заявила, що "до порушень норм Регламенту постійно і неприховано спонукає Кабінет Міністрів, добиваючись необхідних для себе, але не завжди прийнятних для України, парламентських рішень".

Випробування СОТом

Надзвичайне напруження у відносинах Уряду із керівництвом ВРУ, що переносилось на весь парламент, припало якраз на період внесення урядових законодавчих ініціатив, необхідних для гармонізації українського законодавства для вступу в СОТ. Паралельно Уряд намагався заручитися підтримкою Верховної Ради для проведення реформи ЖКГ. Таким чином, Уряд, провівши інформаційний артобстріл керівництва парламенту, спробував фактично "натиснути" на ВРУ, щоб як і у всі попередні рази отримати його майже конституційну згоду на проходження урядових законопроектів.

Слід зазначити, що проблема вступу в СОТ, визначена Президентом як пріоритетне зовнішньополітичне завдання, довгий час не знаходила реального вирішення ні на рівні законодавчих ініціатив Уряду, ні тим паче на рівні голосувань у ВРУ. Лише у середині травня на присвяченому цій темі Дні Уряду парламент прийняв відповідну постанову, в якій зобов'язав виконавчий орган влади спільно із парламентом доопрацювати пакет законодавства, необхідного для вступу в СОТ, для внесення його на розгляд Ради. Саме ж внесення відбулося аж на початку червня, усього за місяць до закінчення роботи сьомої сесії.

На Погоджувальній раді лідерів фракцій, груп і комітетів Верховної Ради Юлія Тимошенко повідомила, що Уряд пропонує парламенту проголосувати два "пакети" законопроектів: щодо вступу України до Світової організації торгівлі та щодо житлового будівництва. Також Прем'єр-міністр зазначила, що у розробці цих документів були враховані всі пропозиції депутатів. Зрештою, драстична тема вступу в СОТ, напевно, у черговий раз знайшла б підтримку в парламенті, якби не попередні гострі заяви керівництва Уряду в бік керівництва ВРУ та не протиріччя щодо цього питання усередині самої провладної коаліції.

Як відомо, СПУ не є прихильником беззастережного вступу в СОТ. Так само Народна партія Литвина, яка позиціонує себе як виразника захисту інтересів селян, та ще й у ситуації "наїзду" на свого лідера, не збиралася безоглядно підтримувати урядові законопроекти. Цього разу Верховна Рада не пішла на порушення Регламенту і відмовилася розглядати сотівське законодавство у пакеті, натомість встановивши окремий розгляд кожного законопроекту. Уряд, напередодні заручившись підписами більшості депутатських груп і фракцій навколо механізму розгляду сотівського законодавства, розцінив таку позицію Верховної Ради як персональну фронду керівника парламенту. Більше того, у момент внесення законодавства у стіни ВРУ надзвичайно активізувалася фракція КПУ, яка намагалася зробити все, щоб зірвати парламентське засідання та не допустити проходження сотівського законодавства. Оцінюючи той факт, що праворуч від спікера сидить його особистий друг Адам Мартинюк, соратник фракції, що валила сотівське законодавство, Уряд отримав черговий аргумент для звинувачень керівництва парламенту в саботажі необхідних для держави першочергових рішень. З огляду на такий розклад сил Уряду не вдалося провести у буремній Верховній Раді усі необхідні закони, навіть попри спроби Президента особисто втрутитися у хід обговорення і прийняття відповідних рішень. Таким чином, на закриття сьомої сесії парламент вийшов із украї напруженими і розладнаними відносинами із керівництвом виконавчої влади, особливо із Кабінетом Міністрів.

Можна ствердити, що закінчення сьомої сесії ознаменувало завершення "медового місяця" у відносинах ВРУ і Кабміну. Рада перестала безоглядно підтримувати будь-які урядові ініціативи. Нарешті оговталися і перейшли до активних дій

представники опозиції. А спікер ВРУ, володіючи контрольним пакетом акцій у парламенті, відмовився підтримувати будь-які дії Кабміну у зв'язку з прямими нападками з боку керівництва Уряду на його адресу. І все ж роботу єдиного законодавчого органу і парламентсько-урядові взаємини в умовах відсутності парламентської більшості не можна назвати неефективною.

Враховуючи умови "медового місяця" нової влади, загальні результати роботи парламенту і співпраці з Кабміном під час сьомої сесії видалися досить ефективними.

У Раді було заслухано сім питань у рамках днів Уряду. На сьомій сесії було прийнято новий Житловий кодекс України та Кодекс адміністративного судочинства. Парламент рекордною кількістю голосів ухвалив Програму діяльності Уряду "Назустріч людям", у рамках якої розглянуто і прийнято рішення майже 40 першочергових урядових законопроектів з питань бюджетної політики та забезпечення вступу країни у СОТ. Усього за час роботи сьомої сесії було прийнято рішення щодо 673 проектів законів, у тому числі прийнято чи підтверджено 120 законів, ухвалено у першому читанні 50 законопроектів.

З огляду на те, що Уряд загалом подав 260 законопроектів, з яких майже кожен шостий став законом, співпрацю парламенту із Урядом не можна розцінювати як вкрай неефективну, адже кращий показник результативності проходження законодавчих ініціатив у Раді лише по президентських законопроектах (Президент вніс 31 законопроект, 14 з яких стали законами). Для порівняння – серед законопроектів, внесених народними депутатами, законом став приблизно лише кожен восьмий.

Парламентсько-урядова співпраця очима спікера

Під час закриття сьомої сесії Володимир Литвин зазначив, що парламент гідно пройшов найкритичніший період вітчизняної історії, і водночас відмітив, що те, що "відбувалося в останні дні у Верховній Раді, – це тривожні симптоми кризи влади загалом та симптоми імпульсів нестабільності в суспільстві".

Проблему, яка виникла у середовищі взаємовідносин різних гілок влади, Литвин вбачав "аж ніяк у підтримці чи не підтримці законів, скажімо, по СОТ". Він закликав шукати проблему в іншому. Як заявив спікер, "проблема у тому, що не можна ламати через коліно. Побудувати державну політику на конфліктній основі, а діалог і аргументи замінити тупим тиском, з якого б боку цей тиск не походив". Литвин відкрито закликав "врешті-решт відмовитися від безперервних спроб, які тривають із 1994 року, мати маніпулятивний парламент", адже, на думку спікера, "це рівнозначно спробам і намаганням маніпулювати народом і давати йому принизливі оцінки". Володимир Михайлович наголосив, що "попередній владі знадобилося щонайменше рік для того, щоб вона управлялася по Верховній Раді, а декому із нинішньої – чотири місяці". Водночас спікер відзначив як особливість сесії демонстрацію Верховною Радою налаштування на

співпрацю з Президентом, Кабінетом Міністрів. Рада, на переконання її лідера, "видає необхідний карт-бланш для їхніх дій, дозволяє їм розпочинати роботу, що називається, з чистого аркуша". У кінці свого виступу Литвин зауважив, що спроби втопити його особисто закінчаться тим, що "ми можемо втопитися тільки разом". Закінчив свій виступ спікер закликами зберегти Верховну Раду та зробити усе для того, щоб парламент був справді вищим представницьким органом українського народу.

Заяви Володимира Литвина таки мали логіку, адже це його безумовною заслугою є збереження діяльності ВРУ в умовах постійного намагання зриву її роботи минулою владою та забезпечення демократичності обговорення рішень усередині Ради в найбільш критичний період президентської кампанії.

Погляд на те саме з протилежного боку вулиці

Закінчення сесії ВРУ не привело до завершення протистояння по лінії керівництва парламенту (старий парламент) – новий Уряд. У відповідь на позицію ВРУ під час прийняття сотівського законодавства та заяви спікера про спроби підпорядкувати Раду певним представникам Кабміну вже після закриття сесії, 13 липня 2005 року, Уряд виступив із власною оцінкою взаємовідносин із вищим законодавчим органом країни.

Зазначивши, що дороговказом роботи Кабінету Міністрів є "Програма дій Президента Віктора Ющенка, яку підтримав український народ під час виборів", він наголосив, що вирішення цих завдань неможливе без підтримки парламенту, отож Уряд висловив вдячність тим депутатським фракціям і групам, які підтримували головування Президента та Уряд і назвав їх "справжнім українським парламентом".

Відзначивши узгоджену та ефективну роботу на початку парламентської сесії, в результаті якої був прийнятий ряд законів, Уряд заявив, що з часом відбулося ускладнення ситуації та нарощування опору, організованого "керівництвом та кількома деструктивними політичними силами в парламенті за принципом: чим гірша ситуація в суспільстві, тим більше шансів у старого режиму залишитися у новому парламенті після виборів". Події під час прийняття сотівського законодавства Уряд назвав "спланованою провокацією", до якої "безпосередньо причетне керівництво законодавчого органу". У зв'язку із цим Кабмін звернувся до усіх державницьких політичних сил у парламенті з пропозицією "сформувати ефективну парламентську більшість" для втілення Програми Президента України.

Голова Верховної Ради у зв'язку із заявою Уряду був змушений перервати канікули та зібрати Погоджувальну раду груп і фракцій. Присутні на ній керівники парламентських груп виступили зі спільною заявою, у якій, зокрема, відзначалося: "остання заява Кабінету Міністрів має на меті перевести внутрішні урядові конфлікти у нове політичне протистояння Кабміну та Верховної Ради. Звинувачення на адресу ВРУ та її керівництва, усього депутатського корпусу, – ніщо інше, як спроба перекласти відповідальність за провали у власній роботі на плечі законодавчого органу держави".

На думку присутніх на нараді, заява Кабінету Міністрів "провокує порушення стабільності в країні", втягує Президента в штучно створений політичний конфлікт, де його авторитет використовується лише для прикриття помилок і прорахунків у діяльності Уряду. На думку ініціаторів заяви, "Кабінет Міністрів фактично розпочав передвиборчу кампанію раніше за політичні партії та їх передвиборчі блоки". Отож народні депутати виступили проти "втручання Кабміну в діяльність парламенту, відвертого публічного шантажу і паплюження найвищого представницького органу Українського народу", а також проти "спроб штучного створення парламентської більшості, що не відповідає реаліям політичної структури ВРУ".

У кінці своєї заяви керівництво парламенту відзначило, що "Україні потрібні не розбрат, а консолідація дій Президента, Верховної Ради і Уряду" та намір і далі обстоювати таку лінію.

Зрештою, згодом Президент в черговий раз втрутився в конфлікт і закликав обидві сторони до примирення та консолідації. Слід підкреслити, що упродовж усієї сесії не було спроб з боку глави держави чи його Секретаріату тиснути на рішення ВРУ.

Отже, фініш сьомої сесії намітив лінію публічного конфлікту між Урядом та керівництвом Верховної Ради України у її нинішньому форматі, що викликало заяви Кабміну про необхідність формування більшості.

Конфлікт очима стороннього

Урешті-решт, підбиваючи підсумки урядово-парламентських взаємин під час сьомої сесії, слід зазначити таке:

1. Позицію ВРУ щодо Уряду не можна назвати абсолютно деструктивною з огляду на кількість прийнятих парламентом проурядових рішень.

2. Беззастережна підтримка ініціатив Уряду з початку сесії змінилася їх критичним аналізом наприкінці роботи сесії, що було зумовлено також існуючими суперечностями щодо вирішення ситуації усередині самого Уряду та публічними спробами звинуватити парламент у невіршенні урядових проблем. Зрештою, практика перекладати проблеми на якісь деструктивні сили уже стала загальнопоширеною у діях Кабінету Міністрів.

3. Заяви Кабміну не можна вважати офіційними публічними заявами нової влади, адже жодного разу Президент України не підтримав ні одну із конфліктуючих сторін, а, навпаки, постійно і наполегливо від початку сесії закликав до політичної консолідації із майбутнім формуванням – спільним передвиборчим блоком партій Президента, Прем'єр-міністра та Голови ВРУ.

4. ВРУ жодного разу першою не виступала ініціатором парламентсько-урядових розбирань, щоразу лише реагуючи на публічні заяви Кабміну.

5. Розгляд сотівського законодавства припав на період загострення критики парламенту і його Голови з боку Уряду, що не могло не позначитися на результатах голосування. Однак звинувачувати лише спікера у цьому не варто. Так само ряд проурядових фракцій критикували Уряд за недостатнє опрацювання винесених на голосування питань.

За яку більшість?

І останнє: чи забезпечить створення більшості на восьму сесію ВРУ більш ефективні результати діяльності, ніж це було в умовах відсутності такого формалізованого утворення під час сьомої сесії?

Позиція Уряду полягає у проведенні вододілу: нова влада – старий парламент, деструктивне керівництво парламенту та стара більшість. Зрештою, правдою є те, що керівництво парламенту сформоване за старої влади, а переважна більшість прихильників Литвина – вихідці із экс-провладної більшості. Формування консолідованої більшості на підтримку нової влади змогло б забезпечити проходження урядових законопроектів та уникнення неприємних процедурних несподіванок з боку старого керівництва парламенту. Утім, проаналізуємо, наскільки реальним є формування такої більшості на осінь, хто стане її учасником і чи можливий такий процес без участі керівництва парламенту і політичних сил, які персонально підтримують Володимира Литвина.

Закінчення президентських виборів привело до значних парламентських міграцій і переструктурування ВРУ. Водночас у парламенті виникла ситуація, за якої ні опозиція, ні переможці виборчої кампанії самостійно не здатні проводити рішення через Раду. На кінець сьомої сесії політичні сили, які підтримували Віктора Ющенка у ході виборів, нараховували 180 депутатських багнетів. Опозиція у складі фракцій КПУ, "Регіони України", СДПУ(о) та декількох позафракційних депутатів становили близько 130 народних обранців.

Практично усі урядові рішення підтримували фракція Богдана Губського "Єдина Україна" та залишки групи Богдана Гавриша "Демократичні ініціативи" у складі чотирьох парламентарів. Більшість позафракційних теж переважно підтримували урядові ініціативи. Позицію третьої сили-миротворця у парламенті займали пролитвинівські фракція Народної партії (46 народних депутатів) та група "Демократична Україна" (19 народних депутатів, усі члени Народної партії), які разом становили близько 65 народних депутатів.

Для того щоб сформувати провладну більшість у парламенті, провладним фракціям не вистачає щонайменше 46 народних обранців. З огляду на те, що останнім часом Уряд активно критикував Голову ВРУ, напевно, на думку Кабміну, ця більшість мала б формуватися без його участі, а отже, і автоматично без участі проспікерських фракцій. Таким чином, владі необхідно заручитися якнайменше 50 народними депутатами з інших фракцій чи позафракційними. З огляду на те, що фракція "Єдина Україна" та залишки групи "Демократичні ініціативи" займають абсолютно лояльну позицію до Уряду, логічно, що ці групи могли б приєднатися до гіпотетичної більшості на осінь. Проте разом із цими групами Уряду необхідно заручитися ще принаймні 22 позафракційними депутатами для забезпечення мінімальної більшості у 226 голосів.

Враховуючи те, що фракція соціалістів займає альтернативну позицію у владі і восени може опинитися у таборі конструктивної опозиції, а депутати-

позафракційні вибудовуватимуть свою позицію, виходячи із політичної кон'юнктури і соціально-економічної ситуації у країні, на осінь така парламентська більшість може стати ще більшим фантомом, ніж більшість часів епохи Кучми. До того ж Уряд від початку звинувачував керівництво парламенту у зв'язках зі старою владою, а в цьому випадку для створення кількісної більшості владі доведеться заручитися підтримкою чи не найодіозніших парламентарів із лав екс-більшості зразка 2002-2004 років. Так, і сама теза представників Уряду про старих парламентарів-кучмістів зараз виглядає занадто популістською, адже на сьогодні, наприклад, майже половину фракції Прем'єр-міністра – БЮТ (17 із 39) складають представники екс-кучмівської більшості, так само як і фракція першого віце-прем'єр-міністра сформована на базі політичної сили, що була в основі провладного блоку "Єдина Україна" 2002 року. Інших політичних сил і гравців у цій каденції парламенту просто немає.

Таким чином, будь-яка більшість при гіпотетичній можливості її утворення наступної сесії буде сформована щонайменше на третину із екс-прокучмістських сил. До того ж для рекрутування у цю більшість доведеться давати якісь гарантії і доступ до влади тим силам, які ще вчора уособлювали антинародний режим і проти яких народ виступив на Майдані узимку 2004 року. Отже, вбачається абсолютно неможливим формування парламентської більшості на основі вищевказаних сил.

Однак це не значить, що на ситуативному рівні, оформленому офіційно чи неофіційно, нова влада не може мати робочої більшості для прийняття необхідних рішень у ВРУ. Адже, якщо представники переможної коаліції заручаться підтримкою спікера, вони отримають додатково 65 парламентських

багнетів, що дозволить стабільно приймати необхідні рішення без огляду на особливу позицію, приміром, латентно опозиційної фракції СПУ. Навіть у випадку непідтримки фракцією соціалістів урядових пропозицій ця конфігурація дозволяє мати сталу більшість у ВРУ до кінця цієї каденції.

Соціологічні опитування свідчать, що політичний союз Президента, Прем'єр-міністра і спікера забезпечив би більшість у ВРУ і в наступному скликанні. Водночас помітно, що не в усіх учасників гіпотетичної коаліції викликає захоплення цей союз. Прем'єр-міністр, перебуваючи у фазі електорального підйому, не вбачає необхідним ділити на трьох те, що можна отримати самій. Спікер же не поспішає вступати у владну коаліцію, не отримавши ясних гарантій, а також з огляду на соціально-економічну ситуацію в Україні, що погіршується з кожним днем. Тож об'єктивний союз трьох, що автоматично гарантує тактичну стабільність, а можливо і стратегічну перемогу, натикається на підводні рифи внутрішньополітичної конкуренції, гострота якої призводить до інформаційних спалахів, подібних до повномасштабних воєнних дій. Отже, складається так, що коаліція, яка могла б забезпечити стабільність, може не сформуватися. А з іншого боку, чи витримає "державний Ганнібал" аж трьох у ситуації, за якої кожен бачить себе стратегом?

Результати законотворчої роботи Верховної Ради України за період з травня до липня 2005 року

Антоніна Черевко,
експерт з правових питань
Фундації "Відкрите суспільство"

Основною конституційною функцією Парламенту України є законотворення, тобто ініціювання, обговорення і прийняття законів, які покликані ефективно регулювати життєдіяльність суспільства. У свою чергу участь у процесі законотворення є основною складовою діяльності народних депутатів України відповідно до положень статті 6 Закону України "Про статус народного депутата України" від 17 листопада 1992 року. Розглянемо, яким саме суспільно важливим темам була присвячена робота єдиного органу законодавчої влади в Україні протягом травня-липня 2005 року.

Серед прийнятих законопроектів доцільно відзначити:

Проект Закону України "Про амністію" № 5629-2 (законопроект прийнято у другому читанні). Цим законопроектом визначаються правові основи звільнення за амністією осіб від кримінальної відповідальності та відбування покарання, а також відповідний механізм взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування відносно цих питань. Законопроект передбачає оголошення і поширення амністії передовсім на ті категорії засуджених, які найбільше потребують соціального захисту, а саме: на неповнолітніх; жінок і чоловіків, які мають неповнолітніх дітей, дітей-інвалідів або батьків, які є інвалідами I групи та потребують стороннього догляду; вагітних жінок; осіб похилого віку; ветеранів війни; інвалідів. Згідно з цим документом основними критеріями для застосування амністії є:

- незначна суспільна небезпечність діянь, що вчинила особа, яка відбуває покарання;
- об'єктивні фактори (тяжка хвороба, похилий вік тощо), які на час застосування амністії суттєво знижують небезпечність звільнюваних осіб;

- значний розмір відбутого засудженими особами на момент проголошення амністії покарання.

За своїм призначенням цей законопроект орієнтовано на гуманізацію суспільства та прискорення соціалізації осіб, які вчинили кримінальні правопорушення незначної тяжкості.

Проект Закону України "Про внесення зміни до статті 37 Закону України "Про державну службу" (щодо інвалідів I та II групи)" № 5345 (законопроект прийнято у другому читанні). Цим нормативно-правовим документом встановлюються соціальні гарантії для державних службовців, які отримали групу інвалідності. Так, державним службовцям, які в період перебування на державній службі визнані інвалідами I та II групи, незалежно від причини інвалідності, пенсія по інвалідності призначається після припинення ними державної служби за наявності стажу державної служби не менше 10 років та відповідного страхового стажу. У випадку, якщо зазначені особи повертаються на державну службу, виплата пенсії по інвалідності припиняється на період до звільнення з роботи або досягнення ними граничного віку перебування на державній службі. Окрім того, у разі смерті особи в період перебування на державній службі або в період одержання пенсії за наявності у померлого годувальника стажу державної служби не менше 10 років непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні (а дітям – незалежно від того, чи були вони на утриманні померлого годувальника), призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника:

- на одного непрацездатного члена сім'ї у розмірі 70 відсотків суми заробітної плати померлого годувальника;
- на двох і більше членів сім'ї – 90 відсотків суми заробітної плати померлого годувальника.

Прийняття цього законопроекту відповідає Конституції України у контексті встановлення соціальних гарантій на законодавчому рівні, а також сприяє поліпшенню соціального захисту державних службовців і, як результат, певною мірою підвищує рівень престижності державної служби для кваліфікованих фахівців.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про біженців" № 5751 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей законопроект явно погіршує становище осіб, які хочуть звернутися до органів державної влади для надання їм статусу біженця. Наприклад, якщо попередня редакція вказаного закону передбачала, що особа має право звернутися із відповідною заявою протягом декількох днів, то тепер цей термін визначається словом "негайно", що по суті є оціночною категорією, зміст якої може бути дуже різним. Окрім того, значним чином (аж до 15 робочих днів) збільшили термін, протягом якого орган міграційної служби проводить співбесіду із заявником, розглядає відомості, наведені в анкеті, та інші документи, вимагає додаткові відомості і приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо надання статусу біженця або про відмову в оформленні документів для вирішення зазначеного питання. Цікаво, що у пояснювальній записці до цього законопроекту автори навіть не приділили достатньої уваги для обґрунтування запропонованих негативних змін та не пояснили, чому умови надання статусу біженця потребують більш жорстких підходів.

Проект Закону України "Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2005 році для участі у багатонаціональних військових навчаннях" № 7555. Метою прийняття

цього законопроекту є погодження питання щодо допуску підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2005 році для участі у спільних з підрозділами Збройних сил України військових навчаннях у рамках міжнародного військового співробітництва. Так, передбачається допустити підрозділи збройних сил інших держав на територію України у 2005 році для участі у спільних з підрозділами Збройних сил України військових навчаннях у рамках міжнародного військового співробітництва, а саме:

- до 600 військовослужбовців збройних сил держав-членів НАТО та інших держав зі штатним озброєнням з 19 до 30 червня 2005 року в рамках навчання "Кооператив Бест Ефорт – 2005";
- до 500 військовослужбовців збройних сил США та інших держав зі штатним озброєнням і військовою технікою з 11 липня до 13 серпня 2005 року в рамках навчання "Щит Миру – 2005";
- підрозділ збройних сил Італійської Республіки (до 1500 військовослужбовців зі штатним озброєнням і військовою технікою) на строк до 40 діб у вересні-жовтні 2005 року в рамках навчання "Широкий Лан – 2005";
- підрозділи держав-членів НАТО та держав-членів Організації із заборони хімічної зброї (до 500 військовослужбовців зі штатним озброєнням і військовою технікою) з 10 до 13 жовтня 2005 року в рамках навчання "ASSISTEX – 2".

Можемо зауважити, що затвердження Парламентом такого рішення Президента України дозволить підвищити авторитет Української Держави на міжнародному рівні як надійного партнера та ефективного учасника міжнародних миротворчих операцій.

Проект Закону України "Про внесення зміни до Сімейного кодексу України (щодо відчуження майна дитини)" № 5434 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей нормативний акт передбачає запровадження додаткових гарантій захисту майнових прав дитини. Так, закріплюється, що, якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси. Також батьки малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки і піклування вчиняти такі правочини щодо її майнових прав:

- укладати договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири;
- видавати письмові зобов'язання від імені дитини;
- відмовлятися від майнових прав дитини.

Окрім того, батьки мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною вказаних правочинів лише з дозволу відповідного органу опіки і піклування. Запровадження такого правового регулювання має на меті забезпечення дотримання майнових інтересів дитини та захист цих інтересів від можливих посягань з боку недобросовісних членів родини.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України" (щодо механізму компенсації)" № 4475-1 (законопроект прийнято у другому читанні). Згідно з нормами цього законопроекту знецінені заощадження громадян мають бути зараховані до державного внутрішнього боргу України. Окрім того, встановлюється, що компенсація громадянам України витрат від знецінення грошових заощаджень проводиться виключно в грошовій формі за рахунок Державного бюджету України, починаючи з 2005 року в розмірі, не меншому 0,5 відсотка валового внутрішнього продукту за попередній рік та 10 відсотків розміру приросту валового внутрішнього продукту. Кошти для компенсації заощаджень громадян мають бути визначені в Державному бюджеті України окремою статтею. Додатково Кабінет Міністрів України може залучати для проведення компенсаційних виплат позабюджетні кошти, в тому числі кошти, залучені до Державного бюджету України через спеціальні податки, встановлені законами України, а також від здійснення операцій з державними цінними паперами. Таким чином, цей законопроект встановлює додаткові гарантії щодо повернення державою громадянам їх знецінених заощаджень, і, як наслідок, може позитивно вплинути на рівень довіри громадян до державної влади.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про відпустки" (щодо додаткової відпустки батькам)" № 4482 (законопроект прийнято у другому читанні). Відповідно до норм цього нормативного документа працівникам, діти яких у віці до 18 років вступають до навчальних закладів, розташованих в іншій місцевості, за їхнім бажанням надається щорічна відпустка або її частина (не менш як 12 календарних днів) для супроводження дитини до місця розташування навчального закладу та в зворотному напрямку. За наявності двох або більше дітей зазначеного віку така відпустка надається окремо для супроводження кожної дитини. Отже, на законодавчому рівні батькам надається можливість супроводжувати дитину і допомагати їй вступати до навчального закладу в іншій місцевості, що може бути корисним як з точки зору психологічної підтримки, так і з міркувань безпеки.

Проект Закону України "Про профілактику безпритульності" № 5415 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей законопроект складає правову основу профілактики безпритульності в Україні. Так, зокрема, у законопроекті:

- закріплюються визначення основних понять законодавства України про профілактику безпритульності та основні принципи діяльності з профілактики безпритульності;
- розкриваються шляхи реалізації безпритульними їх конституційних прав на житло, на освіту, на охорону здоров'я та медичну допомогу, на об'єднання, на захист від безробіття, на соціальний захист, на участь у державному управлінні;
- містяться норми про одержання і відновлення документів, що засвідчують особу безпритульного; просвітительські й освітні заходи; профілактику безпритульності серед дітей, що виховуються у державних, комунальних

або інших установах, у прийомних родинах, дитячих будинках сімейного типу, у родичів, опікунів (піклувальників); профілактику безпритульності осіб, які звільняються з місць відбування покарання;

- передбачається можливість створення центрів тимчасового розміщення та проживання безпритульних, які можуть мати різну організаційно-правову форму, найбільш цікавою з яких є так званий соціальний готель;
- визначаються джерела фінансування витрат на профілактику безпритульності та засади взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з недержавними організаціями з надання допомоги безпритульним та міжнародного співробітництва з проблем профілактики безпритульності.

За своїм змістом цей законопроект є досить прогресивним та інноваційним, оскільки він запроваджує певні нетрадиційні для українського досвіду методи профілактики безпритульності, проте найбільш проблематичним питанням може стати практична реалізація запропонованих норм.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" (щодо допомоги самотнім матерям)" № 5092 (законопроект прийнято у другому читанні). Законопроект дещо змінює чинне законодавство і передбачає, що державна допомога самотнім матерям має надаватися на всіх дітей до 18 років, що розширює межі соціального захисту самотніх жінок із дітьми.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про позашкільну освіту" (щодо початкових спеціалізованих навчальних закладів)" № 5065 (законопроект прийнято у другому читанні). Цим законопроектом запроваджуються деякі нові стандарти діяльності закладів позашкільної освіти, спрямовані на підвищення рівня їх незалежності та самоорганізації, як-от:

- визнання права позашкільного закладу на самостійне планування роботи;
- надання права планувати роботу за іншими навчальними планами і програмами за умови затвердження їх відповідними місцевими органами виконавчої влади (окрім гуртків та секцій) і також відділенням та відділам відповідних навчальних закладів;
- можливість перерозподілу педагогічного навантаження, враховуючи специфіку роботи шкіл естетичного виховання;
- надання платних послуг в межах освітньої діяльності, визначеної навчальним планом і програмами позашкільного навчального закладу (основним принципом є те, що навчання у позашкільних мистецьких навчальних закладах має відбуватись частково за рахунок бюджету, а частково за рахунок батьківської плати).

Проект Закону України "Про запровадження мораторію на видачу ліцензій на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей" № 5559 (законопроект прийнято у другому читанні). Згідно з нормами законопроекту запроваджується мораторій на видачу ліцензій на провадження господарської діяль-

ності з випуску та проведення лотерей до моменту прийняття закону про державне регулювання діяльності з випуску та проведення лотерей і грошових розіграшів. Як зазначають автори законопроекту, метою запровадження такої заборони є запобігання можливим зловживанням під час провадження діяльності з випуску та проведення лотерей у ситуації, коли відсутня чітка правова регламентація порядку організації такої роботи.

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України (щодо пенсійного стажу)" № 6111 (законопроект прийнято у другому читанні). Відповідно до положень цього нормативного документа час проходження строкової військової служби зараховується до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, якщо на момент призову на строкову військову службу особа навчалася за фахом у професійно-технічному навчальному закладі, працювала за професією або обіймала посаду, що передбачала право на пенсію на пільгових умовах до введення в дію Закону України "Про пенсійне забезпечення" або на пенсію за віком на пільгових умовах до набрання чинності Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Час навчання в професійно-технічному навчальному закладі і час проходження строкової військової служби, які зараховуються до пільгового стажу, не повинні перевищувати наявного стажу роботи, що дає право на пенсію на пільгових умовах. Таким чином, зазначений законопроект створює додаткові можливості для отримання пенсії на пільгових умовах, серед іншого, для тих осіб, що проходили строкову військову службу.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" (щодо фінансування Міністерства оборони)" № 7389. Законопроект вносить зміни до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" для надання Міністерству оборони України права спрямовувати кошти від реалізації військових містечок на фінансування видатків з придбання пально-мастильних матеріалів та для загального збільшення асигнувань для Міністерства оборони України на 100 мільйонів гривень за бюджетною програмою "Реформування та розвиток Збройних сил України". Цей законопроект за своїм змістом є одним з елементів процесу реформування Збройних сил України, що стосується передусім поліпшення системи фінансування.

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України (щодо пенсії багатодітним матерям)" № 4423 (законопроект прийнято у другому читанні). Згідно з положеннями цього нормативного акта право на призначення дострокової пенсії за віком надається, серед іншого, матерям, які народили п'ятеро і більше дітей та виховали їх до шестирічного віку, а не до восьмирічного віку, як це було встановлено раніше у законодавстві України. Таке послаблення законодавчих вимог полегшить процес отримання дострокової пенсії за віком багатодітними матерями, що є корисним для їх фізичного здоров'я та соціального становища.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" № 5439 (законопроект прийнято

у другому читанні). Реалізація норм цього законопроекту дозволить поліпшити рівень матеріального забезпечення учасників Великої Вітчизняної війни шляхом підвищення розміру доплат до пенсій, які передбачені в Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно вирішення проблем професійної і трудової реабілітації інвалідів" № 4595 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей законопроект містить низку положень, основною метою дії яких є вирішення проблем професійної і трудової реабілітації інвалідів. Законопроект сприятиме створенню рівних можливостей для одержання інвалідами продуктивної та адекватно оплачуваної роботи, заохоченню підприємств (об'єднань), установ, організацій, суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб, які використовують найману працю, до виробничої кооперації з підприємствами громадських організацій інвалідів, підприємствами інвалідів, заснованими на державній формі власності, підвищенню завантаженості інвалідів і конкурентоспроможності виробленої ними продукції, й забезпеченню на цій основі повнішого соціального захисту осіб з обмеженими фізичними і психічними можливостями. Так, серед інших норм законопроекту, зокрема, встановлюється, що невиконання посадовою особою або фізичною особою, яка використовує найману працю, нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, а також неподання до Фонду соціального захисту інвалідів звіту про зайнятість та працевлаштування інвалідів тягне за собою накладення штрафу від 170 до 340 гривень. Окрім того, центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, банки та інші фінансові установи, фізичні особи, які використовують найману працю, а також

представництва іноземних юридичних осіб (у тому числі міжнародних організацій), які використовують працю найманих працівників – громадян України, залучають представників громадських організацій інвалідів до підготовки рішень, що стосуються інтересів інвалідів.

Проект Закону України "Про виноград та вино" № 2028 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей законопроект спрямовано на забезпечення необхідних умов для ефективної боротьби з підробкою вин. Так, законопроект:

- установлює поняття про вина, їх натуральність і регламенти, порушення яких може призвести до фальсифікації вин;
- вводить юридичне поняття фальсифікації вин і її різновидності;
- передбачає відповідальність за порушення правил виробництва вин і їх фальсифікацію;
- охороняє матеріальні інтереси споживачів, їх здоров'я та життя від можливого отруєння фальсифікатами;
- сприяє виявленню неплатників податків.

Відповідно до норм законопроекту пропонується створити високоякісну сировинну базу виноробної промисловості, стимулювати засадження нових площ виноградників елітними сортами, підвищити продуктивність насаджень на основі подальшої інтенсифікації виноградарської галузі, вивести і впровадити високопродуктивні якісні сорти, розширити площі виноградників.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" № 4192 (законопроект прийнято у другому читанні). Цим законопроектом Закон України "Про громадянство України" приводиться у відповідність до нових нормативно-правових актів України, Європейської конвенції про громадянство. Законопроект уточнює:

- визначення термінів, зокрема, таких як: "законні представники", "зобов'язання припинити іноземне громадянство", "декларація про відмову від іноземного громадянства";
- умови набуття громадянства України за народженням, за територіальним походженням, внаслідок встановлення над дитиною опіки або піклування, прийняття до громадянства України, поновлення у громадянстві України;
- умови виходу з громадянства України і підстави втрати громадянства України;
- повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань громадянства і підпорядкованих йому органів та Міністерства закордонних справ України, дипломатичних представництв і консульських установ України.

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про правовий статус закордонних українців" (щодо державних гарантій)" № 6036 (законопроект прийнято у другому читанні). Прий-

няття цього законопроекту покликано забезпечити реалізацію державних гарантій, наданих закордонним українцям в інформаційно-видавничій сфері, та створити належні умови щодо в'їзду та перебування на території України поза квотою імміграції закордонних українців, чоловіків/дружин закордонних українців та їх дітей.

Проект Закону України "Про місто-герой Севастополь" № 3187-1 (законопроект прийнято у другому читанні). Зауважимо, що необхідність розробки та прийняття цього законопроекту впливає з положень Основного Закону України. Базовою концепцією законопроекту є відродження самоврядування у місті Севастополі з урахуванням спеціального статусу цього міста, його історичних, економічних особливостей, а також факту базування на території міста Військово-морських сил України і тимчасового перебування Чорноморського Флоту Російської Федерації. Законопроект детально регулює засади і порядок здійснення місцевого самоврядування у місті Севастополі, а також можливості делегування повноважень органів місцевого самоврядування до місцевих органів державної влади.

Проект Закону України "Про міжнародне приватне право" № 2274 (законопроект прийнято у другому читанні). Метою запропонованого законопроекту є встановлення належного регулювання у сфері приватноправових відносин, які хоча б через один зі своїх визначальних елементів пов'язані з правопорядками декількох держав одночасно, тобто включають іноземний елемент. Законопроект, насамперед, присвячено нагальним питанням міжнародного цивільного процесу, як наприклад: цивільній процесуальній правоздатності іноземців, міжнародній підсудності, виконанню доручень іноземних судів, визнанню та виконанню іноземних судових рішень. Прийняття та реалізація законопроекту беззаперечно сприятиме розвитку міжнародних стосунків та співпраці України з іншими державами.

Проект Закону України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" № 4370 (законопроект прийнято у повторному другому читанні). Законопроект визначає статус Державної кримінально-виконавчої служби України, її завдання, правові основи організації та діяльності, структуру, повноваження і підпорядкованість Державної кримінально-виконавчої служби України, механізм її взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування, основи міжнародного співробітництва у сфері виконання кримінальних покарань, а також правовий статус та соціальний захист персоналу, вимоги до персоналу та його відповідальність. Окрім того, законопроектом встановлюються порядок фінансування і забезпечення діяльності, а також правовий режим майна Державної кримінально-виконавчої служби. Окремими розділами законопроекту закріплюються порядок проходження служби в Державній кримінально-виконавчій службі України, здійснення контролю та нагляду за її діяльністю. На думку авторів законопроекту, прийняття цього документа:

- зробіть можливим вдосконалення чинної та розвиток нової законодавчої бази з питань діяльності органів і установ виконання покарань,

- стане об'єктивною передумовою поглиблення реформування Державної кримінально-виконавчої служби України,
- надасть можливість соціально переорієнтувати її діяльність на якісно нову роботу з урахуванням міжнародного досвіду, принципів законності, гуманізму, поваги і дотримання прав та свобод людини та громадянина, справедливості, диференційованого індивідуального виховного впливу на засудженого.

Проект Закону України "Про реабілітацію інвалідів в Україні" № 5699 (законопроект прийнято у другому читанні). Згідно з нормами цього законопроекту:

- формулюються основні принципи державної політики у сфері реабілітації інвалідів, правові і фінансові гарантії для організації і розвитку державної системи реабілітації інвалідів;
- визначаються види і форми реабілітаційних заходів, типи реабілітаційних установ, їх повноваження і відповідальність за якість реабілітації інвалідів;
- врегульовується інформаційне, наукове, методичне, матеріально-технічне, кадрове і фінансове забезпечення реабілітаційної структури.

З метою забезпечення системного підходу під час організації реабілітації інвалідів, а також з метою встановлення контролю за якістю реабілітаційних послуг у рамках законопроекту пропонується:

- запровадити ліцензування діяльності реабілітаційних установ, незалежно від їх відомчої належності і форми господарювання, акредитацію протезно-ортопедичних підприємств, сертифікацію виробів медичного призначення та засобів реабілітації серійного виробництва;

- затвердити Державну типову програму реабілітації інвалідів, у якій визначити гарантований перелік реабілітаційних заходів у складі послуг з реабілітації, технічних, допоміжних та інших засобів реабілітації, що надаватимуться інваліду безкоштовно з урахуванням фактичних потреб інвалідів та дітей-інвалідів залежно від віку, статі, виду захворювання (каліцтва);
- затвердити державні соціальні нормативи у сфері реабілітації, що застосовуватимуться для оцінки здатності інваліда або дитини-інваліда, яка пройшла реабілітацію, до самообслуговування, самостійного пересування, спілкування, контролювання своєї поведінки, навчання і зайняття трудовою діяльністю;
- виплачувати грошові компенсації у випадках, коли передбачений індивідуальною програмою реабілітації і Державною типовою програмою реабілітації інвалідів засіб або послуга реабілітації, що повинні бути надані інваліду безплатно, не можуть бути надані інваліду або якщо інвалід придбав відповідний засіб або оплатив послугу за власний рахунок.

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України (щодо імплементації законодавства до вимог багатосторонньої Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) СОТ)" № 7032 (законопроект прийнято у другому читанні). Цей нормативний акт спрямовано на врегулювання проблемних питань, які виникли в переговорному процесі щодо вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ). Так, зокрема, відповідно до його положень має відбутись імплементація в законодавство України норми багатосторонньої Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) Світової організації торгівлі. Законопроект усуває суперечності між Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" та Законом України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування". Найбільш сприятливими результатами прийняття цього законопроекту стануть зняття санкцій, застосованих США щодо українського імпорту, та отримання Україною статусу країни з ринковою економікою.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про аудиторську діяльність" (щодо приведення його окремих положень у відповідність до вимог щодо вступу України до СОТ)" № 7566 (законопроект прийнято у другому читанні). Аналогічно до попереднього нормативного акта цей законопроект є елементом юридичного забезпечення вступу України до Світової організації торгівлі. Згідно з положеннями законопроекту вдосконалюється система незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів власника, підвищується якість аудиту та створюються умови для одержання користувачами фінансової звітності достовірної інформації про діяльність підприємства та його фінансовий стан.

Кодекс адміністративного судочинства України з пропозиціями Президента України від 20 квітня 2005 року (доопрацьований) № 1331. Варто нагадати, що цей кодекс вже був прийнятий Верховною Радою України, проте Президент України скористався щодо нього своїм правом вето. Парламент затвердив доопрацьований і виправлений з пропозиціями Президента текст кодексу. Кодекс адміністра-

тивного судочинства має стати правовою основою діяльності адміністративних судів щодо здійснення правосуддя у публічно-правових спорах у сфері державного управління та місцевого самоврядування. Одним з основних завдань кодексу є посилення гарантій права кожного оскаржувати в суді рішення, дії або бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Окрім того, позитивно характеризує цей кодифікований акт і те, що його положення виписані із врахуванням досвіду діяльності адміністративних судів Німеччини, Франції, Нідерландів, Польщі та Естонії.

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо оподаткування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів" № 7332. Відповідно до норм цього законопроекту пропонується звільнити від податку на додану вартість операції з поставки послуг для інвалідів та дітей-інвалідів реабілітаційними установами, що мають ліцензію на поставку таких послуг. За таких обставин суми коштів, вивільнених у зв'язку з наданням податкових пільг, планується реінвестувати у розвиток матеріально-технічної та науково-дослідної бази вказаних реабілітаційних установ, що сприятиме впровадженню новітніх високоякісних реабілітаційних технологій для досягнення основної мети – комплексної реабілітації інвалідів, їх соціального захисту та адаптації у суспільстві, що є одним із основних положень затвердженої урядової Програми "Назустріч людям".

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України" (нова редакція) № 6531-2 (законопроект прийнято у другому читанні). На думку авторів законопроекту, максимальна лібералізація виборчих процедур у законах "Про вибори Президента України", "Про вибори народних депутатів України" була спрямована на якнайширше забезпечення реалізації прав кожного конкретного виборця, проте така система виявилася дуже вразливою щодо широкого і безпрецедентного застосування масових системних зловживань та адміністративного ресурсу. Натомість затверджена нова редакція Закону України "Про вибори народних депутатів України" містить набагато більше різноманітних обмежень, які покликані створити ефективну схему запобігання виборчим правопорушенням, хоча, з іншого боку, вони можуть стати на заваді реалізації абсолютно законних прав та інтересів особи.

Проект Закону України "Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають повноваження народного депутата України з іншими видами діяльності" № 7628 та **Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про статус народного депутата України" щодо забезпечення виконання вимог стосовно несумісності статусу народного депутата з іншими видами діяльності" № 7700.** Ці законопроекти доповнюють один одного та визначають порядок звільнення осіб, які незаконно суміщають повноваження народного депутата України з іншими видами діяльності в органах виконавчої влади, в органах місцевого самоврядування, мають інший представницький мандат, входять до складу керівництва, правління або ради підприємства, установи, організації, що має на меті отримання прибутку. Так, наприклад, встановлюється, що народний депутат, призначений (обраний) на посаду, що є несумісною із депутатським мандатом, і повноваження якого не припинено в установленому

законом порядку, допускається до виконання обов'язків за такою посадою не раніше дня подання ним до Верховної Ради України заяви про складення повноважень народного депутата України. Окрім того, особа, яка протягом п'ятнадцяти календарних днів з дня призначення на посаду, що є несумісною з депутатським мандатом, порушує вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності на посадах, призначення на які та звільнення з яких здійснює Президент України або Кабінет Міністрів України, і не подала в установленому законом порядку заяви про складення повноважень народного депутата України, має бути звільнена з посади за відповідним рішенням Президента України або Кабінету Міністрів України. При цьому акт про призначення особи, яка є народним депутатом України, на посаду, що є несумісною із депутатським мандатом, втрачає чинність через двадцять календарних днів з дня його видання, якщо повноваження народного депутата України не припинені в установленому законом порядку.

Серед законопроектів, що були прийняті за основу, відмітимо:

Проект Закону України "Про Фонд державного майна України" № 7364. Цей нормативний документ визначає правові основи діяльності Фонду державного майна України, його статус, функції, повноваження та порядок їх здійснення. До основних положень законопроекту можна зарахувати правові норми, які визначають завдання, структуру та керівні органи Фонду, а також права та порядок взаємодії Фонду з органами державної влади. Фонд являє собою центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, що реалізує державну політику в сфері приватизації державного майна, здійснює визначені законами повноваження власника державного майна, виконує функції з управління об'єктами права державної власності, що належать до сфери управління Фонду, у тому числі у процесі приватизації, а також виступає орендодавцем цілісних майнових комплексів підприємств, їх структурних підрозділів та нерухомого майна, що є у державній власності. У зазначеному законопроекті чітко регламентовано функції Фонду та визначено його структуру і керівництво. Так, зокрема, голова Фонду має призначатися на посаду та звільнятися з посади Президентом України за згодою Верховної Ради України. У цілому необхідно зауважити, що діяльність такого важливого за своїм статусом та повноваженнями державного органу обов'язково має регламентуватись на законодавчому рівні, і саме цей момент є найбільш позитивним аспектом ініціювання такого законопроекту.

Проект Закону України "Про охорону прав на наукові відкриття" № 6414. Законопроект визначає правові й організаційно-економічні засади у сфері правової охорони наукових відкриттів, закріплює систему державної реєстрації наукових відкриттів, їх визнання від імені держави, наукову експертизу. Так, наприклад, правова охорона наукових відкриттів в Україні має здійснюватись шляхом:

- державної реєстрації наукових відкриттів;
- видачі диплому державного зразка на наукові відкриття;
- визнання і закріплення прав і пільг за авторами наукових відкриттів.

Зауважимо, що прискорення обговорення і прийняття цього законопроекту не тільки позитивно вплине на стан захисту прав інтелектуальної власності в державі, але й становитиме один з необхідних кроків на шляху України до ефективного міжнародного співробітництва у цій сфері.

Проект Закону України "Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду" № 7483. Цей законопроект визначає правові, економічні, соціальні та організаційні засади проведення комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) із заміною нежитлового та застарілого житлового фонду. Цим документом, серед іншого, визначаються джерела фінансування заміни, реконструкції застарілого житлового фонду, права і обов'язки органів місцевого самоврядування, інвестора-забудовника, власників та наймачів житлових та нежитлових приміщень, порядок проведення конкурсів із залучення інвесторів-забудовників для реалізації проектів реконструкції, заміни застарілого житлового фонду.

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України" (нова редакція) № 7539. Запропонований нормативний документ запроваджує законодавче врегулювання проблем розвитку провідних державних мовників України шляхом їх реорганізації в установи суспільного мовлення. Створення та функціонування суспільного мовлення є необхідним елементом інформаційного простору демократичних країн, що працює в інтересах усього суспільства та з представленням усіх притаманних йому ідей і пріоритетів. Задля реалізації такої мети абсолютно необхідно створити прозорі, публічні та демократичні схеми управління організаціями суспільного мовлення, що унеможливить маніпуляції громадською думкою з боку органів державної влади. Вказаний законопроект ґрунтується на вже прийнятому, проте недієвому Законі "Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України" і спрямований на забезпечення реалізації відповідних нормативних положень з урахуванням низки міжнародних стандартів у цій сфері, особливо щодо незалежності та неупередженості управління громадським мовленням.

Серед прийнятих постанов звернемо увагу на:

Проект Постанови щодо проведення у 2005 році парламентських слухань "Про збереження історичної забудови та природного середовища м. Києва" № 7056. Згідно з текстом Постанови Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності із залученням представників центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, представників громадських організацій має здійснити необхідні заходи щодо організаційного та методичного забезпечення проведення парламентських слухань на зазначену тему. Окрім того, Національна телекомпанія України та Національна радіокомпанія України за участю Інформаційного управління Апарату Верховної Ради України повинна забезпечити пряму трансляцію парламентських слухань на першому каналі Національної телекомпанії України та на першому каналі Національної радіокомпанії України.

Проект Постанови "Про невідкладні заходи щодо збереження цілісності лікувального комплексу дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит" № 7330. У цій Постанові безпосередньо зауважено, що Українська дитяча спеціалізована лікарня "Охматдит" – головна лікарня держави, що забезпечує високоспеціалізованою безкоштовною медичною допомогою дітей всієї України. Також цей заклад є базою найкращих наукових медичних установ України, в ній працюють провідні медичні фахівці країни. Лікарня забезпечує багатoproфільну медичну допомогу практично по всіх медичних напрямках, має в своїй структурі центр онкогематології і трансплантації кісткового мозку, генетичний центр, найбільший неонатологічний підрозділ, де лікують і виходжують новонароджених, хірургічні та інші педіатричні підрозділи. До складу лікарні входить найбільша в країні дитяча консультативно-діагностична поліклініка. У зв'язку з усім вище зазначеним Парламент рекомендує Президенту України надати Українській дитячій спеціалізованій лікарні "Охматдит" статус національного закладу, а Кабінету Міністрів України здійснити низку заходів, як-от:

- заборонити будь-яке відчуження майна, здачу в оренду і приватизацію приміщень та обладнання лікарні, а також земельної ділянки, що належить цьому лікувальному комплексу;
- терміново розглянути питання щодо забезпечення відповідного фінансування Української дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит" для збереження і належного функціонування структурних підрозділів лікарні за рахунок коштів, отриманих від приватизації державного майна;
- виділити додатково у поточному році 12 мільйонів гривень бюджетних коштів на розвиток матеріальної бази Української дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит";

- провести інвентаризацію майна Української дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит" у строк до 01 липня 2005 року та проаналізувати стан і ефективність використання її майна за призначенням;
- передбачити виділення відповідних бюджетних асигнувань для цільового фінансування Української дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит" під час підготовки Закону України "Про Державний бюджет України на 2006 рік" з метою забезпечення її безперервного функціонування, а також проведення ремонтних робіт, закупівлю необхідного обладнання, меблів, транспорту тощо;
- проінформувати Верховну Раду України про хід виконання цієї Постанови у вересні 2005 року.

Додатково Парламент України порадив Генеральній прокуратурі України здійснити перевірку фактів незаконного відчуження майна, приватизації або здачі в оренду приміщень та землі, що належать лікарні, а також вжити відповідних заходів реагування, які передбачені чинним законодавством.

Проект Постанови "Про звернення учасників Всеукраїнської акції ветеранів війни "Разом ми – сила" № 7624. Відповідно до положень Постанови з метою забезпечення системного і комплексного підходу до вирішення питань соціального захисту ветеранів війни, воїнів-інтернаціоналістів, членів їхніх сімей, а також підготовки пропозицій щодо законодавчого врегулювання цих питань при Верховній Раді України має бути створено дорадчий орган Громадську раду ветеранів. Положення про Громадську раду ветеранів та її персональний склад має затверджувати Голова Парламенту. Також комітетам Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, національної безпеки і оборони та з питань бюджету доручено підготувати законодавчі пропозиції стосовно посилення соціального захисту ветеранів війни, воїнів-інтернаціоналістів, членів їхніх сімей для розгляду під час восьмої сесії Верховної Ради України IV скликання. У цій же Постанові прийнято рішення звернутися до Президента України і Кабінету Міністрів України з пропозицією відновити роботу Державного комітету України у справах ветеранів.

Проект Постанови "Про невідкладні заходи щодо збереження і розвитку Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки у зв'язку з 80-річчям із дня його заснування" № 7675. Згідно з текстом цієї Постанови Президенту України рекомендовано вжити відповідних заходів щодо припинення втручання правоохоронних органів і посадових осіб органів виконавчої влади у діяльність колективу театру. У свою чергу Кабінету Міністрів України рекомендовано:

- заборонити відчуження майна, приватизацію приміщень, а також земельної ділянки, якими користується Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки;
- розглянути питання щодо збереження творчого колективу Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки та забезпечен-

ня йому умов для реалізації права самостійно вирішувати виробничі і творчі питання;

- вивчити питання про виділення Національному академічному театру російської драми імені Лесі Українки відповідних бюджетних асигнувань для завершення будівництва малої сцени, глядацького фойє та виробничих театральних майстерень, а також проведення ремонтних робіт, закупівлі необхідного театрального обладнання тощо;
- рекомендувати Київській міській державній адміністрації в установленому порядку розглянути питання щодо передачі будівель та споруд, які займає з 1926 року Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки, з комунальної до загальнодержавної власності, а також оформлення права користування на земельну ділянку, якою користується ця театральна установа;
- вжити заходів щодо увічнення пам'яті видатних театральних діячів, які заснували Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки та працювали в ньому;
- поінформувати Верховну Раду України про хід виконання цієї Постанови у жовтні 2005 року.

Проект Постанови "Про схвалення основних напрямів бюджетної політики на 2006 рік" № 7477-д. Цією Постановою Парламент офіційно схвалив основні напрями бюджетної політики на 2006 рік, подані Кабінетом Міністрів України. Окрім того, цим же документом було затверджено Пропозиції Верховної Ради України до Основних напрямів бюджетної політики на 2006 рік та Доручення Верховної Ради України Кабінету Міністрів України до Основних напрямів бюджетної політики на 2006 рік. У своїх Пропозиціях та Дорученні парламентарі, серед іншого, наголошують на необхідності:

- забезпечення чіткого дотримання частини другої статті 7 Закону України "Про систему оподаткування" щодо неможливості встановлювати нові, змінювати чи скасовувати чинні податки і збори (обов'язкові платежі) Законом про Державний бюджет України;
- створення сприятливих умов для розвитку вітчизняного виробника, підприємницької діяльності та інвестиційного клімату, в тому числі шляхом удосконалення спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, зменшення податкового навантаження, упорядкування регуляторних та контрольних функцій державних органів, регулювання цін на енергоносії та товари першої необхідності, а також забезпечення стабільності нормативно-правових засад у процесі діяльності суб'єктів господарювання.

Не обмежуючись вищезазначеним, Парламент України своїми постановами затвердив рекомендації проведених парламентських слухань на такі теми:

- "Культурна політика в Україні: пріоритети, принципи та шляхи реалізації" (Постанова № 7548);

- "Соціальне страхування та соціальне забезпечення в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку" (Постанова № 7549);
- "Законодавче забезпечення сучасної економічної політики в умовах конституційної реформи" (Постанова № 7470);
- "Стан та проблеми правового і соціального статусу сучасної української трудової міграції" (Постанова № 6401);
- "Перспективи створення громадського телерадіомовлення в Україні" (Постанова № 7404).

Проект Постанови "Про заходи щодо підтримки соціально-економічного розвитку міста Чернівці у зв'язку з відзначенням 600-річчя його заснування" № 7010. Згідно з текстом цієї Постанови Парламент вирішив підтримати ініціативу територіальної громади міста Чернівці щодо відзначення 600-річчя його заснування в жовтні 2008 року. У зв'язку з цим Кабінету Міністрів України рекомендовано:

- розробити та затвердити план заходів щодо підготовки до відзначення 600-річчя заснування міста Чернівці, спрямованих на поліпшення міського середовища;
- внести пропозиції до законів України "Про Державний бюджет України на 2005-2008 роки" щодо фінансової підтримки заходів, спрямованих на соціально-економічний розвиток міста Чернівці у сумі 150 000 тисяч гривень;
- передбачити у кошторисах міністерств відповідні цільові кошти на ремонт та відновлення розташованих у місті Чернівці об'єктів державної власності, що перебувають в оперативному управлінні міністерств.

Проект Постанови "Про відзначення 125-річчя з дня народження видатного українського громадсько-політичного діяча, одного з керівників Української революції й національно-державного відродження, визначного письменника Володимира Винниченка" № 7448. Відповідно до цієї Постанови, серед іншого, заплановано:

- провести в липні 2005 року у приміщенні Національної опери урочисті збори громадськості, художньої інтелігенції з нагоди 125-річчя Володимира Кириловича Винниченка. Доповідачем визначити народного депутата України, академіка НАН України, віце-президента НАН України І.Ф. Кураса.
- Державному комітету телебачення та радіомовлення забезпечити своєчасний вихід творів Володимира Винниченка і книг, підготовлених до ювілейної дати, передбачити теле- і радіопрограми, публікації в періодичній пресі.
- Міністерству культури і туризму України, Київській міській державній адміністрації вивчити і вирішити питання про встановлення в Києві пам'ятника першому главі національного уряду України Володимирові Винниченку та про найменування однієї з вулиць його іменем.
- Міністерству культури і туризму України, Кіровоградській обласній державній адміністрації та обласній раді народних депутатів розглянути питання про можливість створення меморіального музею Володимира Винниченка в м. Кіровограді.
- Міністерству культури і туризму України розглянути у встановленому порядку питання про присвоєння імені Володимира Винниченка одному з театрів України.
- Міністерству транспорту і зв'язку України розглянути питання про присвоєння імені Володимира Винниченка одному з суден Чорноморського пароплавства.
- Національному банку України розглянути питання про випуск ювілейної монети.

Проект Постанови "Про відзначення 410-ї річниці з дня народження славного українського Гетьмана Богдана Хмельницького" № 7577. У контексті підготовки до святкування вказаної історичної дати Парламент України постановив у двотижневий термін утворити Організаційний комітет з підготовки і проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 410-ї річниці з дня народження Богдана Хмельницького. Цьому комітетові офіційно доручається:

- розробити та затвердити в місячний термін план заходів щодо відзначення пам'ятної дати;
- провести у вересні 2005 року в м. Чигирині та с. Суботіві культурно-мистецьку акцію;
- сприяти перевиданню історичних літописів та згадок про діяльність Богдана Хмельницького, а також проведенню опоряджувальних робіт на символічному місці поховання Гетьмана у с. Суботіві.

Окрім того, Національному Банку України рекомендовано здійснити випуск ювілейної монети із серії "Видатні діячі України" до 410-ї річниці з дня народження Гетьмана Богдана Хмельницького. Контроль за виконанням прийнятої Постанови покладено на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності.

Проект Постанови "Про парламентські слухання "Співробітництво України та Німеччини на шляху України до ЄС" № 7626, відповідно до якого 16 листопада 2005 року в залі засідань Верховної Ради України мають бути проведені парламентські слухання з питання "Співробітництво України та Німеччини на шляху України до ЄС".

Проект Постанови "Про вдосконалення оплати праці сільських, селищних, міських голів" № 7768. З метою поліпшення соціального та економічного становища посадових осіб органів місцевого самоврядування Парламент України рекомендував Кабінету Міністрів:

- вирішити питання про встановлення з 1 липня 2005 року посадових окладів сільських, селищних, міських голів на рівні, не нижчому від середньої заробітної плати працівників промисловості;
- подати до 1 серпня 2005 року пропозиції про внесення змін до Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" щодо оплати праці посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Проект Постанови "Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини" № 7750. Заслухавши щорічну доповідь українського омбудсмена, Верховна Рада України рекомендувала Конституційному Суду України, Верховному Суду України, Генеральній прокуратурі України, Державному департаменту з питань виконання покарань, Службі безпеки України, іншим органам державної влади розглянути внесені Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини висновки та рекомендації, спрямовані на поліпшення стану забезпечення прав і свобод людини, а також пропозиції щодо вдосконалення правозастосовчої практики в галузі прав і свобод людини. Український Парламент також постановив надрукувати в газеті "Голос України" текст виступу омбудсмена під час представлення щорічної доповіді про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні.

Окрім того, протягом останніх пленарних тижнів Верховна Рада України ратифікувала:

Конвенцію про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення (законопроект № 0253). Основні положення цієї Конвенції вимагають не застосовувати, не розробляти, не виробляти, не накопичувати, не зберігати, не передавати кому-небудь прямо чи опосередковано протипіхотні міни. Окрім того, кожна зі сторін Конвенції зобов'язується знищити всі свої запаси протипіхотних мін протягом чотирьох років з моменту набуття Конвенцією чинності для неї, тобто через 6 місяців з моменту

передачі Депозитарію Конвенції відповідної ратифікаційної грамоти. Ратифікація Конвенції виражає солідарність нашої держави із цілями, проголошеними у зазначеному документі, що позитивно вплине на міжнародний імідж України як активної учасниці процесів роззброєння та зміцнення міжнародної безпеки. Водночас у результаті ліквідації мін знизиться ймовірність нещасних випадків, пов'язаних зі зберіганням вибухонебезпечних предметів. Окрім того, ратифікація Україною Конвенції сприяє плідній співпраці з країнами-донорами у напрямі вирішення проблеми ліквідації протипіхотних мін в Україні та можливого започаткування спільних проектів з питань виконання інших вимог Конвенції, насамперед, у сфері надання допомоги постраждалим від застосування цієї зброї. Результати реалізації проекту знищення мін за фінансової підтримки Європейської Комісії можуть створити сприятливі умови для розширення військово-технічного та військового співробітництва України з ЄС.

Кредитну угоду (Другий проект "Ремонт автомобільної дороги Київ-Чоп") між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку (законопроект № 0258). Ратифікація цієї Угоди необхідна для реалізації Другого спільного з ЄБРР проекту "Ремонт автомобільної дороги Київ-Чоп", який передбачає ремонт дороги на ділянці від км 441 (межа Рівненської і Львівської областей до км 621), де закінчуються роботи за Першим проектом ЄБРР. Загальна довжина ділянки, що підлягає ремонту, становить близько 180 км. Проект ремонту дороги передбачає здійснення робіт з поліпшення стану земляного полотна, ліквідації колійності, ямковості на проїжджій частині, ремонту мостів, шляхопроводів водопропускних труб, доповнення і оновлення споруд та пристроїв для забезпечення безпеки руху. Ратифікація цієї угоди дозволить залучити кредитні кошти ЄБРР у сумі 100 мільйонів євро на реалізацію Другого проекту "Ремонт автомобільної дороги Київ-Чоп". Окрім позитивних економічних результатів, реалізація проекту також значно поліпшить екологічну ситуацію прилеглих районів та зменшить негативний вплив автомобільної дороги на навколишнє середовище.

Угоду про позику (Проект розвитку системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку (законопроект № 0218). За умовами цієї Угоди Україна отримає позику для імплементації зазначеного Проекту в розмірі, що дорівнює тридцяти двом мільйонам доларів США. В рамках реалізації Проекту інститути державного сектора матимуть можливості для більш ефективного виконання управлінських функцій та розроблення соціально-економічної політики за допомогою оперативного доступу до надійних макроекономічних показників. Приватний сектор, ділові кола, інвестори одержать надійне джерело якісних і своєчасних даних як основу для визначення інвестиційної політики. Удосконалення механізму збирання інформації дозволить скоротити витрати часу на її отримання. Міжнародні організації, уряди іноземних країн та іноземні інвестори зможуть отримати користь від прийняття Україною стандартних міжнародних статистичних методологій, своєчасної публікації даних, що у загальному сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості країни.

Угоду про вільну торгівлю між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова (законопроект № 0255). Ратифікація цієї Угоди дозволить створити зону вільної торгівлі між Україною та Республікою Молдова. Серед завдань цієї Угоди можемо назвати:

- сприяння лібералізації взаємної торгівлі, політичній та економічній стабільності в регіоні, гармонічному розвитку та розширенню світової торгівлі відповідно до принципів СОТ;
- просування, через розширення взаємовигідного торговельного режиму, передбачуваного, прозорого і довгострокового гармонічного розвитку економічних відносин між країнами;
- забезпечення рівних умов для добросовісної конкуренції в сфері торгівлі між державами-сторонами Угоди.

Україна та Республіка Молдова зобов'язуються взаємодіяти, серед іншого, для:

- проведення торговельно-економічної політики в галузі промисловості, сільського господарства, а також розвитку добросовісної конкуренції;
- відміни мит, податків та зборів, що мають еквівалентну дію, та кількісних обмежень у взаємній торгівлі;
- використання режиму ліцензування імпорту, застосування антидемпінгових, спеціальних захисних та компенсаційних заходів;
- створення і розвитку ефективності системи взаємних розрахунків і платежів по торгових операціях.

Угоду (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Японії про надання кредиту для фінансування Проекту розвитку Державного міжнародного аеропорту "Бориспіль" (законопроект № 0260). Відповідно до вказаної Угоди, Уряд України отримає кредит в японських єнах на суму до дев'ятнадцяти мільярдів дев'яноста двох мільйонів єн від Японського банку міжнародного співробітництва з метою реалізації Проекту розвитку державного міжнародного аеропорту "Бориспіль". Строк погашення кредиту становитиме двадцять років після закінчення пільгового періоду в десять років. Відсоткова ставка складатиме півтора відсотка річних. Зі свого боку Уряд України звільнить:

- Японський банк міжнародного співробітництва – від сплати всіх фіскальних зборів та податків, встановлених в Україні у зв'язку з кредитом, а також нарахованими на нього відсотками;
- японські компанії, які виступатимуть як постачальники, підрядчики та/або консультанти, – від сплати всіх фіскальних зборів та податків, встановлених в Україні у зв'язку з прибутком, отриманим ними в результаті постачання продукції та/або послуг в рамках кредиту;
- японські компанії, які виступатимуть як постачальники, підрядчики та/або консультанти, – від сплати всіх мит та пов'язаних фіскальних зборів, встановлених в Україні у зв'язку з імпортом та реекспортом їхніх власних матеріалів та обладнання, необхідних для реалізації Проекту розвитку державного міжнародного аеропорту "Бориспіль";
- японських працівників, які залучатимуться для реалізації Проекту, – від сплати всіх фіскальних зборів та податків, встановлених в Україні у зв'язку з їхнім персональним доходом, отриманим в японських компаніях, які виступають як постачальники, підрядчики та/або консультанти під час реалізації Проекту розвитку державного міжнародного аеропорту "Бориспіль".

Ратифікація цієї Угоди дасть можливість одержати інвестиційний кредит для збільшення пропускнуєї спроможності та створення сучасної інфраструктури на основі розширення державного міжнародного аеропорту "Бориспіль", а також залучення нових обсягів міжнародних та внутрішніх авіап перевезень, сприяння розвитку економіки та туризму, перетворення столичного аеропорту в найсучасніший аеропортовий комплекс. Додатково успішна реалізація цього Проекту дозволить створити нові робочі місця.

Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання (законопроект № 0262). Набрання чинності цим Договором створить умови для ефективного співробітництва обох держав з питань передачі осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання на території держави їхнього громадянства. Надання такої можливості засудженим особам має на меті, насамперед, сприяння їхньому виправленню та поліпшенню їх соціальної реабілітації.

Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про взаємну правову допомогу в кримінальних справах (законопроект № 0264). Реалізація положень

цього Договору дозволить створити механізм надання сторонами взаємної правової допомоги у попередженні та розслідуванні злочинів, судовому розгляді кримінальних справ та конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про видачу правопорушників (законопроект № 0265). Ратифікація цього Договору забезпечить належні правові умови для ефективного співробітництва обох держав у запобіганні та припиненні злочинів шляхом затвердження спеціальних положень щодо видачі правопорушників з метою притягнення їх до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про передачу засуджених осіб (законопроект № 0267). Реалізація Договору між Україною та Ісламською Республікою Іран про передачу засуджених осіб закріпить міжнародно-правовий механізм передачі засуджених осіб і створить можливість для громадян України, засуджених в Ісламській Республіці Іран до покарання у виді позбавлення волі, відбувати покарання на території України, а також засудженим в Україні іранським громадянам бути переданими в державу свого громадянства для подальшого відбування покарання, що сприятиме соціальній реабілітації таких осіб та досягненню основних цілей правосуддя.

Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про видачу правопорушників (законопроект № 0269). Набрання чинності цим Договором створить умови для ефективного співробітництва обох держав у сфері припинення злочинів шляхом вироблення спеціальних положень щодо видачі правопорушників з метою притягнення їх до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами – членами (УПС) про приєднання Чеської Республіки, Естонської Республіки, Республіки Кіпр, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Угорської Республіки, Республіки Мальта, Республіки Польща, Республіки Словенія та Словацької Республіки до УПС та внесення змін до УПС (законопроект № 0264). Відповідно до права міжнародних договорів, укладення згаданого Протоколу закріплює згоду України поширити дію положень УПС на свої відносини з вказаними державами. Враховуючи припинення десятима новими державами-членами ЄС низки раніше укладених двосторонніх угод з Україною, укладення Протоколу також запобігає виникненню правової прогалини стосовно відносин України з цими державами, які регулювалися угодами, що втратили чинність. У контексті цих міжнародно-правових процесів між Україною та Польщею, Угорщиною, Литвою, Естонією, Латвією, Словаччиною, Румунією, Кіпром, Болгарією укладено двосторонні угоди про спрощення візового режиму. Окрім того, погоджений на експертному рівні проект Плану дій Україна – ЄС передбачає початок переговорного процесу стосовно укладення угоди про спрощення візового режиму між Україною та ЄС. До проекту Плану дій також включено положення про проведення на регулярній основі, починаючи з 2005 року, оцінки впливу розширення ЄС на торгівлю між Україною та ЄС.

У той же час Парламент відхилив такі цікаві законодавчі ініціативи, як:

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму" № 7180; Проект Закону України "Про внесення змін до статті 10 Закону України "Про природні монополії" (щодо обов'язків суб'єктів природних монополій)" № 5508; Проект Закону України "Про земельні торги та аукціонну діяльність на ринку земель" № 7488; Проект Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо виявлення та припинення змов між конкурентами)" № 5276.

У цілому законодавча робота Парламенту України протягом травня-липня 2005 року була достатньо активною. Верховна Рада України спромоглася прийняти цілу низку законодавчих ініціатив, які вже давно потребували розгляду і затвердження – це, насамперед, Кодекс адміністративного судочинства України та зміни до виборчого законодавства. Народні обранці просунулись на шляху до створення системи суспільного мовлення в Україні, прийнявши за основу відповідний законопроект. Окрім того, Парламент ратифікував декілька важливих у сенсі правового співробітництва двосторонніх угод, які розширять сферу міжнародно-правових зв'язків нашої держави.

До проблеми сумісництва в Україні

*Яна Троценко,
аналітик Фондації "Відкрите суспільство"*

В низці країн несумісність мандату парламентаря з іншими видами діяльності встановлюється конституцією чи спеціальними законами (наприклад, ст. 56-57 Конституції Греції). Подібна несумісність може встановлюватись, зокрема, для міністерських посад, дипломатичної служби. При цьому в одних країнах депутат повертається до виконання своїх депутатських повноважень після того, як залишить посаду, несумісну з депутатською (Швеція), а в інших – міністр, що пішов з парламенту, не може повернутись до виконання депутатських повноважень, тільки якщо його не буде переобрано (Франція). Суміщення посади у вищому законодавчому органі з професійною діяльністю у низці країн допускається, однак з певними обмеженнями, спрямованими на викорінення зловживань з метою особистої користі.

У США (президентська республіка) ні сенатори, ні члени Палати представників не мають права займатись підприємницькою діяльністю, і жоден з членів Конгресу не може обіймати будь-яку посаду в органах влади. У парламентських республіках (або конституційних монархіях) ситуація різниться. Так, у Великій Британії особливість принципу поділу влади полягає, зокрема, в тому, що члени уряду є членами законодавчого органу влади, а також уповноважені видавати акти делегованого законодавства; в Японії, відповідно до ст. 68 Конституції, більшість міністрів має бути обрано з числа членів Парламенту, а на практиці майже всі члени Кабінету є парламентарями. Іншою є ситуація в Італії (парламентська республіка): тут за традицією членами Парламенту є заступники міністрів, однак не міністри.

Конституція Франції (президентсько-парламентська республіка) декларує несумісність мандату парламентаря з входженням до складу Уряду. Незважаючи на тривалі дискусії щодо змін до цієї норми, їх поки що прийнято не було.

Поглянемо на досвід наших сусідів. Більшість конституцій країн СНД забороняють суміщати депутатські повноваження з будь-якою оплачуваною діяльністю, крім викладацької, наукової та творчої. А в республіці Білорусь Конституція допускає суміщення членства в парламенті з членством в уряді країни (ст. 92).

Проблема депутатів-сумісників, що "дрімала" протягом кількох років, самоактуалізувалась (чи то частинка "само" тут не з усіх поглядів вельми доречно). Помічниками цієї актуалізації виступили:

- політична ситуація та кон'юнктура, а саме: прагнення частини народних обранців використати конфлікт для "підсідання" парламентських недругів, їхньої дискредитації в очах громадськості та міжнародних структур, адже добре зрозуміло, що конфлікт довкола сумісників – подарунок опонентам чинної влади, за допомогою якого можна оспівувати нерішучість або ж ангажованість Президента, чорну суть самих депутатів-міністрів як "гідних" представників чинної влади, котрі працюють не в інтересах українського народу (протиставляючи їх собі, звичайно ж) ;
- вроджене тяжіння до справедливості, а отож – щире обурення з приводу протизаконних та антиконституційних дій певної частини народних депутатів.

З іншого боку, представники влади підготували низку хитромудрих відмовок-аргументацій, у чомусь абсурдних, але подекуди не позбавлених раціонального зерна. Про них йтиметься далі.

У нашій країні явище сумісництва не є безпрецедентним надбанням цього року, воно існувало набагато раніше, просто уваги до нього було менше – як з боку тодішньої опозиції, так і з боку ЗМІ. До прикладу, вперше увагу на проблему

суміщення депутатських мандатів з іншими видами діяльності, що заважає якісному виконанню обов'язків народного депутата, було повернуто в середині 90-х років. У вересні 1995 року Комісія ВРУ з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів підготувала проект постанови про дострокове припинення повноважень 35 народних депутатів, які суміщали депутатський мандат з посадою в органах виконавчої влади. Напередодні прийняття Конституції також спостерігалась цікава ситуація, коли в парламенті перебувало 418 народних депутатів, з них на постійній основі – тільки 349. Конституційний процес, таким чином, знаходився під загрозою. Найвідомішим сумісником того періоду був Павло Лазаренко, який, попри обіцянку відмовитись від депутатського мандата в контексті призначення прем'єром, цього не зробив, залишивши за собою депутатство. А після відставки він спокійно повернувся до законотворчості.

Вересень 2001 року ознаменувався запитом позафракційних Григорія Омельченка та Анатолія Єрмака до тодішнього прем'єр-міністра Анатолія Кінаха щодо порушення окремими членами Кабміну і керівниками центральних органів виконавчої влади положень Конституції та Закону "Про статус народного депутата" про несумісність депутатського мандата з іншими видами діяльності. Серед порушників на той час значились Анатолій Кінах, віце-прем'єр Володимир Семиноженко, міністр екології та природних ресурсів Сергій Курикін, голова Держкомітету будівництва, архітектури й житлової політики Валерій Череп, голова Антимонопольного комітету Олексій Костусєв.

Початок 2003 року – та ж проблема. 16 січня ВРУ достроково припинила повноваження Сергія Тігіпка (призначений головою НБУ) та Михайла Папієва (призначений міністром праці та соціальної політики). Не поспішали з написанням відповідних заяв Володимир Щербань (голова Сумської обласної адміністрації), Анатолій Кукоба (мер м. Полтава), Валентин Мельничук (голова Чернігівської обласної адміністрації), Олександр Бандурка (ректор Національного університету внутрішніх справ), Василь Онопенко (суддя Верховного Суду), Дмитро Табачник (віце-прем'єр з гуманітарних питань), Іван Кириленко (віце-прем'єр з питань аграрно-промислового комплексу).

За президентства Леоніда Кучми маємо також достатньо прикладів сумісництва: Володимир Сацюк, Віктор Слаута, Олександр Кузьмук, Андрій Ключев). Два останні є найбільш надихаючими на сумісництво для нових і нових поколінь. Олександр Кузьмук поєднував свої представницькі функції з кріслом міністра оборони. Після відставки уряду Віктора Януковича Олександр Кузьмук повернувся до влади, увійшовши до групи "Воля народу". Екс-віце-прем'єр з питань ПЕК Андрій Ключев суміщав цю посаду з головуванням у відповідному законодавчому комітеті, а після відставки уряду повернувся до депутатської роботи. Причому, враховуючи той факт, що комітет ВР здійснює контроль за діями Кабміну у профільній для нього сфері, пан Ключев деякий час фактично сам себе контролював.

Майже все в нашому світі відбувається не просто так, а має причину... одну чи кілька. Для нас очевидними є такі фактори "сумісницьких" дій, як фракційно-солідарний (політичний мотив) та особистого спокою, стабільності і, не в останню чергу, підвищення добробуту. "Суб'єкти" ж сумісництва пояснювали цю ситуацію по-різному. Новопризначений міністр фінансів Сергій Терьохін, наприклад, наполягав на тому, що без кількох десятків "штиків" надзвичайно важко буде проводити бюджет та закінчувати політреформу. Пан Терьохін, до речі, відмовився від заробітної плати в Кабміні, вважаючи отримання двох зарплат неетичним. Голова РНБОУ Петро Порошенко погоджувався здати депутатський мандат тільки за відповідного рішення суду (незважаючи на те, що позиція законодавства для його випадку є однозначною). Перший заступник голови ДПАУ Микола Катеринчук мотивував небажання обрати одну з посад тим, що мав невиконані обіцянки перед виборцями, і, крім того, мандат він отримав від українського народу, і відібрати його можна тепер тільки в судовому порядку. Голова Фонду держмайна Валентина Семенюк наголосила, що у тому разі, якщо Кабмін здійснюватиме політику реприватизації тільки на основі своїх постанов, а не керуючись відповідним законом, вона просто муситиме бути присутня на засіданнях ВРУ. А Ігор Гринів класифікує свою посаду директора Національного інституту стратегічних досліджень як науково-організаційну діяльність, а тому не бачить підстав для здачі мандата.

Між тим, "відхід" сумісників породжує низку проблем, і для чинної влади насамперед. У цілому в результаті міграції тільки "Наша Україна" втрачає 40 депутатів, з них 23 мажоритарники.

Принцип заміщення списочників простий і відомий. У питаннях же мажоритарників виникає низка запитань. На початку сьомої сесії широко дискутувалась можливість ухвалення закону про довибори народних депутатів у мажоритарних округах, однак дискусії ці жодних плодів не принесли, а тому маємо надалі керуватись Законом "Про вибори народних депутатів" у редакції 2001 року, норми якого встановлюють, що протягом року до дня проведення чергових виборів проміжні вибори народного депутата в одномандатному окрузі не проводяться. А до виборів лишилось 8 місяців... з яких 6 треба вести плідну законотворчу роботу. Набагато ж надійніше це робити, коли 20 з гаком "вірних" мажоритарників "у лавах".

Отже, владі вигідно максимально довго "не відпускати" сумісників для проведення якомога більшої кількості потрібних владному курсу законопроектів. Відповідно опозиції вигідно критикувати. В такий спосіб, по-перше, безпрограшно популяризуватись – причому як окремим персоналіям, так і альтернативним законопроектам цих персоналій, спрямованим на встановлення верховенства права. По-друге, з усіх точок зору "знешкодження" значної кількості провладних депутатів дає можливості певних змін на користь опозиції. Тому вона старається. Найбільше в стараннях у "справі сумісників" відзначився Ігор Шурма, представник СДПУ(о). Він славен двома законопроектами, спрямованими на боротьбу з парламентарями-урядовцями, а також постійною "розкруткою" цієї теми у ВРУ та ЗМІ. Так, 22 червня цього року Ігор Шурма присвятив сумісникам свій виступ у парламенті, що став відомий фразою: "Це є ганьба Президента, і це є ганьба Президенту". Вихід з цієї складної ситуації передбачався у прийнятті проекту закону про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають повноваження народного депутата, підготованого фракцією СДПУ(о) (№ 7628), а також проекту постанови ВРУ по призупиненню виплат, пов'язаних з виконанням депутатських обов'язків народними депутатами.

Крім того, Ігор Шурма озвучив з парламентської трибуни прізвища тих сумісників, які станом на 1 липня отримали заробітну плату (Віктор Балоба, Сергій Бондарчук, Сергій Іванов, Микола Катеринчук, Станіслав Ніколаєнко, Віктор Пинзеник, Микола Поліщук, Тарас Стецьків, Ігор Тарасюк, Сергій Терьохін, Василь Цушко, Віталій Шевченко), не забувши й тих, кому зарплату нарахували, але хто її ще не отримав (Віктор Бойко, Юрій Єхануров, Павло Жебрівський, Євген Жовтяк).

Традиційним неприйняттям подвійної моралі влади в черговий раз відзначились комуністи, щоправда, неприйняття це набувало здебільшого плакатно-комедійних форм.

Окремої уваги заслуговує позиція спікера ВРУ Володимира Литвина. Він, як відомо, завжди "над конфліктом" і є прихильником соціопримирницьких позицій. А тому він властивою йому тактикою вмовляння намагався не доводити справу до суду. Власне, спікер вважає умовляння ліпшим і з огляду на результативність, оскільки є приклади з розглядом судових справ, коли по кілька місяців "хворі" нардепи просто не з'являються до суду. Однак очевидно методи умовляння не

були дуже дієвими на цей раз, адже 18 квітня з'явилась інформація про те, що Володимир Литвин подав позови до суду на 21 депутата-сумісника.

Чому Президент не звільнив сумісників мірою надходження попереджень? На нашу думку, відповідь дати доволі легко. По-перше, зі звільненням такої кількості провладних осіб значно зменшується присутність "своїх людей" у законодавчій і виконавчій владі, що в останньому випадку може вилитись в урядову кризу. Крім того, не останню роль тут належить віддати неформальному чиннику – особистим відносинам Президента з його оточенням. Можливо, частина сумісників почувається "захищеною" саме завдяки цьому фактору.

Президент погрожував рішучими діями, однак далі погроз діло не йшло. Але під тиском обставин, зокрема набуття справою резонансу, Віктор Ющенко доручив Прем'єр-міністру Юлії Тимошенко до ранку середи, 6 липня, підготувати папери на звільнення з посад чиновників, які до сих пір суміщають посади.

8 липня Президент підписав Закон "Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності". Авторами відповідного законопроекту значаться Леонід Кравчук, Ігор Шурма, Володимир Заєць, Нестор Шуфрич, Єфим Фікс. Доопрацьований і вдосконалений документ набув чинності 30 липня, так що всі бажаючі могли встигнути подати відповідні заяви до входження закону в силу.

Здавалося б, логічним було би автоматичне припинення виконання законодавчих функцій за призначення на посаду, несумісну з цією діяльністю. Однак названий закон такої норми не містить, він диктований і коригований "реаліями".

Закон є дивним уже з огляду на те, що пропонує замість того, щоб позбавити сумісника депутатського мандата, звільнити його з посади у виконавчій владі. Це суперечить чинному законодавству (зокрема, Закону "Про статус народного депутата України") і спричиняє плутанину та нестабільність в діяльності органів виконавчої влади, зокрема в тому випадку, коли новий міністр також зволікатиме зі складанням депутатських повноважень. Виходить, що призначати і звільняти міністрів можна буде надто часто. А часу на збалансовану роботу виконавчого органу не залишиться.

4 липня Апеляційний суд м. Києва прийняв судові рішення про припинення повноважень 10 з них: голови Закарпатської облдержадміністрації Віктора Балого, Запорізької – Юрія Артеменка, Чернігівської – Владислава Атрошенка, Київської – Євгена Жовтяка, Івано-Франківської – Романа Ткача, Львівської – Петра Олійника, Волинської – Володимира Бондаря, Тернопільської – Івана Стойка, міністра економіки Сергія Терьохіна, голови Фонду держмайна Валентини Семенюк. Крім того, на початку місяця заяви про звільнення написали голова правління НАК "Нафтогаз України" Олексій Івченко та міністр освіти Станіслав Ніколаєнко.

Станом на 7 липня в парламенті залишалось 13 депутатів-сумісників. А вже після завершення сесії було написано ще 8 заяв (Віктор Бойко, Тарас Стецьків, Віктор Тополов, Ігор Тарасюк, Сергій Бондарчук, Микола Павлюк, Віталій Шевченко та Петро Порошенко). Зауважимо, що останній написав заяву про складення депутатських повноважень не на ім'я Голови ВРУ, а на Голову Регламентного комітету, тобто процедури дотримано не було.

Всього до органів виконавчої влади було мобілізовано 55 народних депутатів. З них, за нашими підрахунками, 23 є мажоритарниками. До підрахунку не включено Миколу Катеринчука, який 29 липня подав заяву про відставку з посади першого заступника голови ДПА, мотивувавши це бажанням повернутись до ВРУ.

Отже, станом на кінець липня маємо таких депутатів-сумісників, що НЕ написали заяви про складення депутатських повноважень: Віктор Балого, Юрій Бойко, Ігор Гринів, Едуард Гурвіц, Олександр Морозов, Петро Порошенко (подано не відповідно до процедури), Олександр Турчинов. При цьому слід зазначити, що питання сумісництва Ігоря Гриніва (очолює Національний інститут стратегічних досліджень) та о. Юрія Бойка (священик) є спірним.

Отже, які висновки можна зробити? По-перше, ми побачили, що Президент разом з Прем'єр-міністром і всім вітчизняним законодавством нашим народним обранцям не указ. По-друге, те, що кожна медаль має два боки – низка важливих законів по СОТ була проведена саме завдяки голосам порушників закону. Однозначної оцінки того, що відбулося і ще триває, бути не може: можемо дивитись з точки зору законності, можемо виходити з політичної та економічної доцільності. І різні вийдуть у нас винні та герої. Питання в іншому: якщо ми хочемо уникнути подібної антизаконної та за певних обставин передкризової ситуації, чи варто дотримуватись (та підживлювати законодавчо) політичну традицію, згідно з якою складення депутатських повноважень у випадку їх несумісності з іншими видами діяльності відбувається не автоматично, а в результаті довгої процедури?

Як би там не було, а наші сумісники мало в чому виграли: обидві посади зберегти не вдалося, одна справа таки розголосу набула. Припускаємо, що "опозиція" розкаже нам про сумісництво ще не раз і не два. Що ближче до виборів, то голосніше. І важко буде сказати, що в цьому питанні вони не матимуть рації.

Таблиця 1. Депутати-сумісники 2005

№	Прізвище депутата	Приналежність депутата	Посада	Дата призначення	Дата складення повноважень
1.	Артеменко Ю.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Запорізької облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
2.	Атрошенко В.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Чернігівської облдержадміністрації	04.02.2005	
2.	Балога В.І.	СПУ (списки)	Голова Закарпатської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
3.	Баранівський О.П.	"Наша Україна" (списки)	Міністр агропромислового комплексу	04.02.2005	03.03.2005
4.	Безсмертний Р.П.	"Наша Україна" (списки)	Віце-прем'єр-міністр з питань адміністративно-територіальної реформи	04.02.2005	03.03.2005
5.	Білозір О.В.	"Наша Україна" (списки)	Міністр культури і мистецтв	04.02.2005	03.03.2005
6.	Бойко В.О.	Народна партія (мажоритарник)	Голова Державного комітету України з державного матеріального резерву	30.03.2005	
7.	Бондар В.Н.	Народна партія (мажоритарник)	Голова Волинської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
8.	Бондарчук С.В.	СПУ (списки)	Голова Укрспецекспорту	23.03.2005	
9.	Бульба С.С.	СПУ (списки)	Голова Полтавської облдержадміністрації	04.02.2005	19.05.2005
10.	Васюник І.В.	"Наша Україна" (списки)	Перший заступник Державного секретаря України	17.03.2005	19.05.2005
12.	Гурвіц Е.Й.	"Наша Україна" (списки)	Голова Одеської міської ради	05.04.2005	
13.	Єхануров Ю.І.	"Наша Україна" (списки)	Голова Дніпропетровської облдержадміністрації	01.04.2005	23.06.2005

№	Прізвище депутата	Приналежність депутата	Посада	Дата призначення	Дата складення повноважень
14.	Жванія Д.В.	"Наша Україна" (списки)	Міністр з питань надзвичайних ситуацій, 07.05.05 – міністр України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	04.02.2005	07.04.2005
15.	Жебрівський П.І.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Житомирської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
17.	Жовтяк Є.Д.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Київської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
18.	Зварич Р.М.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Міністр юстиції	04.02.2005	03.03.2005
19.	Зінченко О.О.	позафракційний	Державний секретар	24.01.2005	17.03.2005
20.	Іванов С.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Севастопольської міськдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
21.	Івченко О.Г.	"Наша Україна" (списки)	Перший заступник міністра палива та енергетики України – голова правління Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України"	02.03.2005	07.07.2005
22.	Ігнатенко П.М.	"Наша Україна" (списки)	Міністр охорони навколишнього природного середовища	04.02.2005	03.03.2005
23.	Капустін В.В.	"Наша Україна" (списки)	Голова правління Укрексімбанку	21.03.2005 стаття	16.06.2005
24.	Катеринчук М.Д.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Перший заступник голови Державної податкової адміністрації України	16.03.2005	
25.	Кириленко В.А.	"Наша Україна" (списки)	Міністр праці і соціальної політики	04.02.2005	
26.	Кінах А.К.	ПППУ (списки)	Перший віце-прем'єр	04.02.2005	03.03.2005
27.	Луценко Ю.В.	СПУ (списки)	Міністр внутрішніх справ	04.02.2005	03.03.2005
28.	Матвієнко А.С.	БЮТ (списки)	Прем'єр-міністр уряду АРК	03.04.2005	19.05.2005
29.	Морозов О.В.	"Наша Україна" (списки)	Очолює підкомітет Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності. У березні він очолив НР Ощадбанку Голова правління Ощадбанку	27.05.2005	
30.	Ніколаєнко С.М.	СПУ (мажоритарник)	Міністр освіти і науки	04.02.2005	07.07.2005
31.	Олійник П.М.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Львівської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
32.	Павленко Ю.О.	"Наша Україна" (списки)	Міністр у справах сім'ї, дітей і молоді	04.02.2005	03.03.2005
33.	Павлюк М.П.	мажоритарник, позафракційний	Начальник Одеського морського торговельного порту	22.03.2005	
34.	Пинзеник В.М.	"Наша Україна" (списки)	Міністр фінансів	04.02.2005	07.07.2005
35.	Поліщук М.Є.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Міністр охорони здоров'я	04.02.2005	07.07.2005
36.	Порошенко П.О.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Секретар Ради національної безпеки і оборони України	23.04.2005	
37.	Рибачук О.Б.	"Наша Україна" (списки)	Віце-прем'єр з питань євроінтеграції	04.02.2005	03.03.2005
38.	Рябікін П.Б.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Заступник міністра транспорту	05.03.2005	07.07.2005

№	Прізвище депутата	Приналежність депутата	Посада	Дата призначення	Дата складення повноважень
39.	Семенюк В.П.	СПУ (списки)	Голова Фонду державного майна	13.04.2005	08.07.2005
40.	Скомаровський В.В.	"Наша Україна" (списки)	Голова Державної митної служби	04.03.2005	17.03.2005
41.	Стецьків Т.С.	"Наша Україна" (списки)	Президент Національної телекомпанії України	25.02.2005	
42.	Стойко І.М.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Тернопільської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
43.	Тарасюк Б.І.	"Наша Україна" (списки)	Міністр закордонних справ	04.02.2005	17.03.2005
44.	Тарасюк І.Г.	УНП (мажоритарник)	Керівник Державного управління справами	01.04.2005	
45.	Терьохін С.А.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Міністр економіки з питань європейської інтеграції	04.02.2005	07.07.2005
46.	Тимошенко Ю.В.	БЮТ (списки)	Прем'єр-міністр	04.02.2005	04.02.2005
47.	Ткач Р.В.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Голова Івано-Франківської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
48.	Томенко М.В.	"Наша Україна" (списки)	Віце-прем'єр-міністр з гуманітарних питань	04.02.2005	03.03.2005
49.	Тополов В.С.	"Наша Україна" (мажоритарник)	Перший заступник міністра палива та енергетики	25.02.2005	
50.	Третьяков О.Ю.	"Наша Україна" (списки)	Перший помічник Президента України	27.01.2005	03.03.2005
51.	Турчинов О.В.	БЮТ (списки)	Голова СБУ	04.02.2005	07.07.2005
52.	Цушко В.П.	СПУ (списки)	Голова Одеської облдержадміністрації	04.02.2005	07.07.2005
53.	Червоненко Є.А.	"Наша Україна" (списки)	Міністр транспорту і зв'язку	04.02.2005	17.03.2005
54.	Червоній В.М.	"Наша Україна" (списки)	Голова Рівненської облдержадміністрації	04.02.2005	17.03.2005
55.	Шандра В.М.	"Наша Україна" (списки)	Міністр промислової політики	04.02.2005	03.03.2005

Закон базару як спосіб входження у СОТ

*Ірина Курашина,
інформаційно-аналітичний веб-портал "Депутат"*

Народні депутати залишили на завтра те, що можна було зробити (або не зробити) сьогодні. Всупереч раціональним лєнінським заповітам, вони не розглянули кілька важливих для прискорення прийняття України у Світову організацію торгівлі законопроектів. Чи потрібно квапитися зі своїм "базаром" у СОТ?

Перед початком парламентських канікул у сесійній залі не було чути звичного за останні дні музичного супроводу сирен, і спікеру Володимирові Литвіну не доводилося триматися за крісло, захищаючи робоче місце. Кажуть, що навіть перспектива входження до СОТ відобразилась на парламентарях у вигляді синців та розірваного одягу. Облогу трибуни тримали міцно. Згодом народні обранці методично вершили долю сумісників, фотопортретами яких опозиція завішала всю сесійну залу.

Бути чи не бути Україні у Світовій організації торгівлі – вирішувати не українському парламенту, проте на порядку денному роботи був ряд законопроектів, які мали полегшити шлях продукції українських виробників на світові ринки та забезпечити жорстку конкуренцію цим самим виробникам через скасування пільг, захист та стабільність (відповідно до вимог Генеральної угоди тарифів і торгівлі).

Противники вступу до СОТ – представники Комуністичної партії України, частина фракції "Регіони України", СДПУ(о) – "крили" традиційним козирем – перспективою знищення національного виробника, зокрема, цукру, м'яса, автомобілів. Довготермінова перспектива, у якій конкуренція завжди стає рушійною силою прогресу економіки, цих парламентарів не зацікавила. У протилежному таборі навіть припускали, що комуністи, блокуючи трибуну, старалися на замовлен-

ня уряду Російської Федерації, яка теж зібралася вступати до СОТ, що налічує понад 140 держав, або 85% всього світового ринку.

Кілька місяців тому міністр економічного розвитку і торгівлі РФ Герман Греф на зустрічі з американським колегою Карлосом Гутієрросом заявив, що "якщо вдасться завершити всі домовленості до грудня, то вступ Росії до СОТ може відбутися у наступному році. Ще раз повторюю, це серйозне завдання". ЗМІ писали також, що Україна, у разі надання всіх необхідних документів до вересневого засідання робочої групи СОТ, дістане серйозний шанс отримати членство на грудневій міністерській конференції в Гонконгу.

Амбітні плани Росії викликали серйозне занепокоєння Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко, оскільки, прийшовши першою до дверей СОТ, Росія отримає переваги на українському ринку і буде використовувати Україну, як транзитну територію для своїх товарів. Як відомо, Світова організація торгівлі дбає про юридичний спокій та захист своїх членів, а отже, у разі виникнення суперечок між Росією-членом та Україною-не членом СОТ правда у будь-якому випадку буде на боці Росії. Окрім того, Україні доведеться переглядати всі угоди щодо тарифів, а це забере чимало часу.

Якщо трапиться навпаки – Україна на не вигідних для себе умовах вступить до СОТ раніше від Росії і завалюватиме її дешевими товарами внаслідок зниження ввізного мита (невід'ємна умова торгівлі в СОТ), страждатиме не лише російська, а певний час і українська економіка, деякі галузі якої внаслідок нестабільності зазнають значних втрат.

Крім того, у випадку виникнення суперечок будь-якого походження і без того напружені відносини між Україною та Росією можуть перетворитися на критичні.

Щодо 14-ти законопроектів, зміни до яких мав вносити парламент, єдиної думки не було. Зокрема, член парламентського Комітету з питань євроінтеграції, представник СПУ Іван Бокий у розмові з кореспондентом "Депутата" зазначив, що документи, за які пропонували голосувати, не були позначені кваліфікованістю і "підходи у них явно з минулого часу, вони не продиктовані нормальним переговорним процесом". Він зазначив, що відповідно до цих законопроектів "Україна постає як країна, яка на все погоджується".

"На жаль, доводиться констатувати, що з парламентом працюють методом натиску, а не методом аналітичної роботи. В деяких документах відчувається непродуманість ...у деяких підходах. Уряд не забезпечив нормального переговорного процесу з країнами-членами СОТ. Багато речей, які пропонуються в проектах законів, ущемляють вітчизняного виробника, і вони не можуть бути прийняті тими, хто відстоює все ж таки інтереси цього виробника. А метод натиску дуже схожий на той, який чинив Леонід Данилович Кучма з адміністрації Медведчука", – прокоментував ситуацію Іван Бокий.

За його словами, фракція СПУ не проти вступу в СОТ, проте "євроінтегратори не вміють працювати навіть з тими, хто за євроінтеграцію".

Натомість Борис Безпалый, член Президії Ради партії "Народний союз Наша Україна", переконаний, що прийняті згідно з вимогами СОТ законопроекти можна потім виправити, а ось "блокування роботи Верховної Ради пов'язане винятково з несприйняттям низкою ідеологічно стурбованих фракцій питань, які посилюють незалежність України та гарантують її майбутнє".

На переконання Безпалого, логіка такої поведінки противників вступу до СОТ проста: "Недосконалість обговорюваних законів не є перепорою. Це, врешті-решт, можна відкоригувати. Тут треба відзначити інше: велика наша сусідка – дружня нам Росія – абсолютно не зацікавлена в тому, щоб Україна вступила до СОТ. Якщо Російська Федерація потрапить туди раніше від нас, то всі наші двосторонні економічні стосунки визначатиме саме вона. Ось за це й точиться боротьба. Нині йде цинічне виконання доручень Кремля. І це можна прослідкувати, поглянувши на те, хто з ким які угоди укладав. Подібне робиться не задля посилен-

ня взаємостосунків, а всупереч національним інтересам України. Увесь шабаш із блокуванням трибуни був організований виключно заради цього. А сумісники – це димова завіса безчесних намірів політичних аутсайдерів: КПУ, СДПУ(о), Партії регіонів. Вони взагалі дуже ідейно протидіють вступу України до СОТ, але, як відомо, за кожною їхньою ідеєю проглядає біфштекс”.

За словами Безпалого, голосування поіменно, й імена тих, хто гальмував вкрай важливі рішення, можна дізнатися.

Бютівець Андрій Шкіль висловив щодо перспективи вступу до СОТ найбільше оптимізму. Він був переконаний, що законопроекти невдовзі проголосують. "Ми не дамо комуністам, соціал-демократам, Медведчуку та Суркісу "кришувати" державні монополії, які наживаються на тому, що Україна не може увійти у Світову організацію торгівлі", – емоційно заявив народний депутат.

Поза тим від парламентських баталій українському виробнику ні холодно ні жарко, а от від результатів буває аж занадто гаряче. Досвід вступу інших країн до СОТ свідчить, що ситуація із національним виробництвом погіршується тільки перші півроку. Потім ціни на власну та ввезену продукцію вирівнюються. Але тепер депутати зможуть повернутися до законопроектів, які потрібно узгодити із нормами СОТ, тільки у вересні. Спікер Володимир Литвин закрити засідання, а разом із ним завершив сьому сесію Верховної Ради.

Нова влада взяла швидкий розгін, перед нею відкрилися широкі обрії законотворчості. Готуючись до кожного кроку похапцем, як це відбулося, до прикладу, з регулюванням цін на нафту, продукцію виробників м'яса, ми отримали, м'яко кажучи, ніякий результат.

Прийнятий закон про суспільне мовлення в Україні не викликав запеклих баталій, більшість погодилася із тим, що він потрібен, а ідея його хороша. Залишається сподіватися, що наступні успіхи та невдачі на шляху до СОТ, НАТО, ЄС аудиторія зможе об'єктивно оцінити саме завдяки черговому ВДАЛО здійсненому проекту нової влади.

Україна на шляху до СОТ

*Леся Шевченко,
президент Фондації "Відкрите суспільство"*

Процес приєднання України до системи ГАТТ/СОТ розпочався 17 грудня 1993 року, коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. Наступним кроком, відповідно до процедури приєднання, стало подання 30 листопада 1994 року Меморандуму про зовнішньоторговельний режим України на розгляд Робочої комісії з питань розгляду заявки України щодо приєднання до ГАТТ.

У 1997 році розпочався процес двосторонніх переговорів з країнами-членами СОТ. У цілому Україна знаходиться в стані двосторонніх переговорів майже з 30 країнами. Серед наших партнерів на переговорах – ЄС, США, Японія, Канада, Австралія, країни СЕФТА та інші. Сьогодні дедалі більш стає зрозуміло, що неможливо ефективно діяти в системі міжнародної торгівлі, не будучи при цьому членом СОТ. Україна є членом десятків міжнародних організацій. Це нормально і природно для великої європейської держави. Тим більш є неприродним, коли велика європейська держава, маючи величезний економічний потенціал, залишається аутсайдером щодо системи ГАТТ/СОТ, яку часто називають "торговельно-економічною ООН", і членство в якій відкриває широкі можливості для:

- зменшення тарифних і нетарифних обмежень для українських товарів практично на всіх світових ринках.
- Не лише кількісного збільшення обсягів експорту, а й зміни його структури. Україна, як відомо, високотехнологічна країна, багато підприємств якої виробляють наукомістку продукцію. Але ця продукція через аутсайдерський статус України щодо системи ГАТТ/СОТ та низку інших причин не знаходить ринків збуту. Різні політико-правові, тарифні й нетарифні обмеження не випускають її за кордон України.
- Кількісного і якісного поліпшення української торгівлі, яке відбудеться одночасно щодо 139 країн-членів СОТ, на долю яких припадає понад 90% світової торгівлі.

- Забезпечення справедливого вирішення торговельних спорів. Навіть мала країна з невеликим потенціалом у міжнародній торгівлі може розраховувати на справедливе слухання та вирішення торговельних спорів з великими торговельними партнерами.
- Застосування антидемпінгових та компенсаційних заходів з метою захисту внутрішнього ринку від субсидованого експорту та як ефективного інструмента боротьби із заниженням цін на імпортовані товари.
- Введення тимчасових обмежень імпорту у випадку проблем з платіжним балансом.
- Підвищення імпортного мита та застосування кількісних обмежень з метою уникнення серйозної шкоди вітчизняним виробникам, яка може бути спричинена надмірним імпортом.
- Системної трансформації українського економічного законодавства відповідно до принципів, норм і стандартів системи ГАТТ/СОТ, апробованих протягом десятиліть у багатьох країнах світу.
- Забезпечення передбачуваного розвитку торговельно-економічних стосунків з основними торговельно-економічними партнерами, а саме:
 - Європейським Союзом, що відкриє двері для здійснення стратегічної мети – поступової інтеграції України у ЄС шляхом реалізації положень Угоди про партнерство і співробітництво, створення зони вільної торгівлі і набуття на цій основі асоційованого членства в ЄС;
 - країнами СЕФТА, які є традиційними торговельними партнерами України. Враховуючи те, що всі вони є асоційованими членами ЄС і в найближчому майбутньому можуть стати повноправними членами, важливо послідовно розширювати присутність на ринках цих країн, створюючи необхідні передумови для збільшення в подальшому присутності і на єдиному ринку ЄС;
 - Росією, іншими країнами СНД і Балтії, які знаходяться на різних етапах процесу приєднання до системи ГАТТ/СОТ;
 - країнами–членами ASEAN з метою збереження і розширення українського експорту на ринки цих країн.

Для України як незалежної держави, яка сьогодні стикається із серйозними економічними проблемами, важливим завданням є вирішення питання про те, яким чином міжнародна торговельна система може допомогти вийти на шлях стабільного розвитку. Україна може і має зайняти належне їй місце у міжнародній торговельній системі й світовій економіці в цілому.

Поточний стан відносин: Україна – СОТ

*За матеріалами Українського центру
міжнародної інтеграції*

Світова організація торгівлі (СОТ) – це провідна міжнародна економічна організація, членами якої вже сьогодні є 148 країн, на долю яких припадає близько 96% обсягів світової торгівлі. Після приєднання ряду країн, які зараз є кандидатами на вступ, у рамках СОТ здійснюватиметься майже весь світовий торговельний оборот товарів та послуг.

За останні роки значно розширилася сфера діяльності СОТ, яка на сьогодні далеко виходить за рамки власне торговельних стосунків. СОТ є потужною і впливовою міжнародною структурою, здатною виконувати функції міжнародного економічного регулювання. Членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство.

Процеси створення, становлення і розширення СОТ не були простими та однозначними. Хоча за останні 30 років масив загальних правил СОТ надзвичайно зріс, СОТ усе ще базується на принципі двосторонніх переговорів між членами з метою взаємного відкриття їх ринків. Члени СОТ, формулюючи вимоги до країн-претендентів стосовно доступу до їх ринків, відстоюють інтереси власних компаній, захищаючи таким чином власне виробництво та робочі місця. Тому переговорний процес є непростим і, як правило, тривалим.

Коротка довідка

- Світова організація торгівлі (СОТ)
- Місце розташування: Женева, Швейцарія
- Заснована: 1 січня 1995 р.
- Створена: на основі Угод Уругвайського раунду (1986-94 рр.)
- Країни-члени: 147 країн (на 23 квітня 2004 р.)
- Бюджет: 161 мільйон швейцарських франків (2004 р.)
- Співробітники секретаріату: 601
- Голова: Supachai Panitchpakdi (генеральний директор)

У 2003 – 2005 роках було значно активізовано переговорний процес між Україною та СОТ. Зокрема, протягом цього періоду було забезпечено:

- проведення 5-ти засідань Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ;
- завершення роботи над другою редакцією проекту Звіту Робочої групи, яка стане основою для формування остаточного Звіту Робочої групи;
- проведення двосторонніх переговорів з 25 країнами-членами СОТ;
- проведення 4-х багатосторонніх засідань з питань державної підтримки сільського господарства.

Протягом 2003-2005 років підписано 25 з 35 двосторонніх протоколів з доступу до ринків товарів та послуг:

- у 2003 році (11) з Бразилією, Болгарією, Естонією, ЄС, Ізраїлем, Кубою, Польщею, Словаччиною, Таїландом, Чехією, Угорщиною;

- у 2004 році (10) з Аргентиною, Гондурасом, Домініканською Республікою, Литвою, Малайзією, Монголією, Парагваєм, Туреччиною, Швейцарією, Шрі-Ланкою;
- у 2005 році (5) з Сальвадором, Молдовою, Норвегією, Індонезією та Японією.

Тривають переговори з 13 країнами, у тому числі:

- щодо доступу до ринку товарів та послуг: з США, Австралією, Еквадором, Панамою, Тайванем, Хорватією, Перу, Гондурасом та Домініканською Республікою (по послугах);
- щодо доступу до ринку товарів: з Колумбією, Єгиптом, Ісландією, Киргизстаном;
- переговори з Китаєм, Румунією та Марокко завершені (отримано офіційне підтвердження про прийнятність тарифних зобов'язань та позиції з доступу до ринку послуг);
- переговори не розпочато з Вірменією. Країна не вступає у двосторонні переговори, а очікує завершення багатостороннього переговорного процесу.

За результатами проведення у березні 2005 року 14-го засідання Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ було досягнуто таких принципових рішень:

- заплановано проведення наступного 15-го офіційного засідання Робочої групи у вересні 2005 року, а також багатосторонніх засідань з питань санітарних та фітосанітарних заходів, технічного регулювання, сільського

господарства та декількох раундів двосторонніх переговорів з доступу до ринків товарів та послуг до липня 2005 року з метою вирішення проблемних питань системного характеру та завершення всіх двосторонніх переговорів;

- за умови виконання всіх зобов'язань розглядається можливість включення питання вступу України в СОТ до порядку денного шостої Конференції Міністрів СОТ у Гонконгу, проведення якої заплановано на грудень 2005 року;
- виявлено підтримку прагнення України вступити до СОТ у 2005 році з боку ключових гравців СОТ.

З початку 2005 року було вирішено низку проблемних питань, які уповільнювали переговори між Україною та Робочою групою СОТ.

Зокрема, було:

- усунуто податкові пільги, що надавались окремим підприємствам промисловості;
- встановлено однакові ставки акцизного збору на вітчизняні та імпорتنі транспортні засоби відповідно до принципу національного режиму;
- усунуто звільнення від ПДВ та податку на прибуток, платежів у Державний інноваційний фонд, від ПДВ та митних зборів на імпорт сировини, матеріалів, обладнання та товарів (не вироблених в Україні), які призначались для використання в межах технологічних парків;
- усунуто пільги у спеціальних економічних зонах та особливі режими для інвестиційної діяльності. Зокрема, всі звільнення від сплати мита на імпорт, ПДВ, акцизних зборів, квот та ліцензій, податку на прибуток, платежів у фонд соціального страхування безробіття, збору у Державний інноваційний фонд та обов'язкового продажу валютних надходжень;
- скасовано вимогу продажу Національному банку України 50% валютної виручки суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при реалізації зовнішньоторговельних контрактів;
- скасовано дискримінаційний підхід до іноземних компаній щодо використання податкових векселів при розрахунках з бюджетом;
- скасовано режим ліцензування і квотування експорту деяких видів продукції;
- встановлено фіксовану плату за видачу експортних ліцензій, що відповідає вартості надання зазначеної послуги замість плати в адвалерному еквіваленті до вартості контракту;
- скасовано додатковий збір при імпорті нафтопродуктів.

Парламентські торги

*Ірина Шуст,
інформаційно-аналітичний веб-портал "Депутат"*

Заява голови Комітету виборців України (КВУ) Ігоря Попова про продаж місць у партійних списках викликала хвилю обурення у депутатських колах і велику зацікавленість з боку мас-медіа. Насправді для багатьох це не новина, але говорити про такі речі уголос в політичному середовищі не прийнято. Українська політика все ще надає перевагу підкилимним переговорам і діям. Прозорість і публічність мають виключно декларативний характер. Сподіватись на інше в умовах, коли змінилась лише владна верхівка, а склад парламенту залишився фактично без змін, не доводиться. Чи зміниться ситуація після парламентських виборів, говорити рано.

Новий закон про вибори у парламент на пропорційній основі переважна більшість експертів вважає недосконалим і недемократичним. Згідно з Конституцією, кожен громадянин України має право обирати і бути обраним. Але якщо раніше у мажоритарних округах люди бачили, за кого вони голосують, то з переходом на пропорційну систему вибір ускладнюється. Голосуючи за лідера якоїсь партії, виборець голосує і за весь список, незважаючи на те, що у ньому можуть бути кандидатури, не прийнятні для нього. Так, пропорційна виборча система використовується у багатьох країнах з розвинутою демократією. Однак треба врахувати, що українській демократії не так багато років, і саме тому виникає проблема виборчих списків.

За словами голови КВУ Ігоря Попова прохідне місце у партійному списку сьогодні коштує від двох до чотирнадцяти мільйонів доларів США. В інтерв'ю мас-медіа Попов розповів, що один київський чиновник вже придбав собі та синові два місця у списку партії "Народний союз Наша Україна" за 14 мільйонів доларів. Утім, для кожного ціна різна, наголошує голова КВУ: якщо політик добре відомий, то йому, звісно ж, платити не потрібно, адже він лише своєю присутністю у списку збільшує кількість прихильників партії, а тим, кого ніхто не знає, доведеться платити немалу суму.

Стосовно цін до місцевих рад, то Ігор Попов відзначає, що все залежить від регіону. Найдорожче – в Києві та інших великих містах України. Для кожного кандидата є своя ціна. За даними КВУ, маловідомі партії, плануючи свій бюджет, закладають приблизно по десять тисяч доларів на місяць на витрати кожного політика із першої п'ятірки списку. В інтерв'ю радіо "Свобода" Ігор Попов заявив, що "це дорожче, ніж минулого разу, тому що це останній шанс для бізнесменів потрапити до влади, вийти на новий рівень. На місцевих виборах у ті ж самі ради ціна за місце в списку зараз на 30-40% вища, ніж ціна середнього переможця на місцевих виборах 2002 року. Система з минулих виборів напрацьована. Є кілька варіантів. Як правило, ризики ділять. Скажімо, для тих місць, які є ризикованими, найкраща схема, яка працює, коли ці гроші кладуть в сейф, і якщо людина не проходить, їй вертають з вирахуванням 5-10% на витрати кампанії".

Інформація про продаж місць у партійних списках надходить з усієї України, проте політики офіційно спростовують такі чутки. Вони твердять, що саме зараз працюють над створенням списків, але увесь процес проходить чесно і прозоро. Неофіційно багато депутатів розповідають, що чули про торги за прохідні місця у партійних списках.

Своє незадоволення новим законом про вибори народних депутатів на пропорційній основі висловив і Голова Верховної Ради Володимир Литвин, який під час однієї з прес-конференцій заявив, що "існуючий механізм виборів до парламенту на пропорційній основі не стимулює необхідної активності регіональних політичних лідерів. Абсолютна більшість політиків, які є у партійному списку, мають чіткий розрахунок, чи потраплять вони до парламенту". На думку Литвина, кра-

шим варіантом було б, якби кожна партія у кожному з 450 округів визначила свого агітатора. Перед цим мають бути складені списки кандидатів від партій на 450 округів, ці списки публікуються в алфавітному порядку... Голосуючи за партію, виборці висловлюються за підтримку чи непідтримку того чи іншого кандидата. Після виборів ЦВК формує списки партії уже не в алфавітному порядку, а за результатами голосів, які партія отримала в кожному виборчому окрузі.

"Це було б демократично, прозоро, і привело б до швидкого політичного структурування. Кожна політична партія була б зацікавлена мати в регіоні знакові фігури, які є лідерами суспільної думки. Своєю чергою лідери суспільної думки, політично активні громадяни обирали б партію за принципом, чи збігаються політичні погляди, смаки, позиції", – переконаний Литвин.

У разі такого підходу, на думку спікера, не було б предмету купівлі-продажу місць у прохідних партійних списках, не було б сенсу давати гроші за місце в списку.

Тим часом уже зараз багатьом політикам і підприємцям не важливо, яку суму платити, щоб потрапити до сесійної зали Верховної Ради з депутатським мандатом. Насамперед, це стосується тих, хто хоче скористатись перевагами депутатської недоторканності. Серед них – колишні представники владного табору, які сьогодні перейшли в опозицію і не в ладах із новою владою. Наприклад, відразу після звільнення голови Донецької облради Бориса Колесникова один з лідерів Партії регіонів, депутат Сергій Ларін, відзначив, що, очевидно, Колесников посяде одне з перших місць у виборчому списку партії у березні 2006 року. Сам Колесников у інтерв'ю журналістам не став спростовувати цієї інформації, відзначивши лише, що все залежить від з'їзду партії.

Крім Партії регіонів серйозні плани на місця у парламенті мають і представники СДПУ(о). Свою агітаційну кампанію проти нової влади вони розгорнули ще на початку серпня, звинувативши деяких представників виконавчої влади у незаконному сумісництві своїх нових посад із депутатським мандатом. Основний удар тоді був спрямований на секретаря РНБОУ Петра Порошенка, який на той час лишався депутатом-сумісником. Проте писати сьогодні відмови від місць у парламенті представникам виконавчої влади неважко, адже навіть у випадку їх звільнення зі своїх теперішніх посад до наступних парламентських виборів лишається півроку.

Місце у ВРУ не лише оберігає від зайвих проблем із законодавством, але і є одним з найбільш серйозних видів прибутку. Саме тому не важливо, скільки грошей той чи інший кандидат внесе за місце у виборчому списку, у будь-якому випадку кожен з них знає, що це капіталовкладення окупиться.

Ще півроку тому всі політики і експерти дружно прогнозували важку парламентську виборчу кампанію із використанням брудних технологій. Однак напруга в усіх гілках влади не спадала протягом усього часу роботи нової влади. На думку Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, однією з причин виникнення конфліктів у владі є те, що при ній знаходяться політичні сили, які не формалізували між собою відношення на виборах, а намір іти на вибори окремо робить їх конкурентами.

Серед таких сил, що представлені у владі, Тимошенко назвала Соціалістичну партію, Народну партію та партію "Народний союз Наша Україна". За її словами, досі нема документа, який би визначав, хто якими блоками буде йти на вибори, і така невизначеність заважає працювати. Вона заважає працювати не лише Прем'єр-міністру. Поки партії не визначились, в парламенті періодично виникають скандали, що супроводжуються взаємними звинуваченнями навіть колишніх соратників. А стосунки керівників усіх трьох гілок влади залишають бажати кращого. І навряд чи ця ситуація зміниться навіть після завершення формування виборчих блоків і виборчих списків, адже сьогодні лідери провладної коаліції дедалі більше намагаються спробувати власні сили самостійно, а значить із соратників вони перетворюються на конкурентів.

Західні ЗМІ про Україну

Людмила Андрієвська,
інформаційно-аналітичний веб-портал "Депутат"

Протягом літніх місяців західні ЗМІ продовжували уважно стежити за подіями в Україні. Цей інтерес, а для багатьох західних громадян і просто відкриття української нації, спонукали драматичні вибори Президента України наприкінці минулого року. Західні видання часто цитували Україну у зв'язку з подіями в Узбекистані й Киргизстані, масовими протестами ізраїльтян проти виведення військ із сектора Газа та в контексті неоднозначних відносин західних демократій із Росією. Дісталось уваги й українському парламенту: звістки про бійки у Верховній Раді під час обговорення законодавства, необхідного для вступу до СОТ, облетіли світові інформаційні агентства та видання.

Але найбільше уваги західні медійники приділяли економічним реформам в Україні. Якщо на початку року західні оглядачі намагалися зрозуміти напрям реформ, то влітку тематика публікацій була зосереджена на оцінці роботи Уряду і парламенту у впровадженні задекларованих реформ. Як і у випадку з українськими ЗМІ, медовий місяць скінчився, і досить часто критична оцінка економічної політики Уряду переважала над компліментами.

Великий резонанс у західних ЗМІ викликав проведений у Києві економічний форум 16-17 червня. Оцінки роботи Уряду та економічної ситуації в Україні були досить стриманими. Незважаючи на значні кроки вперед, відзначає британський *Economist*, "Президент має бути більш твердим у реформуванні корумпованих та вередливих патологій української політики" ("Вистава Віктора та Юлі" від 16 червня 2005 року).

Найбільшою проблемою для інвесторів, як відзначили багато видань, є невизначеність Уряду щодо політики перегляду приватизації. Для західних інвесторів так і залишилось загадкою, чому українське керівництво протягом декількох місяців не може у своїй власній команді погодитись на єдиний підхід у цьому питанні, визначитись із процедурами та списком підприємств. Економічне видання *EIU Viewswire*

(додаток до *Economist*) у своєму огляді "Реприватизація застрягла в болоті" від 20 червня 2005 року подає аналіз комплексу проблем, пов'язаних із цим питанням. По-перше, це відсутність урядової стратегії у перегляді приватизації. По-друге, це відсутність закону про процедури перегляду приватизації, а також особливості судової системи України, де судовий процес може тривати роками і ускладнювати таким чином завдання Уряду щодо швидкого вирішення проблем. По-третє, це відсутність законодавства з переоцінки власності, що може призвести до чергових маніпуляцій, корупції та дискримінації щодо власників підприємств. І по-четверте, це втрати української економіки від перерозподілу власності. Невизначеність змушує українських та іноземних бізнесменів відкладати інвестиційні рішення та закладати фактор ризику у свою діяльність в країні. Отже, бізнес чекає на чіткі правила гри від Уряду і парламенту.

Мара Беллабі свою статтю "Україну закликають до швидких реформ" у газеті *Washington Post* від 17 червня 2005 року починає з такого: "Інвестори закликали український Уряд використати момент, який був наданий помаранчевою революцією, для швидких, ефективних і безповоротних реформ, де пріоритетом має стати принцип невтручання в приватний бізнес". Авторка відзначає, що учасники форуму підготували рекомендації Уряду, серед яких є "захист прав власників, боротьба з корупцією, спрощення бюрократичних процедур в урядових установах, вироблення єдиної стратегії Уряду із приватизації та припинення практики контролю цін". Крім цього, інвестори рекомендували прийняття поправок до законодавства із захисту прав інтелектуальної власності (до парламентських канікул), впровадження процедур "єдиного вікна" у реєстрації бізнесу, запровадження міжнародних бухгалтерських стандартів та зниження податків на прибутки підприємств.

Липневі події у ВРУ напередодні канікул підтвердили бажання українського керівництва на реформування економіки, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та підготовки законодавства для вступу до СОТ. Але події в парламенті також засвідчили різницю у підходах до реформування української економіки різними політичними силами, а також про незадовільну співпрацю Уряду із парламентськими фракціями та групами. Баталії у ВРУ не залишили байдужими західних оглядачів: слава про міцний кулак українських комуністів долетіла до багатьох великих і малих видань. Ось деякі заголовки та виклад новин:

"Україна: політика голих кулаків", *New York Times* від 07 липня 2005 року; "Обговорення українськими парламентарями законів по СОТ супроводжується бійками", *Orlando Sentinel*, Флорида від 07 липня 2005 року. У статті "Законопроекти по СОТ спричинили кулачні бої" (*Miami Herald*, Флорида від 07 липня 2005 року) автор з гумором описує події у парламенті:

"Комуністи і проурядові законодавці вчинили бійку в середу зранку під час запеклих дебатів в українському парламенті щодо пакету проектів законів, які необхідні для вступу у Світову організацію торгівлі. Спікер парламенту Володимир Литвин закликав усіх до порядку, в той час як комуністи гуділи в гучні сирени, намагаючись не допустити обговорення питання. Законодавці виштовхнули міністра економіки Сергія Терьохіна з трибуни, руки якого тремтіли під час звернення до

залу, але подальший наступ депутатів на Володимира Литвина стримали охоронці, які його оточили. Жоден з чоловіків не постраждав. Комуністи, вигукуючи "Ганьба! Ганьба!", пояснювали свою позицію тим, що прийняття законопроектів поставить українську економіку в залежність від іноземних економічних агентств".

В іншій статті "Україна на шляху вступу в СОТ" (*Grand Rapids Press*, Місурі від 12 липня 2005 року) подаються коментарі представників Світового Банку:

"Світовий Банк підтримує бажання України вступити до СОТ до кінця року, заявив регіональний представник банку в понеділок у Вашингтоні. Пол Бермінгем (Paul Bermingham), директор банку в Україні, Білорусі та Молдові, відзначив, що вступ України до СОТ приведе до підйому української економіки, а також забезпечить можливість для України відігравати важливу роль у міжнародній економіці".

Наступна тема, якій західні ЗМІ приділяли багато уваги, це проблема україно-російських відносин. Новину російської компанії "Газпром" підвищити ціни на газ для України деякі ЗМІ охарактеризували як чергову спробу тиску Кремля на Україну. В статті "Російська свобода перетворюється на казку" (*Blade*, Огайо від 26 червня 2005 року) Майк Сігов описує, як один із польських журналів попросив своїх читачів надіслати президенту Путіну картку з його малюнком у вигляді Буратіно з довгим носом (натякаючи на того, хто всюди встромляє носа). Таку алегорію журнал використав для того, щоб відповісти російському президенту на версію історії Другої світової, яку той представив під час святкування 60-річчя Перемоги, обуривши поляків. Автор говорить про те, що стосунки між двома країнами значно погіршилися зі вступом Польщі, Литви, Латвії, Естонії до ЄС. Підтримка польським народом революції та реформ в Україні призвела до чергового витка напруженості у відносинах між Польщею та РФ. Це стало черговим підтвердженням живучих імперських зазіхань Росії, яка і надалі намагається контролювати своїх сусідів. "...Оголошення Україною намірів вступити до ЄС та НАТО Кремль сприйняв як червоний прапор тривоги. У

відповідь Кремль почав масовану атаку в своїх ЗМІ, звинувачуючи Україну в організації інтриг проти Росії, начебто підтримуваних США через фінансування прореформаторських НДО. Більш того, Кремль через контрольовану російським урядом монополію "Газпром" намагається маніпулювати Україною, використовуючи диктат цін на натуральний газ, від якого Україна надзвичайно залежна. До того ж вустами контрольованих ЗМІ Росія продовжує атаки на українських лідерів..."

Тему складних відносин між Росією з одного боку й Україною та Польщею – з іншого продовжує Річард Бернстайн (Richard Bernstein) у статті в *New York Times* від 03 липня 2005 року. "Після декількох сторіч неприяні відносини між Польщею і Росією погіршились як ніколи". Поляки намагаються зрозуміти і пояснити поведінку Росії у відношенні до західних сусідів. Орієнтація України на Захід і ЄС стала черговим кроком до втрати російського впливу в регіоні. Цей процес розпочався з успіху польської "Солідарності" 1989 року, і наразі розповсюджується на просторах колишнього СРСР. Також польські аналітики пояснюють поведінку Росії тим, що після "холодної війни" вона так і не визначилась зі своєю ідентичністю. "...У більшості випадків Росія продовжує політику імперіалізму і намагається домінувати над своїми сусідами. До того ж Росія ніколи не визнавала минулих злочинів, які можуть негативно вплинути на її імідж... З одного боку, Росія поступово сприймає факт розширення ЄС на Схід як нові можливості для своєї економіки, а з іншого, РФ розглядає збільшення Європи як небезпеку своїй цілісності. А саме, це небезпека авторитету Росії, завдяки якому можливо утримувати роздроблену Російську Федерацію разом". Видання цитує польського політолога pana Сікоського: "Емоції, пов'язані зі збільшенням ЄС, більші, ніж прагматичне мислення. Пройде ще немало часу до того, як Росія перестане розглядати енергійну і демократичну Польщу як загрозу".

Незважаючи на період літніх відпусток і велику кількість драматичних подій у світі, західні ЗМІ продовжують відслідковувати й аналізувати події в Україні. Для західного менталітету будь-яка справа вимірюється досягнутими успіхами, а не процесом, як це часто буває з нами. Український Уряд і парламент досягли певних успіхів у започаткуванні реформ, але їх успішність потребує більшої ефективності та єдності української політичної еліти, а також підтримки пробудженого українського суспільства.

Сьома сесія закінчилася

Вадим Рябченко,
журналіст інформаційно-аналітичного веб-порталу "Депутат"

8 липня Голова Верховної Ради Володимир Литвин закрав сьому сесію парламенту IV скликання. Як зазначив спікер ВРУ, завершити її можна було б словом "нарешті".

Незважаючи на процеси та сутички в парламенті, які визначали сьому сесію Верховної Ради, народні обранці, крім роздачі стусанів та виривання "з м'ясом" мікрофонів у Литвина, ухвалили 122 закони. Під час сьомої сесії Рада також розглянула 680 законопроектів і прийняла в першому читанні 50 законодавчих актів.

До того ж депутати прийняли 273 постанови і направили 3415 запитів.

За словами Литвина, зараз у Раді знаходиться півтори тисячі законопроектів, що планується розглянути на восьмій сесії.

Остання (восьма) сесія Верховної Ради IV скликання почнеться у вересні. Про найважливіші підсумки і результати роботи сьомої сесії вустами її очевидців.

Володимир Литвин,
Голова Верховної Ради:

"Враховуючи період і процеси, які визначали сьому сесію Верховної Ради України IV скликання, завершити її можна було б словом "нарешті".

"Нарешті", тому що йдеться про найкритичніший етап парламентської, а точніше нашої вітчизняної історії. Етап, на якому вирішувалось – бути чи не бути Україні.

Етап, на якому Україна впритул наблизилась до конфлікту з непередбачуваними наслідками і балансувала на межі.

Етап, на якому саме Верховна Рада продемонструвала, що саме вона є найвищим народним представництвом і уберегла країну від масштабного внутрішнього конфлікту, причому силового виміру, взявши на себе практично всю відповідальність і весь тягар за розв'язання політичної кризи.

Користуючись нагодою, я хотів би скласти подяку Верховній Раді України і кожному народному депутату за ту мужність, яка була виявлена у критичний момент вітчизняної історії. Тим більше, що цього ніхто до останнього часу не зробив.

Шановні колеги, ми повинні робити все для того, щоб зберегти Верховну Раду, зберегти демократію. Перекоаний, що ми будемо робити все для того, щоб Верховна Рада була справді вищим представницьким органом українського народу".

Юрій Костенко,
лідер фракції Української народної партії:

"Найбільшим позитивом сесії було ухвалення змін до бюджету щодо пенсіонерів, лікарів, вчителів. Такої соціальної спрямованості не мав жоден попередній бюджет. Але для того, щоб пенсіонер відчував себе комфортно, треба, щоб працювала економіка. В цьому сенсі рішень парламенту, які б дозволяли виробникові отримувати більші прибутки, створювати нові робочі місця, практично не було.

Змінами до бюджету ми загнали "в тінь" мале підприємництво, за допомогою якого можна було у найкоротший термін збільшити доходи як державного, так і місцевих бюджетів. Нефаховими рішеннями щодо курсової політики, митних тарифів і тарифів на перевезення ми фактично поставили на межу рентабельності підприємства, які продукували 60% експортної продукції України.

"Окрасою" сесії стали події, пов'язані з інтеграцією України до Європи та реальними бійками, які відбулися у найвищому законодавчому органі. У такому режимі далі Рада працювати не може.

Має бути чітка політична структуризація у ВР, Закон про опозицію, Кабінет Міністрів. Без політичної структуризації український парламент перетвориться лише на орган, який ухвалює солодкі рішення, котрі ніхто не зможе виконати, бо для їх виконання насамперед потрібно, щоб працювала економіка.

Попри недоліки в роботі парламенту, ми зробили великий крок у розвитку української демократії – отримали можливість змінювати владу залежно від того, як вона працює".

Микола Мартиненко,
лідер фракції "Наша Україна":

"Діяльність і роль парламенту в післяреволюційній Україні були доволі неоднозначними. Весь час здавалося, що дивишся якийсь чорно-білий фільм.

З одного боку, було прийнято ряд історичних для країни рішень: затверджено Прем'єр-міністра Уряду Віктора Ющенка, ухвалено урядову Програму, затверджено соціально спрямовані зміни до Держбюджету-2005, прийнято прогресивні зміни до закону про вибори, ухвалено ключові закони для вступу України до СОТ.

З другого боку, на роботі парламенту негативно позначилася та обставина, що у його складі залишилися релікти епохи кучмізму, які безуспішно силкувалися вдати з себе опозицію. Ми побачили з їхнього боку дії за принципом "чим гірше, тим краще", зокрема, цинічні спроби зірвати прийняття надзвичайно важливих і корисних для України законів, спрямованих на вступ до СОТ.

Останні події у парламенті стали свого роду рентгенівським променем, який висвітлив справжню суть так званої "опозиції". Згадайте, з якої причини вони вперше блокували трибуну Верховної Ради – щоб випустили з місць утримання їхніх подільників-однопартійців, звинувачених у скоєнні злочинів. Друге блокування – щоб не пустити Україну в коло розвинених країн світу".

У той же час, наголосив Микола Мартиненко, конструктивні сили парламенту, осердям котрих виступила фракція "Наша Україна", послідовно обстоювали протягом сесії всі законопроекти, спрямовані на підвищення добробуту українців і на входження України до світового співтовариства.

Валерій Асадчев,
заступник голови Бюджетного комітету ВР,
представник фракції УНП:

"Сесія Верховної Ради, яка щойно завершилася, була сесією великих очікувань, що справдилися лише частково. Перша сесія нової влади, на жаль, не зробила суттєвих кроків відносно розвитку демократичних засад суспільства, втім вона все ж таки розпочала розгляд серйозних комплексних законопроектів, пов'язаних із рухом України до різноманітних світових організацій".

До позитивів останньої сесії Валерій Асадчев також зарахував остаточне прийняття Закону про вибори народних депутатів та низку економічних законопроектів. Депутат відзначив минулу сесію і як таку, що мала певний "навчальний" ефект для нового Уряду: "Уряд став досвідченішим з точки зору бюджетних проблем, частково усвідомив свої помилки і, врешті-решт, повернувся півобертом до свого виробника (виходячи з того, як була сформована Бюджетна резолюція)".

Водночас Валерій Асадчев висловив незадоволення минулою сесією через "хатичність роботи, ігнорування Регламенту та з приводу того, що чимало важливих питань не було розглянуто, зокрема, щодо переобрання депутатів на посади віцепікера та керівників комітетів".

"Парламент йде на канікули у дещо розібраному стані і важко сказати, наскільки він зорганізується за той час, що лишився до наступних виборів", - зауважив народний депутат.

Володимир Майстришин,
член фракції НПУ:

"Найголовніше досягнення роботи парламенту на сьомій сесії це те, що вдалось вберегти країну від широко-масштабного громадянського конфлікту. Не менш суттєвим є просунення в бік СОТ. Звичайно, не настільки наскільки хотілось. Сьогодні стояти осторонь 96% торгового обороту, який є в межах СОТ, буде по-хуторянськи. Незважаючи на протистояння геосвітових політичних сил, парламент зробив перші кроки. До того ж Верховній Раді вдалось провести зміни до бюджету, податкових законів. Це як позитив, так і негатив.

Позитив у тому, що ми суттєво змінили принципи формування податкової системи. Ми зменшили кількість податкових пільг, а б їх назвав дірок. Негатив же у тому, що Уряд пішов простим і революційним шляхом. Податкова система не терпить революції.

Треба було закривати не вільні економічні зони, а проекти. І це, власне, є негативною стороною. Зараз надходять пропозиції щодо відновлення нормальної роботи вільних економічних зон.

Ми почали вільно говорити про великі економічні проекти. Уряд пропонує - парламент здебільшого підтримує ці ідеї. Наприклад, ремонт п'ятиповерхівок. Це важливо. Ще один проект стосується системи кредитування для системи енергозбереження. Сьогодні у нас є можливості підняти відсотки заощаджень, якщо ми застосуємо енергозберігаючі технології у своїй промисловості.

Щодо решти законів по СОТ, які Ющенко прогнозує прийняти до жовтня, то, думаю, парламент так і зробить. По-перше, я сподіваюсь, Уряд вчиться. І тепер законопроекти будуть підготовлені. Я хочу звернутись до Уряду і сказати: у вас є два місяці для того, щоб не просто детально підготувати законопроекти, але й для того, щоб пояснити не тільки парламентаріям, але й всьому суспільству, хто є хто, хто за що бореться, що нам СОТ в кінцевому підсумку дасть. Зробіть економічні викладки, не лякайте суспільство. Адже в парламенті протягом дня з'являлись різні цифри щодо податкових ставок тощо. Я сподіваюсь, Уряд це врахує і результати восьмої сесії будуть більш продуктивними".

Ігор Шурма,
уповноважений представник фракції СДПУ(о):

"Одним зі здобутків цієї сесії є те, що завдяки вправним крокам Голови Верховної Ради Володимира Литвина парламент відстояв свого Голову і не дозволив, щоб за допомогою тиску під час голосування по СОТівських законах були проштовхнуті непідготовані законопроекти.

Парламент відстояв себе. До здобутків можна зарахувати й те, що у період, коли формувалась влада, – і опозиційні, і провладні сили зробили все, щоб був сформований Кабінет Міністрів, була прийнята Програма та Держбюджет. Тим самим парламент продемонстрував, що він дає шанси і можливість Уряду реалізувати Програму. Як вона буде реалізовуватись – це вже інше питання.

Верховна Рада не чинила протистояння Уряду, щоб той зміг створити команду і почав працювати. Це парламент дав зробити. До недоліків можна зарахувати те, що на сьогодні влада, яка називається всенародною, не спромоглася у парламенті створити більшість, яка би разом з виконавчою гілкою влади взяла би на себе всю відповідальність за стан справ. Це призведе до того, що ми кінець кінцем, незважаючи на те, що буде політреформа, знову матимемо політично невідповідальну владу. Серед здобутків я би виділив те, що у Верховній Раді все-таки вдавалось знаходити консолідуючі моменти в питаннях, які стосувались центральних стандартів суспільства. Це теж вносив Голова Верховної Ради.

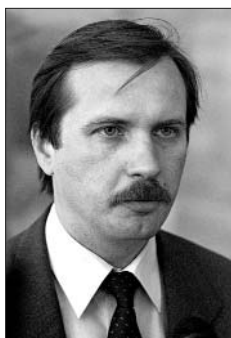
Сьогодні в Україні немає жодної політичної сили, яка б категорично заперечувала потребу вступу до СОТ. Питання полягає в тому – в якій іпостасі Україна буде інтегруватись до Світової організації торгівлі? На думку об'єднаних соціал-демократів, Україна повинна ввійти повноцінним повноправним членом СОТ. Щоб не відбувалася дискримінація економічних інтересів нашої держави. На таких умовах всі політичні сили до жовтня проголосували б за СОТівські закони. Але якщо нам пропонуються законопроекти, які на шкоду вітчизняному товаровиробнику, які рано чи пізно призведуть до скорочення робочих місць, я думаю, за них голосувати не можна і, зрештою, не потрібно. У нас викликає здивування: чому настільки настирливим є домагання влади іти в СОТ, щоб просто вважатись членом цієї організації. Один приклад: проблеми інтелектуальної власності – диски. До сьогодні Україна випускала 20 млн таких дисків і стала об'єктом тотальної критики з боку сильних світу цього. А Китай і Росія випускають щорічно до 300 млн дисків. Але підхід до цієї проблеми стосовно названих країн є абсолютно відмінним від того, як цю проблему намагаються вирішити у нас. Завдання влади полягає в тому, щоб відстояти інтереси своєї держави. Хай ми вступимо в СОТ не так швидко, але не принижені. Майбутні покоління не простять нам поспішного голосування тільки задля того, щоб першими вступити у Світову організацію торгівлі".

Микола Рудьковський,
член фракції СПУ:

"Ця сесія була плідною. Ми прийняли зміни до бюджету, які підвищили мінімальну заробітну плату і пенсії до прожиткового мінімуму.

Ми прийняли низку важливих законів, які дають можливість захистити широкі верстви населення, наприклад, про дітей війни і надання пільг та соціальної допомоги цій категорії громадян. Прийняли частину кодексів, внесли зміни до виборчого законодавства, прийняли частину економічних законів. Деякі закони не були проведені через парламент. Я маю на увазі ті, які відкривали український ринок для іноземної продукції. І це також добре. Ми, соціалісти, вважаємо, що Україна повинна інтегруватися в міжнародні економічні організації, але не шляхом підриву конкурентоспроможності національної економіки".

Тарас Чорновіл,
член фракції "Регіони України":

"Найголовніше, що парламент почав себе експонувати як політична структура і зробив першу перешкоду відтворенню кучмізму у відносинах між ВРУ і Президентом, який дуже хотіла би запровадити нова влада. Щоправда, під кінець парламент трішки здався. Варіант нічних переговорів з депутатами за допомогою тієї ж податкової, УБОЗу, прокуратури та інших способів, звичайно, зламав парламент, але все ж у політичному плані ВРУ перетворюється на достатньо самостійну структуру. Мені здається, це – основний позитив. Окрім того, прийнято ряд хороших соціальних законів. Нарешті виправлено грубі помилки, які допустив Уряд, а парламент підтримав під час прийняття Закону "Про внесення змін до Закону про Держбюджет". Ми їх децю підправили. Якби не СОТівські закони, то можна було б говорити, що парламент більш-менш отримав паритет і нормальне співвідношення в законодавчому регулюванні економіки. Під кінець прийнято достатньо чесний Закон про вибори. Це, як на мене, є доброю підставою говорити, що існують умови для проведення чесних виборів".

